

138. Tiistaina 12 päivänä marraskuuta 1996

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasausyhtiöstä 4377

Hallituksen esitys 164/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 18/1996 vp

2) Hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Lapuan patruunatehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin yhtiön perustamiseen liittyviin järjestelyihin annetun lain kumoamisesta ”

Hallituksen esitys 183/1996 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Ainoa käsittely

3) Hallituksen esitys vuoden 1996 toiseksi lisätalousarvioksi 4378

Hallituksen esitys 132/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 35/1996 vp

Ensimmäinen käsittely

4) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4420

Hallituksen esitys 124/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

5) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4420

Hallituksen esitys 125/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

6) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 126/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 10/1996 vp

7) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta .. ”

Hallituksen esitys 127/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 11/1996 vp

8) Hallituksen esitys vuonna 1997 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi ”

Hallituksen esitys 170/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 28/1996 vp
Lakialoite 27, 46, 59/1996 vp

9) Hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 4431

Hallituksen esitys 189/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 29/1996 vp

10) Hallituksen esitys eräiden kuntien ympäristönsuojelun hallintoa koskevien säännösten muuttamisesta 4432

Hallituksen esitys 212/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 7/1996 vp

L ä h e t e k e s k u s t e l u

11) Hallituksen esitys maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi ”

Hallituksen esitys 221/1996 vp

12) Lakialoite laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 2 §:n muuttamisesta 4443

Lakialoite 65/1996 vp (Jorma Huuhtanen /kesk ym.)

M i e t i n t ö j e n p ö y d ä l l e p a n o

13) Hallituksen esitys laiksi lintarkastuskunnasta annetun lain ja asetuksen kumoamisesta 4445

Hallituksen esitys 119/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 14/1996 vp

14) Hallituksen esitys vuoden 1997 verosteikkolaiksi ”

Hallituksen esitys 104/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 36/1996 vp
Lakialoite 43/1996 vp
Toivomusaloite 24/1996 vp

15) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 105/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 37/1996 vp
Lakialoite 5, 6, 8, 12, 58, 63/1995 vp, 10, 12, 24, 36, 40, 42, 44, 47, 60/1996 vp
Toivomusaloite 34, 43, 45, 49, 50, 56/1995 vp, 17, 19, 22, 25, 36, 39, 41, 43/1996 vp

16) Hallituksen esitys laiksi varallisuusverolain muuttamisesta 4445

Hallituksen esitys 107/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 38/1996 vp

17) Hallituksen esitys laiksi kalastuslain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 141/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 14/1996 vp

18) Hallituksen esitys laeiksi puutavarannmittauslain muuttamisesta 4446

Hallituksen esitys 140/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

19) Hallituksen esitys laeiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 178/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

20) Hallituksen esitys laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 137/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 12/1996 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila S-L.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Andersson C., Andersson J., Brax, Halonen, Hurskainen, Huttu-Juntunen, Hyssälä, Ihämäki, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Juhantalo, Juurola, Järvilahti, Jääskeläinen, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Karjula, Kautto, Kiviniemi, Korkeaaja, Korteniemi, Koskinen Jari, Krohn, Kurola, Lax, Leppänen J., Leppänen P., Lindén, Linnainmaa, Lipponen, Löf, Manninen, Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Myllyniemi, Nikula, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala O., Paasilinna, Paasio, Pehkonen, Piha, Prusti, Pykäläinen, Rajamäki, Rehn, Sasi, Seppänen, Suhola, Tuomi-oja, Vehkaoja ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Myllyniemi, Pehkonen, Nurmi ja Karjula.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien takia edustajat C. Andersson, Huttu-Juntunen, Jaakonsaari, Kalliomäki, Lipponen ja Tuomioja sekä yksityisasioiden takia edustajat Itälä, Jansson, Juhantalo, Juurola, J. Leppänen, Myllyniemi ja Nikula, tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien takia edustajat J. Andersson, Halonen, Hurskainen, Hyssälä, Kaarilahti, Kiviniemi, Korteniemi, Kurola, Löf, Manninen, Metsämäki, Norrback, Nyby, Pehkonen, Prusti, Sasi, Vehkaoja ja Wahlström,

tämän kuun 14 päivään edustajantoimen hoitamiseksi Euroopan parlamentissa edustajat O. Ojala, Piha ja Seppänen,

tämän kuun 15 päivään sairauden takia edustajat Saarinen ja Suhola, virkatehtävien takia edustajat Ihamäki, Jääskeläinen, Kalli, Kautto, Korkeaoja, Krohn, Lax, P. Leppänen, Pykäläinen, Rajamäki ja Rehn sekä edustajantoimen hoitamiseksi Euroopan parlamentissa edustajat Paasilinna ja Paasio sekä

ensi joulukuun 4 päivään virkatehtävien takia ed. Nurmi.

Ed. Järvilahden ja ed. Salon edustajantoimet

Ensimmäinen varapuhemies: Euroopan parlamenttiin valittujen Suomen edustajien valtakirjojen tultua hyväksytyksi Euroopan parlamentissa 11.11.1996 on ed. Järvilahden edustajantoimi Euroopan parlamentissa samalla päättynyt ja ed. Järvilahti jatkaa tästä päivästä lukien edustajantoimen hoitamista eduskunnassa. Samalla hänen varamiehenään toimineen ed. Salon edustajantoimen hoitaminen eduskunnassa on päättynyt 11.11.1996.

U-asiat

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että 7 päivänä marraskuuta 1996 päivätyillä valtioneuvoston kirjelmällä ovat pu-

hemiehelle saapuneet valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:ssä tarkoitetut Euroopan unionin asiat n:ot U 61—64.

Ilmoitetaan edelleen, että puhemies on tänään toimittanut mainitut asiat käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asian n:o U 61 osalta valtiovarainvaliokunnan, asian n:o U 62 osalta lakivaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan, asian n:o U 63 osalta valtiovarainvaliokunnan sekä asian n:o U 64 osalta sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasausyhtiöstä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 164/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 18/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Lapuan patruunatehtaan hallinnassa olevaa omaisuutta perustettavalle osakeyhtiölle sekä ryhtyä eräisiin muihin yhtiön perustamiseen liittyviin järjestelyihin annetun lain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 183/1996 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys vuoden 1996 toiseksi lisätalousarvioksi

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys 132/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 35/1996 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu lisätalousarvioesityksestä kokonaisuudessaan.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ehdotusten tekemistä varten ensin menot pääluokittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen, sitten tulot osastoittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen, sen jälkeen mietinnössä oleva talousarvion tasapainoa koskeva lausuma, sen jälkeen lisätalousarvion yleisperusteluiksi tarkoitetut lausumaehdotukset sekä lopuksi mietinnön toinen ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista.

Yleiskeskustelua pääluokista, osastoista tai yleisperusteluista ei enää sallita, vaan ainoastaan ehdotukset lyhyine perusteluineen.

Kiinnitän edustajien huomiota valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden ja hallituksen esitykseen sisällyttämän määrärahan tai muun päätöksen ottamista talousarvioon, voidaan talousarviosta päätettäessä ottaa huomioon ainoastaan, jos se on pantu vireille asianmukaisesti tehdyllä talousarvioaloitteella.

Menojen yksityiskohtaisessa käsittelyssä puhemiesneuvosto ehdottaa meneteltäväksi siten, että muutosehdotukset tehdään ja käsitellään asianomaisen luvun tai momentin kohdalla. Mikäli pääluokan tai pääluokan jonkin luvun kohdalla muutosehdotuksia ei ole tehty, pääluokka tai luku katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Osastoja koskevat ehdotukset tehdään ja äänestykset suoritetaan vastaavalla tavoin kuin menojen pääluokissa.

Jos mietintöä ei muuttamattomana hyväksytään, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. E l o : Rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunta on tehnyt nopeaa ja hyvää työtä mietinnössään ja siinä suhteessa asiat ovat kaikin puolin hyvin.

Ensimmäiseksi haluan muutamalla sanalla vielä puuttua telakkatukeen, joka myös nyt on tullut järjestykseen sikäli, että muutamaksi vuodeksi on suomalaisten telakoiden telakkatuki tällä lisäbudjetilla turvattu. Ihmettelyn voi edelleen vain esittää siitä, minkä takia Suomen valtiovalta on niin nihkeästi suhtautunut telakkatukeen, erityisesti kun tämä on jatkunut jo varmasti yli kymmenen vuoden ajan. Minä olen ihmetellyt aikaisemminkin sitä, mihin ajatteluun perustuu se, että me suomalaiset olisimme jotenkin telakkateollisuudessa niin ylivoimaisia, että me pärjäsimmme suurten telakkamaiden kanssa ilman, että me saisimme vastaavaa tukea, mitä näissä maissa on annettu.

Rouva puhemies! Toiseksi haluaisin kiinnittää huomiota keskustan vastalauseeseen ja aivan tänä päivänä julkisuuteen tulleisiin tietoihin. Keskustahan toteaa vastalauseessaan muun muassa, että hallitus joutuu esittämään budjetoi-tuihin verotuloihin noin 1,5 miljardin vähennystä ja valtion nettovelanotto lisääntyy lähes 39 miljardiin markkaan, vaikka hallitus rahoittaa budjettiaukkoa yli 2 miljardilla markalla valtion omaisuuden myynnillä ja vaikka aikaisemmin otettua ja nostettua velkaa käytetään lähes 4 miljardia markkaa budjettiaukon täyttämiseen.

Edelleen keskustan vastalauseessa todetaan, että hallituksen esitys kuluvan vuoden toiseksi lisätalousarvioksi osoittaa, ettei hallitus ole onnistunut vielääkään talouden ja työllisyyden kohtenmistavoitteissaan.

Tämän päivän lehtitiedot kertovat, että valtiontalouden alijäämä on voimakkaasti supistumassa. Esimerkiksi tammi-syyskuussa valtiontalouden alijäämä oli 17,7 miljardia pienempi kuin vastaavana aikana viime vuonna. Me olemme saamassa ehkä erään suurimmista ongelmista eli valtion räjähdyksmäisen velkaantumisen nyt kuriin.

Me voimme todeta, että tulot ovat tällä hetkellä eli siis syyskuun loppuun mennessä olleet 26 miljardia markkaa pienemmät kuin menot, kun viime vuonna vastaava ero, siis tulojen vähemmyys oli 43,7 miljardia markkaa samana aikana. Eli tästä tulee se 17,7 miljardin markan alijäämän

supistuminen. Valtion velka on nyt tasaantumas-
sa noin 400 miljardin markan tasolle eli se oli
syyskuun lopussa 391,1 miljardia markkaa, joka
on tietysti aivan liian korkea edelleenkin Suomen
kansantaloutta ajatellen.

Mutta tosiasiahan on tietysti se, että samanai-
kaisesti kun valtion velka on pantu kuriin, mikä
on ollut oikea toimenpide, leikkausten kautta
ostovoimaa on heikennetty ja sitä kautta tietysti
työllisyys ei ole parantunut oletetulla tavalla. Jos
ajatellaan, että tällä vuosikymmenellä valtionta-
loutta on saneerattu noin 60 miljardilla markalla
kaiken kaikkiaan eli leikkauksia on siis tämän
edestä tehty, niin sehän merkitsee tuollaista 12
prosenttia meidän bruttokansantuotteestamme
ja on ilmeisesti Euroopan korkeimpia lukuja,
eikä näin ollen ole mitään ihmettelemistä siinä,
ettei talouskasvu ole tämän voimakkaampaa
kuin se on. Kun presidentti Ahtisaaren asettama
työryhmä lähti työttömyyden puolittamistavoit-
teessaan siitä, että talouskasvu on vuosittain 5
prosentin luokkaa, niin me olemme jäämässä
tuollaisen 2—2,5 prosentin tasolle. Viime viikol-
lahan EU ennusti Suomen talouskasvuksi ensi
vuonna 2,7 prosenttia.

Mutta ehkä suurin poliittinen kysymys kuiten-
kin on se, kenen kustannuksella valtiontaloutta
on pantu kuriin ja tullaan panemaan kuriin. Kyl-
lä, kun sitä sosialidemokraattisen kansanedusta-
jan näkökulmasta katsoo, niin aika yleinen ken-
tän vastaus on, että sitä on pantu kuriin pieni- ja
keskituloisten kustannuksella, ja tämä on tietysti
ainakin sosialidemokraateille suuri poliittinen
kysymys.

Tietysti voidaan sanoa, niin kuin valtiovarain-
ministeriön virkamiehet sanovat ja ehkä ministe-
ri Niinistökin sanoo, että tulonsiirtoja tehdään
vain niille, joilla on pienet tai keskisuuret tulot eli
isotuloiset eivät tulonsiirtoja saa. Mutta tämäkin
pätee vain eräiltä osin. Esimerkiksi mitä lapsili-
siin tulee, niin kyllä suurituloiset perheet saavat
edelleen lapsilisiä siinä kuin pienituloisetkin.
Edelleen maassamme maksetaan yhä suurempia
eläkkeitä eli myös eläke-erot ovat jatkuvasti kas-
vamassa. Meillä on yhä enemmän ihmisiä, joilla
on suuria eläkkeitä, ja kuitenkin keskimääräinen
eläke tässä massa on edelleen alle 5 000 markkaa
kuukaudessa.

Eli se, mitä minun mielestäni pitää ehdotto-
masti tehdä, kun tätä politiikkaa uudelleen suun-
nataan, on se, että kansa tasaisesti pannaan ve-
rolle eli kaikki eri tulonsaajaryhmät ovat maksa-
massa omaa osuuttaan kansantalouden saneera-
misessa.

Mitä tulee esimerkiksi ensi vuonna toteutetta-
vaan veroalennukseen, niin täällähän esimerkik-
si ministeri Niinistö esitellessään budjetin ja
myös eräät sosialidemokraattiset ministerit ovat
korostaneet, että verouudistus on aivan oikeu-
denmukainen, että se toteutuu todella tasapuoli-
sesti. Sitäkin minun mielestäni kannattaa kuiten-
kin tarkastella rehellisesti ja avoimesti ja katsoa,
mikä on totuus siinä.

Ensinnäkin tietysti se, että suoritetaan prosen-
tuaaliset veronalennukset, suosii aina suurituloi-
sia. Henkilöt, jotka saavat 20 000 markkaa kuu-
kaudessa, saavat ensi tammikuussa 500 markkaa
enemmän käteensä. Ne, jotka saavat 5 000—
6 000 markan palkan tai eläkkeen, saavat ehkä
150 markkaa enemmän käteensä. Eli kysymys on
siitä, mitä tarkoitetaan oikeudenmukaisuudella.

Ehkä pari yksityiskohtaa vielä, jotka kuiten-
kin ovat tärkeitä kansalaisten näkökulmasta. Ns.
kannustinvähennystä, joka tehdään kunnallisve-
rotuksessa, ei ollenkaan myönnetä työttömille
eikä eläkeläisille. Se, että kannustinvähennys
kuitenkin ulotetaan 318 000 markkaan, osoittaa,
että ministeri Niinistön linja on päässyt hyvin
voitolle hallituksen sisäisissä neuvotteluissa, eli
suurituloiset hyötyvät kaikkein eniten tästä vero-
uudistuksesta, eikä kukaan voi kohtuudella sa-
noa, että kysymys on oikeudenmukaisuudesta.

Mitä sitten tulee vielä eräeseen yksityiskoh-
taan, niin sairausvakuutusmaksun 1 pennin alen-
nus, joka tulee yli 80 000 markan vuosituloista,
on erityisesti eläkeläisten keskuudessa otettu var-
sin vastenmielisesti vastaan. Kun eläkeläiset nyt
ovat vaatineet tämän 3 pennin sairausvakuutus-
maksun alentamista, joka Ahon hallituksen ai-
kana ihmisille määrättiin, niin kuitenkin vain
suurituloisille eläkeläisille tulee tämä 1 pennin
alennus. Sitä ei tule pieni- ja keskituloisille, ja
kuten totesin keskimääräinen eläke on meillä
edelleenkin alle 5 000 markkaa.

Rouva puhemies! Toivon, että kun valtiova-
rainministeriö ja valtiovarainministeri Niinistö
tulevaisuudessa valmistelevat sekä lisäbudjetteja
että budjetteja, oikeudenmukaisuusvaatimus
otettaisiin entistä paremmin vastaan. Tässä voisi
ehkä pääministeri Lipposta vähän soveltaen sa-
noa, että jos näin ei tehdä, karhu tulee myös
hallitusta vastaan.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Minua kovasti kiusaa, että
edustajakollega Elo antaa kaiken kunnian valtio-
varainministeri Niinistölle palkansaajien vero-
tuksen keventämisestä. Toivoisin, että yhdessä

voitaisiin todeta, että verotuksen keventäminen on ollut tarpeellista ja on oikeudenmukaista, että se ulottuu laajalti pieni- ja keskituloisiin. Valtiovarainministeri varmasti ansaitsee siitä oman kunniansa, mutta hallitukselle kaiken kaikkiaan pitää antaa minusta tunnustusta siitä, että se on viimeinkin pystynyt nousevan verokierteen katkaisemaan.

Kun viime viikkoina on kiinnitetty huomiota siihen, kuinka pienillä veroprosenteilla jotkut pystyvät tulemaan pääomaverotuksessa toimeen, minusta nimenomaan tuloverotuksen ja palkkaverotuksen alentaminen on yksi tie, joka vähentää houkutusta muuttaa palkkatuloja pääomatuloiksi. Minusta hallitus on oikealla tiellä ja sen pitää jatkaa siinä.

Kaikkein pienimpiä ansioita saavien, ovat he sitten palkallaan tai eläkkeellään eläviä, hyvinvointia ei verovähennyksillä eikä veronkevennyksillä kaiken kaikkiaan pystytäkään mittavasti kohentamaan, vaan heille on tietysti kaikkein tärkeintä, että pystytään turvaamaan palvelut ja tulonsiirrot. Hallituksen ensi vuoden budjetti kaikinensa on minusta hyvin tasapainoinen esitys sen suhteen.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee ed. Elon puheen veropoliittiseen osaan, hän on oikeassa siinä, että verolinja olisi nyt tullut kohdistaa enemmän pieni- ja keskituloisiin ja matalapalkka-aloille oikeudenmukaisuussyistä ja ennen kaikkea myös työllisyysyistä, koska uudet työpaikat syntyvät matalapalkka-aloille ja niiden verokiilaa pitäisi ensimmäisenä voimakkaammin leikata. Keskustahan esittää kannustinvähennyksen voimakkaampaa nostamista siten, että pieni- ja keskituloisille matalapalkka-aloille tulee lisää verokevennyksiä.

Mitä tulee talousarvion tasapainottamiseen, on hyvä asia, että velkaantumisen vähenee. Talouskasvun kuitenkin ollessa hidasta tässä ollaan ongelmassa. Ongelmahan näyttää olevan se, että hallitus näyttää vähän ikään kuin myyvän siemenperunoita talousarvion yleiskatteeksi. Viittaen valtionyhtiöiden myymiseen. On todella outoa, että ministeri Niinistö tänään Helsingin Sanomissa ilmoittaa, että meille on tulossa kolmas lisätalousarvio eduskuntaan. Hän sanoi, että Suomi aikoo varmistaa Emu-kelpoisuutensa valtion omistamien osakkeiden myynnistä saatavilla tuloilla. Tämä tuli uutisena valtiovarainvaliokunnallekin Helsingin Sanomista, että meille onkin tulossa kolmas lisätalousarvio, jossa on

Emu-kikkailun makua. Tiedustelisinkin, arvoisa puhemies, mikäli voi tiedustella, mikä on hallituksen linja valtionyhtiöiden myyntitulojen suhteen. Se on jäänyt ainakin eduskunnalle hyvin epäselväksi.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä olen kuullut, että kolmas lisätalousarvio olisi Itä-Suomi-potti, joka on jäänyt tässä lisätalousarviossa toteuttamatta, mutta ministeri Niinistö varmasti selvittää sen tarkemmin.

Mitä tulee ed. Elon puheenvuoroon, on aivan todennäköistä, että sosialidemokraatit ovat valinneet hänet antamaan tälle keskustelulle jonkinlaisen suojarokotuksen. Käytännössä ed. Elo nimittäin myönsi kaikki ne virheet ja epäoikeudenmukaisuudet, joita hallitus on tehnyt, kauniisti niitä selitellen, toisin sanoen veti vähän tältä keskustelulta mattoa alta pois, mutta ei se varmasti sillä lailla onnistu.

Hän kertoi, että ostovoimaa on todella leikattu ja se on merkinnyt sitä, että työttömyys ei ole kääntynyt odotettuun laskuun. Mutta hän jätti sanomatta, miksi ostovoiman leikkaus on näin vaikuttanut. Se on vaikuttanut siitä syystä, että on leikattu niiltä ihmisiltä, joilla on vähän muutenkin ja jotka tämän leikatun ostovaran olisivat käyttäneet kulutukseen. Se on heiltä leikattu pois, ja se on nimenomaan vaikuttanut työllisyyden heikkoon kehitykseen. Niillä, joilla on paljon, jotka ovat hyvävaraisia, on varaa siitä huolimatta, vaikka leikattaisiinkin, ostaa se kaikki tarpeellinen, mikä myös vaikuttaisi tähän ostovoiman kehitykseen.

Mitä tulee, ed. Elo, veroalennukseen, niin senkin te myönsitte, että prosentit ovat prosentteja ja markat ovat markkoja. Prosenteilla ei mitään osteta vaan markkoilla, ja markkoja nyt sitten tulee huomattavasti enemmän niille suurituloisille, jotka ovat jääneet leikkausten ulkopuolelle jo tämän hallituksen aikaisemmankin toiminnan ansiosta. Todella hyvin rokotettu, ed. Elo! Te myönsitte kaiken, pyysitte tavallaan anteeksi, mutta uskon, että ei se kuitenkaan tältä keskustelulta sarvia ja hampaita vienyttä, mitä te odotitte.

Ed. O l i n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Elo paitsi kriittisesti tarkasteli talouspolitiikkaa myös totesi, että hallitusohjelman toteuttaminen alkaa tuottaa myöskin tuloksia. Siitä kiistattomia esimerkkejä on taloudellisen pohjan vakiinnuttaminen ainakin osin, mikä näkyy esimerkiksi alentuneina pank-

kilainakorkoina, mistä puolestaan on esimerkiksi asunto- ja muille velallisille suoranaista käteen jäävää huomattavaa hyötyä.

Sitä vastoin hänen viittauksensa eläkepolitiikkaan ja sen epäoikeudenmukaisuuksiin varmasti pitää paikkansa. Erityisesti haluaisin todeta, että keskustelu taitetun indeksin sekä aikaisemman hallituksen jäädytetyn indeksin politiikan osalta tulisi eduskunnassakin käynnistää.

Ed. Elo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ensinnäkin edustajatoverini Hämäläisen puheenvuoron johdosta haluan todeta — olen monta kertaa sanonut sen — että olen tyytyväinen verouudistuksesta. Kysymys on vain siitä, miten verouudistus kohdennetaan. Minusta se on hyvin keskeinen kysymys. Meillä on ilmeisesti pikkuisen erilainen näkemys siitä, mitä on oikeudenmukaisuus. Kyllähän perinteinen sosialidemokraattinen näkemys on ollut se, niin kuin on todettu, että prosentit ovat prosentteja, ne suosivat suurituloisia, ja esimerkiksi jonkinlainen sekalinja sekä palkankorotuksia että veronalennuksia on aina mahdollinen.

Mitä tulee esimerkiksi eläkeläisiin, niin voidaan yhtyä siihen, että esimerkiksi valtionveron alennuksen kautta eläkeläisille ei kovin paljon saada. Kun kysymys on esimerkiksi kannustinvähennyksestä, jota nyt eläkeläisille ei suoda, vaikka se olisi kuitenkin antanut mahdollisuuden eläkeläisten verotuksen helpottamiseen, joka nyt ulotetaan 318 000 markkaan asti, kuten olen moneen kertaan todennut.

Mitä tulee suurituloisten mahdollisuuteen käyttää pääomaverotusta hyväkseen, siitähän me olemme kaikki lukeneet iltapäivälehdistä. Olen valmistelemassa sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän sihteeristön kanssa lakialoitetta siitä, että nämä porsaanreiät voitaisiin tukkia. Ne ovat vaikeita tukkia, mutta ne voidaan tukkia.

Ihan lopuksi ed. Aittoniemelle. Ei ole tarkoitus keskustelulta ottaa mitään kärkeä pois. Kysymys on siitä, että saadaan keskustelua aikaan.

Valtiovarainministeri Niinistö: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluaisin esittää kiitokseni valtiovarainvaliokunnalle siitä, että lisätalousarvio on käsitelty osin päällekkäin varsinaisen talousarvion kanssa varsin ripeästi ja asiallisesti.

Todellakin haluan tässäkin nyt ilmoittaa, että tulee seuraava lisätalousarvio, kolmas lisätalousarvio, jossa on tarkoitus tulouttaa ne myyntitulot, jotka tällä välin ovat kertyneet. Niin kuin

hyvin tiedetään, valtionyhtiöitä on jälleen myyty. Sen talousarvion toinen puoli, vastapaino, tulee olemaan velkapiikin lyhentäminen, joka on varsin perusteltu toimenpide.

Oikeastaan tätä kautta haluankin kiinnittää huomiota siihen ed. Ala-Nissilän käyttämään sanontaan, että olisi jotenkin moitittavaa, että käytetään valtionyhtiöitten myyntituloja yleiskatteeksi. Haluatteko te sitten mieluummin olla maksamassa korkoja niiltä osin joka ainoa tuleva vuosi? Esimerkiksi nyt seuraavassa lisätalousarviossa tuloutetaan runsaat toista miljardia markkaa myyntituloja. Ellei niitä käytettäisi velkojen lyhennykseen, sitten maksettaisiin siltäkin osin tulevaisuudessa jatkuvasti liki sata miljoonaa markkaa korkoja. Ei minua se tulevaisuudenkuva houkuttele.

Ed. Elo totesi, että velkamäärä on saatu kuriin. Valitettavasti ihan niin asianlaita ei vielä ole. Itse asiassa ollaanpa jälleen kerran rehellisiä Emu-keskustelussa, siinä keskustelussa, mistä meidän taloudenpitoimme raamit oikein syntyvät. Eivät ne suinkaan synny Emu-kriteereistä, jotka esimerkiksi alijäämän kohdalla ovat hyvin helppoja Suomelle, vaan kyllä ne syntyvät siitä, että Suomen valtiontaloudessa on vielä ensivuonnakin näillä kaikilla positiivisilla uutisilla ammottava aukko. Yli 5 prosentin alijäämä merkitsee sitä, että Suomen valtiontalous on toiseksi huonoimmassa kunnossa Euroopan unionin alueella Kreikan jälkeen. Ei se mikään ihannetilanne ole.

Toki on miellyttävä kuulla myös oppositiolta tunnustusta siitä, että ollaan nyt paljon paremmassa asetelmassa kuin silloin muutama vuosi sitten, jolloin miljardiluokat velanotossa ja alijäämässä olivat aivan toisella tasolla. Mutta harvemminpa on konkurssissakaan lohduttanut se, että jäi vain vähän velkoja. Meidän on hyvin tiukasti taisteltava valtiontalouden tasapainon eteen vielä tällä vaalikaudella, sillä luonnollinen tilanne Suomen kohdalla on se, että meidän pitäisi saada valtiontaloutemmekin tasapainoon, mieluiten ylijäämäiseksi, jolloin Emu-kriteerien puitteissa meidän ylijäämämme alkaisikin olla 3—4 prosenttia. Tämä on ainoa järkevä tavoite näillä korkomenoilla, joissa me nyt olemme kiinni.

Ed. Ala-Nissilä peräsi myös sitä linjausta, miten valtionyhtiöiden myyntituloja, joita jatkossakin tulee, on tarkoitus käyttää. Hallitus on tehnyt hyvin selkeän linjanvedon tässä suhteessa. Niitä käytetään kahteen tarkoitukseen. Toisaalta välitetään velanottoa ja toisaalta edistetään tutki-

musta ja kehitystä maassa. Sitä kautta osallistutaan elinkeinorakenteen uudistamiseen. Näin ollen vuosituhannen loppuun mennessä Suomi nousisi tutkimus- ja kehitysrahoituksen panoksessa maailman kärkeen yhdessä Japanin ja USA:n kanssa. Tämä on aika realistinen ajatus. Nimittäin tälläkin hetkellä sattuu olemaan tilanne sellainen, että Suomen viennistä high techin suhteellinen osuus on neljänneksi suurin maailmassa. Siinäkin kerhossa ovat Yhdysvallat, Japani ja Iso-Britannia. On toki aiheellista, että me tätä vahvuuttamme vahvistamme, koska sitä kautta myös saadaan paras tuotos sijoitettavalle panokselle, mutta kaikki muu käytetään taatusti valtion velkojen lyhennykseen. Se on minusta ainut kestävä käyttöperuste ottaen huomioon se velkaantumistahti, joka menneinä vuosina erityisesti on ollut.

Jälleen kerran on puhuttu myös hallituksen veroratkaisuista. Niin se on, että vain työnteolla voidaan elää ja työnteon kannustaminen on myös veroratkaisun avainsanana. Halutaan kannustaa työntekoa, halutaan tehdä työnteko halvemaksi sitä kautta, että työntekijälle jää hivenen enemmän verotuksen jälkeen käteen. Se jos jokin alentaa meillä tehokkaasti verokiilaa.

Nyt kunnallisverotuksen vähennyksestä, jonka osuus muuten koko veroalennuksesta on sitenkin vain 1/5, alkää tehkö päänumeroa, se kohdistuu vain aktiivituloihin. On monesti esitetty, että tämä olisi epäoikeudenmukaista esimerkiksi eläkeläisiä kohtaan. Yhä edelleen me olemme tilanteessa, jossa pienituloiset eläkeläiset selviävät huomattavasti vähemmällä verolla kuin pienituloiset palkansaajat. Sitten taulukon tiettyssä kohdassa tulee varsin jyrkkä eläketulojen verotuksen nousu päätyäkseen siihen, että todellakin suuremmista eläketuloista maksetaan ehkä prosentin verran enemmän näitä veroja ja veronluonteisia maksuja.

Mutta kannattaa muistaa tässä niitä palkansaajiakin, nimittäin heidän maksukyvyystään aika paljon riippuu sekin, mikä sen eläkkeen määrä oikeastaan on. Nimittäin on sinänsä hyvä asia, että Suomen eläkejärjestelmä rahastoi, mutta siitä huolimatta eläkkeet maksetaan sieltä vain yhdeltä kolmasosalta. Kaksi kolmasosaa eläkkeistä maksetaan suoraan tällä hetkellä maksettavista palkoista. Jos meillä sitten on toinen vaihtoehto, se, että korotetaan palkansaajien eläkevakuutusmaksua, jotta saadaan eläkkeisiin lisää nettomäärää käteen, niin ei se sen kummempi olisi sekään minun mielestäni. Kyllä tällä tavalla turvataan myöskin itse asiassa eläkkeiden maksuky-

kyä, siis sillä, että aktiivituloja tämän verran tässä suosittiin. Mutta haluan korostaa, että neljän viidesosan osalta veronalennus kohdistuu kaikkiin tulonsaajiin, niihin, jotka valtionveroa maksavat.

Ellei kannustinvähenystä olisi suunnattu tällä tavoin kuin ed. Elo tuossa kritisoi, me olisimme luoneet uuden kannustinportaan johonkin tulokohtaan, eikä sekään ole kovin perusteltua. On oikeastaan täysin normaalin, yleisen elämänjärjestelmän vastaista, jos niin käy, että joku joutuu kieltäytymään lisätulosta sillä perusteella, että hänen kokonaisveromääränsä kasvaa tavalla, joka syö käteen jääviä tuloja. Ei siinäkään ole mitään järkeä.

Kun sitten moititaan, että veron alennusprosentti on ollut lähes sama kaikille tulonsaajille, tosin hivenen korkeampi pieni- ja keskituloisten kohdalla, niin eipä siihen voi vastata, kuin että niinpä olivat ne korotuksetkin saman suuruisia silloin, kun jouduttiin tuloverotusta korottamaan. Aina on korotettu kaikissa tuloluokissa osapuilleen saman prosenttimäärän verran. On aika normaalia elämänjärjestystä se, että nyt kun päästään sitten alentamaan, niin alennetaan sitten samassa tahdissa suurin piirtein kuin on aikanaan jouduttu korottamaan.

Edelleenkin tilanne on se, että Suomen tuloverotus on Euroopan kovin, erityisen kova meidän marginaalituloverotuksemme osa, siinä olemme tällä hetkellä valitettavan yksin Euroopan kärjessä. En usko, että tämä suomalainen ratkaisu välttämättä on se kaikkein oikeudenmukaisin, jos kaikki muut käyttäytyvät eri tavalla. Siinä mielessä minusta tämä verotuksen epäoikeudenmukaisuuskeskustelu on hivenen omituista, kun juuri niiltä kohdin, joissa me eniten poikkeamme muista, sitä on nyt vähän korjattu.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Niinistö vähän vähättelee sitä, että valtionvelka ollaan saamassa kuriin. Minusta on aivan selvä tämä tendenssi, eli räjähdysmäinen valtionvelan kasvu on saatu pysähtymään, ja minun mielestäni se on vain hyvä asia, siitähän ei kukaan voi olla eri mieltä. Niin kuin totesin omassa puheenvuorossani, kysymyshän on vain siitä, miten se on saatu kuriin, millä keinoin, kutka ovat maksajina.

Mitä tulee, ministeri Niinistö, siihen, että Suomen valtionalouden alijäämä on ensi vuonnakin vielä 5 prosenttia bruttokansantuotteesta, se on EU-maitten toiseksi suurin, niin tässä on vain puoli totuutta. Kysymys on siitä, että eri EU-

maissa lasketaan vähän eri tavalla eläkkeiden rahastointi, ja se on myöskin oleellinen osa. Kannattaa muistaa se, että eläkerahastot Suomessa ovat erilainen malli kuin ne ovat monessa muussa EU-maassa.

Mitä tulee työnteon kannustamiseen, niin siinäkin me olemme varmasti samaa mieltä, mutta ei se tarkoita, ministeri Niinistö, sitä, että me 1,7 miljoonaa eläkeläistä ja työtöntä jätämme ulkopuolelle. Minusta olisi mielenkiintoista nähdä esimerkiksi sellainen tilaisuus, missä ministeri Niinistö tapaisi vaikka 100 työtöntä tai eläkeläistä, ja puolustaisi tämän saman, että nyt annetaan vain aktiiviväestölle. Minä luulen, että me jokainen kansanedustaja ja ministeri joudumme semmoiseen tilanteeseen. Ei sitä sinisin silmin pysty sanomaan, että tämä on oikeudenmukaista. Kun sen lisäksi, ministeri Niinistö, tämä prosentuaalinen korotus ja prosentuaalinen alennus aina suosii suurituloisia, niin kyllä minusta tämä on erittäin epäoikeudenmukaista. Näin ihmiset sen ovat myöskin kokeneet, kun heidän kanssaan keskustele. Eikä se selittämisestä nyt kyllä parane.

Mitä tulee sitten tähän 318 000 markkaan, että siitä on muodostunut jonkinlainen kynnyks, niin ainahan, ministeri Niinistö, kynnyks on jossakin. Minun mielestäni tämä on vähän onnto selvitys, minkä takia tämä kannustinvähennys ulotettiin näin pitkälle. Minä olen sitä mieltä, että ministeri Niinistö on kyllä ajatellut oman puolueensa kannattajia aika pitkälle tässä.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voi kyllä hyvin kernaasti yhtyä siihen, mitä ed. Elo täällä puhui. Siinä on se pääsävel, se pääsanoma, mikä on yli oppositio- ja hallitusrajojen meillä kaikilla, jotka kritisoiimme hallituksen esityksiä, mikä meillä sanottavana on. Voisi oikeastaan lisätä kuitenkin vielä sen verran, että kun ministeri täällä puhuu, että näistä tulevista eläkkeistä selviytyminenkin edellyttää sitä, että nämä veroratkaisut ovat tällaisia, pyydän muistuttaa häntä vain siitä, että eläkemaksut määräytyvät, ei nettopalkasta vaan bruttopalkasta. Eikö niin, ministeri Niinistö? Siitä syystä minusta on vaikea ymmärtää sitä ajatusrakennelmaa, minkä äsken tuossa rakensitte.

Mitä tulee valtionyhtiöitten myyntiin, keskusta kannattaa periaatteessa ja myös käytännössä sitä. Mutta, ministeri Niinistö, kun lähdettiin tälle tielle, että valtion omaisuutta lähdettiin merkittävällä tavalla myymään, ajatushan oli, että myynnistä saatuja varoja käytettäi-

siin suomalaisten pk-yritysten sekä riski- että teknologiarahoitustarpeisiin, siemenrahoitustarpeisiin, ylipäänsä sen työllisyyden kannalta vakavan ja haasteellisen pk-sektorin tien tasoittamiseen ja myöskin osin kustannusten madaltamiseen.

Mutta näinhän ei tapahdu esimerkiksi lisäbudjetissa. Vain muutama kymmenen miljoona markkaa menee tästä, minäkin muistan suurin piirtein, mitä tuo pitää sisällään, vain muutama kymmenen miljoonaa markkaa menee konkreettisesti näihin kohteisiin siitä yli 2 miljardista markasta, minkä edestä valtion omaisuutta myydään. Kaiken lisäksi sen ohella, että pk-yrityksiltä otetaan myös erilaisia aluepoliittisia määrärahoja, hallitus leikkaa sekä lisäbudjeteissa että ennen kaikkea varsinaisissa budjeteissa suuret määrät. Eli kun valtion omaisuuden myynnin pitäisi nimenomaan sekä pk-sektoria että vaikeimpien alueiden yrittäjyyttä tukea, niin tässä nyt käy kyllä itse asiassa täsmälleen päinvastoin.

Ed. K a r j a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että hallituksella oli veroratkaisussaan 5,5 miljardia ylimääräistä rahaa, antaisi ymmärtää, että velkaongelma on kurissa. Kun itse suhtaudun kriittisesti tuohon veroratkaisuun, niin totean, että se 5,5 miljardia mennyt kehitys huomioon ottaen ilmeisesti on syntynyt voimavarana sillä tavalla, että on leikattu pienituloisilta, on otettu tulonsiirroista. Silloin tuo ratkaisu, joka ohjaa veroalennuksena tätä voimavaraa suurituloisille, on todellakin epäsolidaarinen, epäoikeudenmukainen.

Minusta tuo voimavara, mikäli se meillä aidosti on, että sitä ei tarvitse käyttää velkaongelman hoitamiseen, jos tuo voimavara olisi viisaasti käytetty, se olisi suunnattu enemmän pieni- ja keskituloisille, ehkä enemmän myös pieni- ja keskiuuren yritystoiminnan mahdollisuuksien parantamiseen. Se on työllisyys, taloudellisuus ja oikeudenmukaisuus huomioon ottaen suurelta osin epäonnistunut ratkaisu. Epäonnistumista korostaa, että se sisältää vielä energiaveroratkaisun, joka taas rokottaa suhteellisesti enemmän pienituloisia.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua olla synnyttämässä tässä mitään Elo — Karjalainen — Gustafsson -linjaa, mutta on pakko sanoa ääneen, että olen myöskin samaa mieltä koskien tätä verokritiikkiä.

Pyysin puheenvuoron varsinaisesti sen takia, että oma näkemykseni on jyrkästi ristiriidassa ministeri Niinistön esittämien näkökohtien kanssa siltä osin, että valtionyhtiöiden omaisuuden ja myyntitulojen rahat käytettäisiin velkojen maksuun. Ministeri Niinistön puheesta ei nyt käynyt tarkasti ilmi se, mistä summista ja suuruusluokista on kysymys. En ole asiasta lukenut tänään lehdistä. En tiedä siitä.

Haluan sen sanoa myöskin tässä, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on käsitykseni mukaan yksiselitteisesti todennut, että kaikki tai lähes kaikki rahat, jotka valtionyhtiöiden myymisestä saadaan, tulee käyttää teollisiin ja tuotannollisiin käyttötarkoituksiin joko siten, että luodaan uutta teollisuutta tai laitetaan ne sen kaltaiseen tuotekehittely- tai tutkimustoimintaan, jonka oletamme tuottavan sen kaltaisia tuloksia. Ed. Pekkarinen oikeastaan esitti saman kaltaisia näkemyksiä.

Käsitykseni mukaan tämä oli aivan yksiselitteinen reunaehto valtionyhtiöiden myyntitulojen käyttötarkoitukseksi, joten en voi luvata ainkaan omalta kohdaltani enkä usko, että meidän koko eduskuntaryhmämmeäkään kohdalta, että asiat voivat edetä sillä tavalla kuin ministeri Niinistö äsken antoi ymmärtää.

Valtiovarainministeri Niinistö: Arvoisa puhemies! Ed. Gustafsson, ennen viime eduskuntavaaleja kukin täällä edustettuna oleva puolue esitteli säästöohjelmiaan, kun nähtiin, että on välttämätöntä suorittaa leikkauksia valtiontaloudessa. Taisi kaikilla ryhmillä olla suurin yksittäinen kohde elinkeinotuet ja jopa aika samalla tavoin yksilöity lukuun ottamatta niin, että keskustan listassa elinkeinotukia ei leikattu maataloudelta, mutta kaikissa muissa listoissa leikatettiin sekä maatalouden että muun elinkeinotoiminnan tukia. (Ed. Kemppainen: Ei pidä paikkaansa! Ed. Pekkarinen: Nyt tuli väärä todistus!) Nyt te olette täällä täyttä höyryä vaatimassa, että nuo elinkeinotuet pitäisi itse asiassa moninkertaistaa, sillä eihän näitä valtionyhtiön myyntituloja voi muuhun käyttää kuin perinteisiin elinkeinotukiin sellaisina kuin ne olivat ennen leikkauksia ja jopa tuntuvassa määrin ylittää ne, jos todella ne halutaan sinne kaikki suunnata. Onko tässä jotain järkeä?

Minusta, kun puhutaan oikeudenmukaisuudesta, silloin jouduttaisiin kyllä miettimään, kun kaikkien muiden ministeriöiden pääluokkaa on todellakin leikattu, että onko aivan oikeudenmukaistakaan, jos yhtäkkiä kauppa- ja teollisuusmi-

nisteriön pääluokka hyppäisi kaikkien hyvien aikojen ennätysten yli. En usko, että sitä pidettäisiin aivan oikeudenmukaisena.

Tämä hallitus on leikannut elinkeinotukia, niin kuin niissä vaalienalusohjelmissa kerrottiinkin tehtävän. Niiden palauttaminen ei varmasti ole yhteiskunnallisesti ensisijainen tarve tai ainkaan aikaisemman ennätystason ylittäminen. Jos ajattelemme, mistä jokainen suomalainen saisi edes hiukan hyötyä näistä valtionyhtiön myyntituloista, niin nimenomaan sitä kautta, että me teemme tilaa tulevaisuudelle, leikkaamme tarvittavan velanoton määrää. Sillä tavalla me myöskin teemme tilaa joka ainoalle tulevalle vuodelle, koska korkomenot ovat tällä hetkellä nousseet hälyttävän korkeiksi. Se on ainoa tapa saada ne hallintaan. Meidän pitää päästä velkaantumisen absoluuttisestikin alenevaan kantaan ensi vuosituhanen alussa. Mutta keskustelu, jota täällä nyt käydään, näyttää hyvinkin hyväksyvän 5 prosentin alijäämän.

Kun ed. Elo yritti sanoa, ettei tämä 5 prosenttia olisi vertailukelpoinen muiden eurooppalaisten maiden kanssa, valitettavasti tämä on juuri se vertailukelpoinen luku. Jos otamme huomioon sosiaalirahastojen positiivisen vaikutuksen, silloin me olemme Emu-kriteereiden mukaisissa luvuissa, jotka ovat meille suhteellisen helppoja ja joissa me päädyimme 1,4 prosentin alijäämään ensi vuonna.

Ei, kuulkaa, liki 30 miljardin lainanotto, jota me ensi vuonna aiomme harrastaa, ei se mikään pikkuasia ole. Se on varmasti pienempi kuin 60 miljardia, mutta kyllä väistämättä tulee mieleen se vanha konkurssintekijä, joka sanoi, että hyvä konkurssi, kun jäi vain vähän velkaa tällä kertaa. Viimeksi jäi enemmän.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ministeri Niinistön puheenvuoron johdosta, että ei pidä paikkaansa, ettei keskusta olisi maataloudesta säästänyt. Kyllä meidän linjamme säästöt koskevat myöskin sitä. Me emme olisi tosin kansallista EUrakaisua romuttaneet, niin kuin nykyhallitus teki.

Mitä tulee verolinjaan, mitä ministeri puheessaan esitti, on hyvä, että nyt täällä on muuten keskustan vastalause jaettuna pöydille. Se on selvästi työllistävämpi ja oikeudenmukaisempi linja. Toivon, että todella tämä laaja yhteisymmärrys, joka täällä varsinkin sosialidemokraattien suuntaan vallitsee, voisi nyt realisoitua.

Mitä tulee oikeudenmukaisuuteen, kyllä me

suurituloiset saamme, ministeri Niinistö saa 10 000 markkaa lisää rahaa, kansanedustaja 5 000—6 000 markkaa rahaa ensi vuonna. Pienituloisen eläkeläinen ei saa lainkaan. Kun hän ei maksa valtion tuloveroa, hän ei saa lainkaan verohelpotusta. Sen sijaan ehkä hellaa täytyy vääntää hieman pienemmälle, kun energiaverolaskut kasvavat, eli verotus tätä kautta kiristyy. (Ed. Pekkarinen: Kylmää kahvia joutuu juomaan!) — Kylmää keittoa, ed. Pekkarinen.

Arvoisa puhemies! Mutta mikä on erittäin tärkeätä, mitä keskustelussa ei ole sivuttu, niin tämä verolinja ei ole työllistävä. Nimenomaan työllisyyden näkökulmasta olisi tullut verokevennykset painottaa pieni- ja keskituloisille matalapalkka-aloille, jotka ovat paljolti naisvaltaisia aloja. Olisi pitänyt myöskin toteuttaa kotityön verovähennysoikeus. Senkin hallitus nyt näyttää vesittävän. Tässä mielessä keskustan verolinja on selvästi työllistävämpi kuin hallituksen verolinja. Toivon, että se saa täällä tukea, kun eduskunnassa olemme täällä ja ensi viikolla verolinjaa käsittelemässä.

Ed. L a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ymmärrän kyllä sen, että valtiovarainministeri Niinistö kokoomuslaisena puolustaa hallituksen verolinjauksia. Itse vasemmistolaisena en voi kuitenkaan puolustaa sitä, että työttömien verotus hallituksen veroratkaisussa kiristyy. Tämä harvemmin keskusteltu tosiasia kuitenkin merkitsee sitä, kun tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömiä on noin 130 000, että hallituksen verolinjauksilla kaikkien näiden pitkäaikaistyöttömien verotus kiristyy ensi vuonna, mikäli hallituksen veroratkaisu hyväksytään. Miksi?

Hallitus suuressa viisauudessaan on päättänyt, että ns. kannustinvähennystä eli aiemmin kunnallisen ansiotulovähennyksen nimellä tunnetua vähennystä ei lainkaan uloteta työttömiin. Tämä vähennys koskee ainoastaan palkansaajia ja yrittäjiä. Työttömiä tämä vähennys ei koske, ja tästä syystä työttömien verotus kiristyy ensi vuonna.

Sen takia ainakin meidän täällä vasemmalla, ymmärtääkseni myös edustajien Elo, Gustafsson ja Karjalainen, on hyvin vaikea puolustella tällaista hallituksen ratkaisua. Enkä olekaan huomannut oikeastaan ketään muuta vasemmalla kuin pääministeri Lipposen, joka on antanut selvän tukensa tälle hallituksen työttömien verotusta kiristävälle verolinjaukselle.

Itse olen sitä mieltä, että kyllä valtiovarainministeri Niinistökin, ainakin niiden vaalimainos-

ten pohjalta, mitä kokoomus esitti ennen kunnallisvaaleja, olisi velvollinen kertomaan meille, miksi työttömien verotuksen kiristäminen on oikeudenmukaista.

Ed. P e n t t i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin puuttua siihen, että täällä on käsitteitä käytetty löyhästi. On puhuttu veroalesta. Haluaisin palauttaa mieleen, että kokonaisveroaste Suomessa on vain noussut ja näyttää yhä edelleen nousevan.

Se, että hieman enemmän on jäänyt palkansaajille käteen, lainatakseni ministeri Niinistöä, ei työllistä ketään. Se antaa hieman sielunhoitoa niille ihmisille, poistaa paineita hallitukselta tehdä jotain, mikä todella ratkaisisi Suomen työttömyysongelman.

Sitten antaisin kritiikkiä vasemmistolle, joka on tässä kritiikissään aivan liian kiltti. Se ei riitä alkuunkaan, että tätä pientä prosenttia heitellään hyvätuloisille tai pienituloisille. Ainoa oikea tavoite on se, että pieniä tuloja ei veroteta lainkaan. Herätys, tällainen pieni keskustelu ei riitä! Ainoa oikea tavoite on se, että pieniä tuloja ei veroteta lainkaan.

Ed. L a h t e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä ns. veroalea on perusteltu sillä, että olisi kannattavaa hankkia lisätuloa tai ottaa vastaa lisätyötä. Sehän tarkoittaa sitä, että sellaisilla ihmisillähän on jo työpaikka. Tänä päivänähän teollisuudessa ja monilla muilla aloilla ilmeisesti tehdään niin paljon ylitöitä kuin on mahdollista, ylitetään lain enimmäisrajat. Sitten me tietysti joudumme tekemään työaikalakkia, jossa rajoitetaan tuntimääriä, mutta siitä huolimatta tehdään hyvin paljon ylitöitä.

Minusta asioiden pitäisi olla kestäväällä pohjalla, ja parhaitenhan verotus purisi sillä tavalla, että lisätuloissa olisi korkea verotus, jolloin ei kannattaisi tehdä ylitöitä. Silloin jouduttaisiin ottamaan töihin lisää väkeä. Tässä homma jakautuu niin, että toiset ovat työttöminä tässä yhteiskunnassa ja toiset tekevät itsensä näännyksiin lisätöillä vielä.

Sitten valtionyhtiöiden myyntipolitiikasta. Aikanaan, kun valtionyhtiöitä perustettiin, niitä tehtiin tietoisesti sinne, mihin yksityisellä sektorilla ei ollut halukkuutta investoida, ei ollut niille aloille tarpeeksi pääomia eikä halukkuutta lähteä yrittämään. Kyllä meillä tänäkin päivänä yhteiskunnassa on sama tilanne joillakin aloilla elikkä on semmoisia aloja, että yksityinen sektori ei lähde niille investoimaan. Miksei tehdä niin-

päin, että nyt näitä myynnistä saatuja varoja käytettäisiin valtionyhtiöiden uutta luovaan toimintaan, teollisiin investointeihin? Ei pumpata varoja yksityisiin avustuksiin, vaan valtion omaan liiketoimintaan. Se ei liene kiellettyä tänään päivänä vielä.

Ed. Johannes Koskinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kokoomuksella on tietysti erityinen vastuu edes osaksi vetää takaisin niitä veronkiristyksiä, joita edellisellä vaalikaudella oli keskustan kanssa innolla tekemässä.

Niissähän nimenomaan korotettiin prosenttiyksikköjä. (Ed. Zyskowitz: Ei ainakaan innolla!) Työttömyysvakuutusmaksujen ja eläkemaksujen kautta esimerkiksi 30 prosentin verotasolle tuli 5 prosenttiyksikköä lisää. Se on suhteellisesti enemmän eli 16 prosenttia veroja lisää, kun taas 50 prosentin tienoilla se sama 5 prosenttia on vain 10 prosenttia lisää prosentuaalista verotuksen kiristymistä.

Nyt hallitus puhuukin taas, että palautuksen pitää olla saman suuruinen eli sama 10 prosenttia tai tässä tapauksessa vähemmän. Kuitenkin jos 10 prosenttia veroa vähennetään, silloin tälle pienempituloiselle jää 6 prosenttia kireämmäksi verotus aikaisempaan verrattuna. Tässä pitäisi olla hyvin tarkkana, jos katsotaan oikeudenmukaista tulonjakovaikutusta.

Vastaavasti ministeri Niinistö puhui siitä, että marginaalivero on Suomessa Euroopan korkein. Se osoittaa vain sitä, että meillä on verotettavan tulon alaraja korkeammalla kuin muualla. Silloin joudutaan marginaalivero pitämään tiukempana siinä kohtaa, missä ylipäänsä verotetaan. Tämähän saattaa olla ihan oikeudenmukaista, eikä silloin pidä taas muihin maihin verrattaessa pelkästään sitä marginaaliveroa katsoa, vaan nimenomaan kokonaisverotusta ja sitä, tapahtuuko se oikeudenmukaisesti. Siinä suhteessahan meillä keskituloisessa ryhmässä on verotus kireätä. Ihan suurituloisissa kokonaisverotus on monissa maissa kireämpi sen takia, että siellä taas pääomatuloja, kiinteistöjä sekä muuta varallisuutta verotetaan tiukemmin.

Tässä suhteessahan sosialidemokraatit ovat esittäneet hyvin tiukkaa kritiikkiä ja syystäkin tätä hallituksen verolinjaa kohtaan. Tulevina vuosina pitää ihan toisella tavalla ottaa oikeudenmukaisuus kokonaisverotuksen muutoksissa huomioon.

Valtiovarainministeri Niinistö: Arvoisa puhemies! On aika yllättävää havaita, että tässä

salissa on näin monta vahvan velanoton ihailijaa. Nimittäin kyllä kaikki ne puheet, joissa tehdään todellisia veroaleja tai vaaditaan käytettäväksi rahoja jonnekin, merkitsevät sitä, että valtion velanotto, joka nyt jo on huimaa luokkaa, edelleenkin vain siitä kasvaisi. Se on aivan varma asia.

Ed. Johannes Koskisen todistelusta minä en kyllä ymmärtänyt yhtään mitään. Jos nimittäin kävi niin, että 30 prosentin verokantaa korotettiin esimerkiksi 3 prosenttiyksiköllä, päädyttiin 33:een eli 10 prosentin korotukseen. Edelleen, kun 50 prosentin verokantaa korotettiin 3 prosenttiyksiköllä, päädyttiin 53:een. Se korotus oli suhteellisesti pienempi. Nyt, kun verokantaa alennetaan melkein 3 prosenttiyksikköä, on se suhteellisesti suurempi alemmassa tuloluokassa. Sitäkö ed. Koskinen halusi todistaa?

Olen aivan samaa mieltä, että meillä nimenomaan verotettavan tulon alaraja on varsin korkealla eli pienituloisia suomalainen verojärjestelmä suosii huomattavasti enemmän kuin keskimäärin eurooppalaiset verojärjestelmät. Siitä johtuu se, että meidän verojärjestelmämme on sitten huikean paljon kireämpi siellä jatkossa kuin muissa Euroopan maissa.

Minä nyt vain esitän kysymyksen, oletteko te aivan vakuuttuneita siitä, että juuri suomalaiset ovat keksineet sen ainoan oikean ja kannustavimman veromuodon. Minä pahoin pelkään, ettei näin ole asianlaita, kun me satumme olemaan siellä poikkeavassa päässä ja peräti yksinämme tällä hetkellä. Valitettavasti tässä käydään myös väistämättä tietynlaista verokilpailua tuloverotuksen puitteissa. Enkä minä tiedä miksi sellaista suomalaista, joka itse itseään elättää, pitäisi ylivertaisella verotuksella rangaista.

Se, ettei meillä ole mitään erinomaista pelivaraa, käy varmasti ilmi siitä, että tämä tuloveronalennus edelleenkin jättää suomalaiset veronmaksajat kaikkein tiukimpaan asemaan Euroopassa.

Nähdäkseni hallituksen esitys täyttää kaksi hyvin tärkeää tavoitetta. Budjettiesitys on uskottava. Se perustuu siihen, että lainanotto, alijäämä, on huomattavasti vähemmän kuin odotettiin. Toisaalta se, että samassa yhteydessä kyetään tämänkin verran alentamaan veroja, on minusta erinomainen asia. Se, että nyt 1/5 veronalennuksesta näyttää vievän kaiken huomion eli kunnallisveron kannustinvähennys, on vähän omituisia. 4/5 veronalennuksesta kohdistuu valtion tuloveroasteikkoon ja näin ollen keventää kyllä kaikkien verotusta.

Haluan vielä tässä keskustelussa ed. Pekkari-selle kertoa varmasti häntäkin ilahduttavan uutisen, että tällä lisäbudjetilla tämän vuoden lainanotto painuu huomattavasti alemmaksi, kuin vielä keväällä jouduttiin arvioimaan, eli alle 39 miljardin markan. Myös koko talousarviovuoden rahoitustarve pysähtyy noin 42 miljardiin markkaan. Tämä ero johtuu todellakin pääosin siitä, että vanha siirtomääräraha pankkitukeen on tänä vuonna käytetty. Mutta joka tapauksessa päädyimme huomattavasti alle niiden lukujen, joista kevään mittaan täällä kinastelimme. Uskonpa, että me olemme molemmat siitä tyytyväisiä.

Ed. Zyskowitz (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä vasemmisto valittaa edelleen tehtäviä tuloveronalennuksia. Pitäisi katsoa, mitä pääministeri Lipponen sanoi muistaakseni Turun Sanomien haastattelussa. Vasemmiston kannattaisi ottaa ansiota siitä, että hallitus etenee tuloverotuksen alentamisessa, eikä pitäisi pelkästään moittia ja antaa kokoomukselle kaikkea kiitosta siitä, että tässä asiassa mennään alaspäin. Todellakin, kun tuloverotusta kevennetään, myös kaikkien niiden eläkeläisten, jotka valtion tuloveroa maksavat, verotus kevenee, toisin kuin on yleisesti väitetty.

Ed. Laaksolle olisin nimenomaan vastannut, kun hän tivasi, minkä vuoksi entistä ansiotulovähennystä kannustinvähennykseksi muutettaessa se kohdistetaan jatkossa pelkästään ansio- ja yrittäjätuloihin eikä niihin tuloihin, jotka sosiaaliturvan kautta kansalaisille tulevat. Tässä on aivan selkeä ja kannatettava ajatus. Ajatus on se, että sellaiselle henkilölle, joka omalla työllään saa saman tulon bruttona kuin henkilö, joka saa vastaavan tulon sosiaaliturvana, jäisi enemmän samasta tulosta käteen kuin sosiaaliturvan varassa olevalle. Ajatus työnteon kannustamisesta ja kannustamisesta myös siten, että saman tasoisesta bruttotulosta työllä ansaittuna jää enemmän käteen kuin sosiaaliturvana ansaittuna, on aivan oikea. On hyvä, että hallitus on kannustinvähennyksen tämän muotoisena käyttöön ottamalla kannustamassa tätä ajatusta ja edistämässä sitä.

Ed. Pekkari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan surkeimpiin velanottonäkymiin nähden toki pieni parannus on tapahtunut. Muistutan, että tämän vuoden budjetti on kirjoitettu niin, että velanoton tarve ennakoitiin siinä 35,355 miljardiksi markaksi. Nyt velanotto tulee olemaan lähes 39 miljardia markkaa. Edel-

leen sitä pienentää se, että valtion omaisuutta myydään ja sitä tuloa käytetään lisäbudjetin yleiskatteeksi, pari miljardia tässä lisäbudjetissa, niin kuin hyvin tiedetään.

Edelleen minusta oli reilua, ennen en sitä ole kuullut ministereiden suusta, että sanotaan se ääneen, että budjettia rahoitetaan tänä vuonna noin 4 miljardin markan edestä sellaisella velalla, joka on aikaisemmin otettu ja joka nyt käytetään budjettiaukon täyttämiseen. Velka otettiin aikoinaan nimenomaan pankkituen tarpeisiin eikä sitä siihen aikanaan tarvittu.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee vielä budjettiaukkoon, ministeri Niinistö moittii erityisesti hallituspuolueiden edustajia siitä, kun nämä vaativat oikeudenmukaisempaa verolinjaa. Ministeri Niinistö sanoo, että se merkitsisi budjetin aukon ja velan kasvamista. (Ed. Elo: Kuka niin on sanonut? Ei kukaan!) — Kuka niin on sanonut? En ole ed. Elon enkä kenenkään myöskään oppositiosta kuullut sellaista väittävän. — Olemme valmiita siihen, että kokonaiskevennysvaran puitteissa kevennys kohdennetaan oikeudenmukaisemmin. Jos se sama potti kohdennetaan oikeudenmukaisemmin, kuinka se silloin voisi lisätä budjettiaukkoa tai velanoton tarvetta? Päinvastoin jos se kohdennetaan nimenomaan esimerkiksi keskituloihin kannustavalla tavalla, se voi luoda uusia työpaikkoja, ja kun syntyy uusia työpaikkoja, verotulot kasvavat, ja sitä kautta lisävelanottotarve voi jopa supistua siihen nähden, mitä nyt tapahtuu tällä linjalla, jonka hallitus on omaksunut.

Mitä tulee, ed. Zyskowitz, siihen, että eläkeläiset saavat kevennyksen, muistutan että puoli miljoonaa eläkeläistä ei saa penniäkään kevennystä.

Valtiovarainministeri Niinistö: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämän vuoden alijäämään. Tänä keväänähän käytiin hyvin kuumaa keskustelua siitä, että budjettiperusteet pettävät. Jotkut enteilivät jopa 60 miljardin aukkoa, joka olisi siis tarkoittanut paluuta menneeseen, edellisten vuosien tasolle. Nyt velanoton määrä painui kuitenkin alle 39 miljardin, mikä on selvästi positiivinen uutinen.

Se vajaat 4 miljardia markkaa, joka on siirtomäärärahana ollut pankkitukeen, periaatteessa nyt kuluu siihen tarkoitukseen eli Sponda-kokonaisuteen, johon menee lähes 3 miljardia markkaa. Sehän on eräänlainen pankkituen sukulinainen kuitenkin muodoltaan, rahaerä tai ongelma, joka aikanaan siirrettiin Suomen Pankin hoidettavaksi takaisinlunastuvollisuuksiin. Nyt ta-

kaisinlunastus sitten tapahtuu, joten tässä ei käytetä aikaisempaa lainanottoa siinä mielessä tämän vuoden elantokustannuksiin, vaan pareminkin Sponda-välipuheen lunastukseen.

Joka tapauksessa voimme olla aika tyytyväisiä tähän kehitykseen. Valitettavasti vain tilanne on niin, että meidän on ehdottomasti saatava tämä sama trendi jatkumaan, alenevan alijäämän ja velanoton trendi, muutoin olemme hukassa. (Ed. Ala-Nissilä: Työllisyyden paranemisen kautta!)

Vielä kerran veroratkaisuun. Kun ed. Johannes Koskinenkin käytti runsaasti argumentteja kertoakseen sen, että Suomen verojärjestelmä on kyllä ylivertaisesti sosiaalisin Euroopassa ja toisaalta ylivertaisesti kirein marginaaliverotuksen kohdalla, niin onkohan se sittenkään aivan oikea tie, että me yritämme vetää siinä tilastossa kaulaa lisää muihin? Minä epäilen, että meidän ratkaisumme ei ole perusteiltaan niin ylivertainen. Sitähän nyt teidän verolinjauksenne väistämättä tarkoittaisivat. En usko, että se on sittenkään oikea tie.

Eläkeläisten verotuksen kohdalla, ed. Pekkarinen, nyt sattuu olemaan tilanne niin, että ilmeisesti juuri teidän mainitsemanne eläkeläiset eivät maksa sen enempää valtion- kuin juuri kunnallisveroaakaan, ja silloin on vaikeaa alentaa veroa, ellei sitä maksa.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Zyskowitz antoi tukensa sille, että sosiaalisia tulonsiirtoja verotetaan ankarammin kuin palkka- ja yrittäjätuloja. (Ed. Zyskowitz: Kyllä!) On aivan totta se — ja annan tunnustuksen ed. Zyskowitzille siitä, mitä hän puhui — että tämä hallitus, joka ainakin muodollisesti on vasemmistojohtoinen, on ottamassa verotukseen aivan uuden periaatteen. Sen sisältö on juuri se, että todellakin esimerkiksi työttömyysturvan varassa eläviä rangaistaan verotuksen kiristämislä. Heitä verotetaan ankarammin kuin niitä, jotka saavat pelkkää palkkatuloa. (Ed. Zyskowitz: Työssä olevat ovat palkansaajia!) Tämä on aika mielenkiintoista. Tästä itse asiassa voidaan johtaa se ajatus, että työttömiä rangaistaan siitä, että he ovat työttömiä, kireämmällä verotuksella kuin niitä, jotka ovat työssä. Millään muulla tavalla tätä logiikkaa on vaikea ymmärtää.

Tilannehan on se, että kaikkien niiden työttömien, joiden tulot jäävät alle 60 000 markan vuodessa, verotus tulee ensi vuonna kiristymään siksi, että ns. kunnallinen ansiotulovähennys ei koske lainkaan heitä. (Ed. Ala-Nissilä: Näin on!)

Erityisen voimakkaasti verotus kiristyy niiden työttömien osalta, joiden tulot jäävät alle 40 000 markan, ja kyse on silloin niistä, jotka saavat 118 markkaa päivässä työttömyyspäivärahaa. Heidän verotuksensa kiristyy ensi vuonna, jos muutosta ei tehdä.

Valtiovarainministeri Niinistö näki paljon vaivaa todistaakseen, että verotus kevenee oikeudenmukaisesti. Onko oikeudenmukaista se, että niiden, jotka saavat 500 000 markan vuosituloja, muutos on +3,9 prosenttia ja rahallinen hyöty vuodessa yli 9 000 markkaa, kun taas niiden, joiden palkkatulo on 70 000 markkaa vuodessa, nettotulon muutos on vain +1,9 prosenttia ja noin 1 000 markkaa vuodessa.

Ed. Elo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä eduskunnassa ilmenee kaikenlaisien eri verosuuntauksien edustajia, niin kuin tänään on kuultu muun muassa ed. Penttilän näkemys siitä, että suurin piirtein kaikki tuloverot pitäisi poistaa, ja tämänhän on nuorsuomalaisen malli ollut aikaisemmin. Ed. Penttilä ei ole missään vaiheessa ilmoittanut, miten tämä korvattaisiin. Mutta populismia tietysti on helppo harrastaa.

Luin Iltasanomista, että ed. Bremer ja ed. Kuosmanen olivat sanoneet, että kolmannes voitaisiin hyvinkin poistaa tuloverotuksesta. Tämän päivän Iltasanomat sitten ihmettelee, miten edustajat tämän kompensoisivat, mistä otettaisiin tai miten lisättäisiin tuloja, ja ehkä olisi mielenkiintoista kuulla myös siitä.

Mutta mitä tulee ed. Zyskowitzin näkemykseen siitä, että meidän sosialidemokraattienkin pitäisi oikein iloita siitä, kun suurituloiset saavat verohelpotuksia, niin, ed. Zyskowitz, alkää tulko opettamaan ainakaan minua. Minä olen sen verran vanhempi mies, että mielelläni näkisin, ettei opetettaisi. Kyllä minä tiedän, missä sosialidemokraattiset äänestäjät suurin piirtein ovat, eivät he ole ihan suurituloisimpien joukossa kuitenkaan.

Ed. Zyskowitz perusteli tätä sillä, että kokoomus voitti kunnallisvaaleissa 1,6 prosenttia. Missä ovat ne kymmenen prosenttia äänestämättä jättäneitä eli ne, jotka ilmeisesti me sosialidemokraatit menetimme? Ei ihmisille kannata sanoa, että me olemme vain huonosti selittäneet. Ihmiset osaavat itse lukea ja ymmärtävät kuitenkin, mitä tässä yhteiskunnassa tapahtuu. On myös äänestäjien aliarvioimista, jos me kuvittelemme vain, että olemme huonosti selittäneet ja että itse asiassa ihmisten olisi pitänyt äänestää, mutta kun ei vain tällä kertaa äänestetty.

Vielä, rouva puhemies, ihmettelen myös sitä, että ministeri Niinistö ei ole suuremmalla innolla paneutunut suurituloisten veronkiertoon. Minusta nimittäin sieltä on jopa kymmeniä miljoonia, ehkä enemmänkin saatavissa valtion kassaan. Vaikka esimerkiksi professori Kari S. Tikka sanoo, että tätä verotietä on vaikea tukkia, niin olisi erinomaisen mielenkiintoista kuulla, onko valtiovarainministeriössä ryhdytty toimenpiteisiin suurituloisten veronkierron estämiseksi. Miljoonien tuloista maksetaan 26 prosenttia veroa ja kaikki 10 000 markkaa tienavat maksavat jo paljon enemmän.

Ed. Johannes Koskinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Varmaan olisi syytä jo pikku hiljaa siirtyä lisätalousarvioasioihin tästä verokeskustelusta, mutta oikeaisen kuitenkin ministeri Niinistön edellistä matemaattista puheenvuoroa. Nimittäin kun oli puhe siitä, että jos verotus nousi esimerkiksi 50:stä 53 prosenttiin ja 30:stä 33 prosenttiin eli 3 prosenttiyksikköä kummallekin, niin nyt vertailussa puolustetaan, että suhteellisesti sama prosenttimäärä vähennetään veroa. Jos otamme 53:sta esimerkiksi 10 prosenttia, niin se on 5,3 prosenttia ja 33:sta se on vain 3,3 prosenttia, eli jo prosenttiyksiköinä silloin verotus kevenee vähemmän puhumattakaan markkamääristä tällaisilla pieni- tai keskituloisilla. Tässä on se suuri ongelma, että pitää samalla kaavalla käsitellä asiaa silloin, kun kiristetään tai kevenetään.

En ole pitänyt Suomen verotusjärjestelmää Euroopan mitassa mitenkään ylivertaisena tai erityisen oikeudenmukaisena. Nimenomaan viittasin siihen, että meillä on pääomaverotuksen, yritysverotuksen, kiinteistö- ja varallisuusverotuksen puolella selvästi keveämpää verotusta kuin monissa muissa maissa. Siihen taas kokoomuksella ei ole minkäänlaista halua puuttua. Tämä on ainoa kohta, missä verrataan eurooppalaisiin esimerkkeihin. Me joudumme tavallaan tällä tuloveron kireydellä suuremmassa tuloluokissa keräämään umpeen sitä aukkoa, joka syntyy siinä, että meillä veropohja ja veroprosentit muualla ovat keveämpiä. Kannatan tuloverotuksen keventämistä kaikkienensa, jos vain pystytään yhteiskunnan välttämättömät toiminnot ylläpitämään ja turvaamaan muilla tulonlähteillä.

Ed. Karjalainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä arvostan ministeri Niinistön huolta kansallisesta velkaongelmasta.

Mutta leikkausohjelman jälkeen, mitä on perusteltu juuri velkaongelmalla, teidän loogisuutene heittää, kun te puolustette tätä veroratkaistua, joka antaa etuja sellaisille ihmisille, jotka tässä kansallisen solidaarisuuden vaatimuksen paineessa eivät ole etujen tarpeessa ensimmäisinä.

Sanoisin veroasteitten vertailtavuudesta, että tuo luku, mikä tässä hyvin yksioikoisesti esitetään, ei kerro kaikkea. Jos alhaisemman veroasteen maassa kansalainen tilipäivänään joutuu maksamaan vain näennäisesti vapaaehtoisia vakuutusmaksuja ison nipun, niin nuo luvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia.

Yhdyn siihen, mitä ed. Johannes Koskinen kuvaili pääomatulojen osuudesta. Siinä olisi tekemistä.

Ed. Alaniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laakso on oikeassa siinä, että pienimpien sosiaaliturvaetuksien varassa elävien tuloverotus ensi vuonna kiristyy, kun he menettävät sen pienen kunnallisen ansiotulovähennyksen, mikä heillä tänä vuonna on.

Ministeri Niinistölle, kun täällä puhuttiin opettamisesta, korostaisin, että kyllä paras keino tasapainottaa talousarviota ja keventää verotusta kestäväällä tavalla on parempi työllisyys. Nimenomaan pitää verotusta kehittää kohti työllistävää veropolitiikkaa eikä korostaa verotuksessa niinkään sen neutraliteettia. Tässä mielessä nyt verokevennykset ensinnä pitäisi painottaa täsmäkevennyksiin nimenomaan matalapalkkaloille niiden verokiilan leikkaamiseen myös pieni- ja keskituloisille.

On tärkeää huomata, että kotimarkkinoiden elvyttävä vaikutus on kaikkein tehokkain, kun pienituloisten ja keskituloisten kulutusmahdollisuuksia parannetaan, mikä on hyvin oleellinen tekijä.

Myös viittasin siihen, että kotityön verovähennysoikeus pitäisi toteuttaa erittäin nopeasti. Saisimme 20 000 ehkä 30 000 uutta työpaikkaa Suomeen. Tämä on eräs harvoja, ehkä ainoa nopeasti vaikuttava keino. Miksi sitä ei toteuteta? Miksi ei veropolitiikalla mennä kohti työllistävää veropolitiikkaa, koska työllisyyden parantaminen on paras keino sittenkin tasapainottaa taloutta ja luoda oikeutta tähän yhteiskuntaan. (Ed. Zyskowitz: Veronalennukset pois, sekö on kepun linja?) — Ed. Zyskowitz, keskustan linja on paitsi oikeudenmukaisempi myös työllistävämpi. Tutustukaa meidän vastalauseeseemme ja ilahtukaa siitä.

Ed. R y h ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Niinistö ihmetteli sitä, että täällä salissa on niin monta velanoton lisääjää. Itse en ole tällaista keskustelua kyllä kuullut. Sen sijaan hallitus on kyllä ihastunut velanottoon, koska verotuksen kannalta velkahan on siirrettyä verotusta. Jos tästä hallituksen epäsoisialisesta veroalesta, joka on täällä monella tavalla tullut esille, olisi luovuttu, niin olisi tarvinnut ottaa 5,5 miljardia vähemmän velkaa. Siis tämä hyvätuloisille annettu veroale maksetaan velanotolla. Tämä on ihan tosiasia, joka ansaitsee tulla esille.

Ed. Johannes Koskinen toi aivan oikein esille sen, että meidän verojärjestelmämme ei ole oikeudenmukainen. Hiljattain luimme lehdistä verotietoja. Siellä oli aika yleistä, että yritysjohtajalla saattoi olla palkkatuloa 100 000 markkaa, mutta pääomatuloja oli kymmenkertainen määrä. Tavallisella palkansaajalla ei ole mitään mahdollisuutta suunnitella verotustaan, vaan kaikki palkkatulo verotetaan luonnollisesti työtulona.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Niinistö sanoi erittäin tärkeät sanat äsken, kun hän sanoi, että veronkevennyksien ulkopuolelle ovat jäämässä eläkeläisistä ne, jotka eivät maksa valtion- ja kunnallisveroa. Ministeri Niinistö, nyt minä pyydän, että te tässä salissa tänä päivänä kerrotte, onko todella asia niin kuin te tässä väititte.

Minä väitän, että on satojatuhansia eläkeläisiä, jotka maksavat kunnallisveroa, mutta jotka eivät saa näitä kevennyksiä luetuiksi hyväkseen. Näitä on satojatuhansia. Minusta on erittäin tärkeää, jos tuli vahingossa tämä sanonta, että se tulee täällä tarkennettua, tai jos ministeri edelleen on sitä mieltä, niin minusta on tärkeää, että hän nyt perustelee kantansa, koska sadattuhannet eläkeläiset maksavat kunnallisveroa saamatta hyväkseen sitä kannustinvähennystä, mikä ensi vuodelle ollaan antamassa.

Mitä tulee vielä valtion velkaan, niin haluan vain muistuttaa, että esimerkiksi itse kesällä kirjoitin muun muassa eräessä iltapäivälehdessä, että valtion nettoraahoitustarve tulee olemaan 45 miljardia markkaa, ja kun otetaan huomioon tämä kahden miljardin suuruinen valtion omaisuuden myynti, niin taidetaan aika lähellä olla niitä lukemia, eikä se perustunut vain minun tietoihini, vaan jo silloin aika laajalti näköpiirissä olleisiin käsityksiin siitä, mitä tämä vuosi tuo tullessaan.

Valtiovarainministeri N i i n i s t ö : Arvoisa puhemies! On kerrassaan erinomainen asia, että valtiontalous sujuu paremmin kuin ed. Pekkari- nen osasi ennustaa. Keväällä ne ennusteet olivat vielä synkempiä, ja toistan sen, että varmasti olemme kaikki täällä vilpittömästi siitä tyytyväisiä. Mutta niin kuin olen moneen kertaan todennut, tämä tie on edelleenkin kesken ja kokonaan kulkematta.

Mitä tulee verovähennyksiin, niin jos ajatellaan eläkeläisiä, jotka taas saivat valtionveron alennuksen — te sanoitte nimittäin, etteivät he saaneet mitään veronalennusta, ja useisiin eläkeisiin tuli valtionveron alennus — niin on varmasti välimaasto, jossa kunnallisveron tai valtionveron alennus ei kohdistu eläketuloihin.

Minun tekisi mieleni täällä taas kerran käydä läpi suurituloisten ongelmaa. Tehän olette kaikki suurituloisia. Kansanedustajan palkka plus hallintoneuvostopalkkiot, kokouspalkkiot, vaikkeivät hallintoneuvoston matkat kuulukaan ainaakaan vielä verotettavien etujen piiriin, tekevät teistä suuripalkkaisia, mutta siitä huolimatta tämän talon näillä tuloilla suuripalkkaisinaan ei ansaitse käteensä juuri enempää, jos hänellä on nelihenkinen perhe ja hän yksin sitä elättää, kuin sosiaaliturvan varassa elävä nelihenkinen perhe saa toimeentulotuen yli 10 000 markan normikorvauksen. Mutta se tietysti, millä kansanedustajan tehtävän voi hoitaa, on verovapaa kulukorvaus. Todellisuudessa kansanedustajan palkkahan on, jos se verolliseksi muunnetaan, siinä 40 000 markan korvilla. (Ed. Elo: Entäs ministerin palkka?) — Ministerillä on vielä enemmän tuloja, pitää paikkansa. Mutta ilmeisesti käteen jäävässä tulossa ero ei ole kovinkaan suuri sen vuoksi, että ministerillä ei ole vastaavia verovapaita tuloja kuin kansanedustajalla. (Välihuuto) — Jonkin verran. Jos ed. Elolla todella on tiedossa joitain sellaisia vuotoja meidän verojärjestelmässämme, niin toivoisin sitä tietoa annettavaksi minullekin asti. Kyllä ne tukitaan välittömästi.

Haluaisin kertoa esimerkiksi siitä täällä eduskunnan pöydällä olevasta ehdotuksesta, joka koskee henkilöyhtiöitä, jossa suhteessa muuten oppositio on vähän kritisoinut, miksi tällainen negatiivinen seuraamus sinne on ehdotettu, että yhtiömuodon muutoksen yhteydessä ei enää saakaan vedettyä välistä verovapaita rahaa. Tällainen tukkiminen todella suoritettiin, mutta sekään ei ainakaan aivan varauksettomasti tälle talolle tainnut kelvata. Mutta todellakin, kaikki avaukset tässä suunnassa ovat tervetulleita. (Ed. Elo: Tulossa on!)

Täällä ratsastetaan kovasti pääomatuloverokäsityksellä. Tämä hallitushan on tehnyt linjauksen, että pääomatulojen veroprosentti nostettiin 28:aan ja pidetään siellä tämän hallituskauden ajan. Tarkoituksena on myöskin pitää nimittäin ne pääomatulot tässä maassa. Niin kuin me kaikki tiedämme, pääomat liikkuvat kyllä herkästi. Se kiistaton hyöty on ollut tästä uudesta pääomaverotuksesta, että verokanta on olennaisesti laajentunut, (Ed. Pekkarinen: Ministeri on oikeassa!) pääomaverojen tuotto on alhaisellakin prosentilla olennaisesti korkeampi kuin korkealla prosentilla. Epäilenpä pahaa, että tässä kyllä kaadettaisiin omaa purtiloa aika paljon, jos lähdetäisiin siinä poikkeamaan hallitusohjelmasta, mitä suinkaan en tietenkään ole voinut myöskään budjettiesityksessä tehdä. Hallituksen yksityiskohtaisesta ohjelmasta poikkeaminen on uusien hallitusneuvottelujen varainen asia.

Mutta siinä suhteessa, että meidän verojärjestelmämme vuotaisi, on pyritty kyllä tekemään paljon. Minä haluaisin kiinnittää edelleen huomiota harmaaseen talouteen, jossa nimenomaan elinkeinotoiminnan tyyppinen harmaa talous olisi saatava kerta kaikkiaan lopetetuksi. Harmaan talouden keskusteluissa helposti puhutaan kotitalouksien pikku vilpeistä. Ehkä niilläkin on merkitystä, mutta haluan korostaa vielä kerran, että olennaisinta on se, ettei yhteiskunta salli systemaattista ja elinkeinotoiminnanomaista laitonta harmaata taloutta.

Ed. Laitinen: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin kehaista ministeri Niinistöä tässä alussa, että hän aktiivisesti osallistuu tähän lisätalousarvion keskusteluun, mutta valitettavasti hän nyt joutui lähtemään.

Ed. Elo sai ihan mukavan verokeskustelun aikaan puheenvuorollaan ja hyvä niin. Ensi kuun en ajatellut veroista puhua oikeastaan yhtään mitään, mutta muutama sana joka tapauksessa on pakko siitä sanoa.

Olen ministerin kanssa tasan tarkkaan samaa mieltä siitä, että harmaa talous, pimeä talous meidän on saatava kuriin. Se on tavattoman vaikea asia ja vaikea saada se hallintaan, mutta siinä on tehtävä kaikki mahdollinen, jotta se onnistuu. Se rehoittaa aivan liian laajalla alueella ja liian syvällä meidän yhteiskunnassamme.

Tämä hallitus nosti edellisen hallituksen pääomaverotuksen uudistamisen yhteydessä määrittelemää pääomaveroprosenttia 25:stä 28:aan. Hyvä näin. Itse olen kuitenkin sitä mieltä, että

meillä on mahdollisuus sitä nostaa vielä 30 prosenttiin ilman, että se aiheuttaa mitään draamattisia seuraamuksia. On tietysti niin, että kun pääomaverouudistus toteutettiin, niin silloin verokanta merkittävästi kasvoi. Siitä ei pääse mihinkään. Mutta samalla alhainen prosentti on aiheuttanut sen suhteessa ansiotuloverotukseen, että nyt tällä keinotullaan, ja on tavattoman väärin se, että miljoonatuloista maksetaan alle 30 prosenttia veroja, kun samanaikaisesti pienituloiset ja keskituloiset ihmiset maksavat huomattavasti korkeampaa veroa. Kyllä tässä tulee ministeri Niinistön samaten kuin ministeri Alhonkin ja koko hallituksen tehdä kaikki, että nämä porsaanreiät tukitaan. Se ei ole ainoastaan valtioneulouden kannalta merkittävä kysymys verotulojen muodossa, vaan se on myöskin moraalikysymys mitä suuremmissa määrin.

On myönnettävä se, että verouudistus, jos sitä nyt sellaiseksi voi ylipäätään kutsua, on jonkin verran ansiotuloverotusta alentava, mutta eihän tämä ratkaisu tietenkään, niin kuin ed. Elo aivan oikein sanoi, meitä sosialidemokraatteja tyydytä. Kyllä tässä näkyy tämä kokoomuksen painotus, siitä ei pääse yhtään mihinkään. Tästä johtuen pieni verokapina, joka meidän ryhmässämme on olemassa, on tässäkin salissa purkautunut ja varmasti tulee jatkossakin purkautumaan. Kaikkein vähiten Suomen keskusta voi puhua siitä, että nyt pitää pienten ja keskituloisten verotusta alentaa, eläkeläisten verotusta alentaa. Te olitte viime vaalikaudella säättämässä kelamaksun ja ylimääräisen sairausvakuutusmaksun. Me puramme nyt niitä pois. Te olitte vähentämässä erinäisiä helpotuksia, mitä aikaisemmin on ollut, ja tällä tavalla hyvin merkittävästi heikensitte vähätuloisten ihmisten elinmahdollisuuksia. Mutta tämä verotuksesta.

Valtionyhtiöpolitiikasta sen verran, että kyllä se niin on, että kun valtionyhtiöiden omistus pohjaa nyt laajennetaan, myyntivoitot täytyy pääsääntöisesti ohjata tutkimukseen, tuotekehitykseen, koulutukseen, pk-sektorin kansainvälistymiseen, markkinointiin, uusien työtilaisuuksien ja yritysten luomiseen. Se on kestävä tie. Erittäin hyvä ja kauaskantoinen päätös periaatteellisesti on valtioneuvoston päätös tutkimusmäärärahojen nostamisesta vuoteen 2000 mennessä 2,9 prosenttiin bkt:stä. Se on kauaskantoinen päätös ja sitä täytyy ilahtuneena tukea.

Kun puhutaan valtionyhtiöiden myyntivoitotulojen käytöstä, on myöskin muistettava meidän perinteinen vanha teollisuutemme, teollinen pohja, jolla on edelleenkin tulevaisuutta. Hyp-

pään tästä lisätalousarvioon siltä osin kuin siinä käsitellään meidän puolustusvälineiteollisuuttamme. Meillä on perinteitä tällä alueella. Meillä on tavattoman paljon osaamista, tietotaitoa. Nyt kun määrärahoja on merkittävästi supistettu edellisen hallituksen aikana ja myöskin tämän hallituksen aikana, on se merkinnyt sitä, että puolustusvälineiteollisuutemme on erittäin suurissa vaikeuksissa. On myönnettävä, että suomalainen puolustusvälineiteollisuus on varsin hajallaan. Meillä on hyvin useita pieniä yrityksiä. Kaiken kaikkiaan puolustusvälineiteollisuutemme liikevaihto liikkuu vuositasona noin 1,5 miljardissa markassa. Työpaikkojen määrä siellä on noin 3 000.

Nyt hallitus on tehnyt periaatepäätöksen siitä, että perustetaan Puolustusväline Oy, joka päätös on erinomaisen hyvä. Viisi yhtiötä tulee konsernin alaisuuteen. Se merkitsee sitä, että sen liikevaihto tulee olemaan sellainen 1,1 miljardia markkaa ja henkilöstöä noin 2 600. Päätöstä on tuettava. Nythän me tässä lisätalousarviossa myönämme sitten määrärahat, jotta periaatepäätös toteutuu. Tällä saadaan merkittävää synergiaetua tutkimuksen, tuotekehityksen, markkinoinnin osalta ja myöskin pystytään tuotannon päällekkäisyyksiä poistamaan.

Mutta se ei pelkästään riitä, että tehdään näitä organisatorisia muutoksia. Meidän on pakko, jotta luodaan toimintaedellytykset puolustusvälineiteollisuudelle, myöntää sinne riittävästi myöskin määrärahoja. Tästä johtuen valtiovarainvaliokunnan turvallisuus- ja puolustusjaoston asiaan kiinnittänyt huomiota. Olemmekin edellyttäneet sitä, että puolustusvälineiteollisuuden toimintaedellytykset turvataan osoittamalla vuosittain talousarviossa riittävät määrärahat hankintoihin kotimaiselta puolustustarviketeollisuudelta.

Kaikki tiedämme sen, että puolustusvälineiteollisuudessa monet yhtiöt, kuten Vammassu, Vihtavuori, Sisu, Sako, Lapua, ovat erittäin suurissa vaikeuksissa johtuen siitä, että tilauksia ei ole riittävästi niille ohjattu. Valtiovarainvaliokunnan turvallisuus- ja puolustusjaostossa ja tiedän myöskin, että puolustusvaliokunnassa on kiinnitetty asiaan huomiota ja todettu se, että kun vuositasona puolustusministeriön hallinnonalalle on ohjattu määrärahoja noin 400 miljoonaa markkaa ja sitä kautta tilauksina ne puolustusvälineiteollisuudellemme, se on riittämätön. On välttämättä nostettava määrärahaa siten, että se vuositasona olisi jotain 700 miljoonaa markkaa. Silloin pystyisimme turvaamaan tuon

varsin tärkeän teollisuudenalan ja siellä työpaikat.

Sako Oy on käynyt parasta aikaa yhteistointaneuvotteluja koko rynnäkkökiväärituotannon henkilöstön irtisanomiseksi johtuen siitä, että puolustusvoimat on ilmoittanut, että rynnäkkökivääreitä ei enää tilata. Tämä merkitsee sitä, että tuotanto ajetaan näillä näkymillä alas, jos emme myönnä eduskunnassa lisämäärärahoja, ensi vuoden kesäkuussa. Se merkitsee sitä, että sata työntekijää jää työttömäksi ja rynnäkkökiväärin valmistuksen korkea osaaminen tästä maasta häviää.

Jaostomme kiinnitti tähän erityistä huomiota ja totesi, että rynnäkkökiväärituotannon nopea alasajo ei ole mahdollista. Eikä se ole mahdollista. Se on kansallisesti meille niin tärkeä kysymys, että meillä ei ole siihen varaa. Silloin meidän itsenäinen puolustuksemme horjuu. Sitä ei voida perustella sillä, että edellisen hallituksen puolustusministeri Elisabeth Rehn osti 200 000 rynnäkkökivääriä, 100 000 Kiinasta ja 100 000 entisestä Itä-Saksasta, eikä sitä voida perustella sillä, että meillä puolustusmateriaalia on hankittu nyt tavattoman paljon enemmän kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Tällä sitä ei voida perustella.

Toivon, että eduskunnassa asiaan puututaan siten, että otetaan valtiovarainvaliokunnan lausuma niin, että kun kolmanteen lisätalousarvioon, joka on nyt tulossa, niin kuin kuulumme ministerin suulla, osoitetaan rynnäkkökiväärituotannon jatkumiseen riittävät määrärahat.

Paljon on puhuttu myös viennistä. Puolustustarviketehtäinhän on meillä erittäin vähäistä. Se on hyvin hallittua, hyvin kontrolloitua, ja näin sen pitää ollakin. Maastavientilaki uusittiin viime vaalikaudella, ja käsitykseni mukaan se on nyt ajan tasalla. Lupamenettely on asiallisesti kunnossa, eikä se mahdollista sellaisia tilanteita, että me viemme puolustusmateriaalia kriisialueille tai alueille, joissa on sodanuhka olemassa.

Minä olen vain tässä keskustelussa hämmästellyt sitä, mikseivät ne ihmiset, jotka heristelevät sormiaan ja osoittavat Suomea ja maan hallitusta, kun ne myöntävät vientilupia, ole puuttuneet puolustusmateriaalikysymyksiin silloin, kun meille tuotiin maahan puolustustarvikkeita enemmän kuin koskaan. Miksi silloin siihen ei puututtu? Eikö ole näin kuitenkin, että tuonti Suomeen on vientiä jostakin toisesta maasta? (Ed. Laakso: Kukaan ei puuttunut!) — Kyllä, ed. Laakso, oli hyvin vähän siitä ääntä verrattuna siihen keskusteluun, mitä esimerkiksi tänä päivänä käydään. Tiedän sen, että ed. Laakso sitä kyllä

hyvin voimakkaasti arvosteli. Istuimme samassa valiokunnassa, puolustusvaliokunnassa, viime vaalikaudella.

Mutta minun mielestäni kysymys on sellainen, että jos moraalisesti arvostelee meidän vientiämme, tulisi myös silloin arvostella tuontia. Minä en ymmärrä semmoista moraalikäsitystä, joka ei näitä kysymyksiä laita rinnakkain.

Arvoisa puhemies! Toivon, että lausuma, niin kuin sanoin, mikä valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyy puolustushallinnon osalta, saisi jatkossa sen muodon, että me pystyisimme osoittamaan puolustusvälinehankintoihin riittävät määrärahat.

Ed. R a u r a m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En malta olla puuttumatta ensiksi ed. Laitisen aivan puheen alkuosaan, jossa hän otti esille verokapinan. Se on autuaasti jäänyt sanomatta niin sosialidemokraateilta kuin keskustapuolueelta, mihin raja niissä taulukoissa vedetään. Olisi erittäin mielenkiintoista tietää, mikä on se kohta, mikä on se kipuraja, jossa näitä prosentteja muutetaan.

Toisaalta, kun on puhuttu valtionyhtiöiden myynnistä, pitää pitää hyvin merkittävänä sitä osuutta myyntituloista, mikä tutkimukseen myönnetään määrärahoja.

Mitä sitten tulee puolustusministeriön hallinnonalaan eli turvallisuus- ja puolustusjaoston asioihin, siinä haluan ed. Laitista ja koko turvallisuus- ja puolustusjaostoa kiittää, että tämä lausuma on tehty erittäin hyvässä hengessä. Toki haluaisin kuitenkin tästä viennistä vielä sanoa sen verran, että sosialidemokraattinen ulkoministeri kyllä voisi katsoa sen, mitä todella meidän lakimme sallii, koska näkisin, että meillä viennissä on parempia mahdollisuuksia kuin tänä päivänä on toimittu. Niihin maihin, mihin on viety, olisi vielä lisämahdollisuuksia. Näkisin, että on myös uusia mahdollisuuksia.

Mitä rynnäkkökivääreiden valmistukseen tulee, täytyy muistaa se, että jos rynnäkkökivääreiden valmistus ajetaan alas kokonaan, sitä tuotantoa ei avata uudestaan. Myös sillä sektorilla on näkyvissä mahdollisuuksia vuosituhannen vaihteessa erittäin valoisiinkin vientinäkyymiin. Nämä täytyy minun mielestäni erittäin tarkkaan huomioida.

Tuonnista vielä, siitä mitä Kiinasta ja vanhas-ta Itä-Saksasta tuotiin. Silloin aika selvästi lähdettiin siitä, että tämä tuonti ei ole kotimaiselle puolustustarviketeollisuudelle esteenä. Jos kotimaista puolustustarviketeollisuutta ei hoideta, se

on aika lailla tietoinen valinta siitä, että me otamme jonkun sotilasliiton kumppaniksi.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitinen totesi, että socialidemokraattisen ryhmän piirissä on tietty verokapina. Tähän voivat ainakin tämän keskustelun perusteella, mitä täällä on tänään käyty, jonka ed. Elo aloitti, salissa olijat varmasti yhtyä, koska yhtään hallituksen politiikkaa puolustavaa verolinjapuheenvuoroa ei ole käytetty, vaan on todettu, että nykyisen hallituksen harjoittama veropolitiikka on hyvin vahvasti epäoikeudenmukaista eikä kannu missään määrin niitä tavoitteita, jotka socialidemokraateilla on.

Mutta saattaa, ed. Laitinen ja muut socialidemokraatit, käydä niin ja juuripa niin epäilen, että kyllä te pystytte ja saatte puhua täällä, mutta kun tulee napin painalluksen vuoro ja koetetaan tätä lähteä muuttamaan, niin te olette aivan kiltisti rivissä eli hyväksytte sen, mitä Paavo Lipposen hallitus verolinjauksia tällä hetkellä toteuttaa.

Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä ed. Laitisen näkemyksiin, mitä hän toi esille nimenomaan puolustusvoimien tilasta ja ennen kaikkea kotimaisesta puolustustarviketeollisuudesta, ja myös siihen, että turvallisuus- ja puolustusjaosto oli todella yksimielinen niistä linjauksista, mitkä tähän budjettiin saatettiin. Nythän on tosiasia, että tällä hetkellä meillä ei ole sotilaallista uhkaavat, mutta puolustusvoimia uhkaavat nimenomaan taloudelliset kysymykset. Tämä on erittäin vakava asia, ja mielelläni tukisin ed. Laitista siinä, että kolmanteen lisäbudjettiin saataisiin riittävästi määrärahoja, jotta kotimainen rynnäkkökiväärien tuotanto voisi jatkua.

Ed. J o e n p a l o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Laitisen puheenvuoron johdosta muutama kommentti.

Minun mielestäni hallituksen päätös alentaa hyvätuloisten veroja on täysin väärä. Hyvätuloisille on hallituksen toimin annettu jo suuri määrä etuisuuksia ensi vuodesta lähtien. Tämä veroalennus on täysin väärään ajankohtaan suunniteltu ja toteutettu. Se todella suosii pelkästään hyväosaisia. On aika, jolloin monella ihmisellä menee huonosti. On aivan väärin, että hyvin pärjäävien asemaa helpotetaan huonosti pärjäävien kustannuksilla. Sitähän tämä veroalennus käytännössä tarkoittaa.

Puolustusasioihin toteaisin, että puolustusvoimamme ei ole näiltä osin isänmaallinen. Ei siellä katsota kotimaista työllisyyttä, kun teh-

dään hankintapäätöksiä, vaan normaalin kilpailun kautta otetaan halvimman mukaan. Tämä on merkinnyt suomalaisille tekstiilivalmistajille tilauksien liukumista Ranskaan tai suomalaisille asevalmistajille tilauksien siirtymistä jonnekin muualle. Kyllä minä edellytän, että puolustusvoimilta löytyy sellaista isänmaallisuutta, että aivan viimeisen päälle ei näissä hankinnoissa tinkauksia tehdä.

Sakon tilanne on ongelmallinen. Se merkitsee Riihimäelle, jossa on muutenkin vaikea työllisyystilanne, uutta suurta työttömien joukkoa, joka on hyvin kapea-alaisen ammattitaidon omaava. Heidän kouluttamisensa johonkin muuhun tehtävään ei ole mitenkään helppo asia.

Tosiasia on, ettei suomalainen puolustusvälineiteollisuus kotimaan tilauksilla pysy hengissä. Jos me haluamme, että täällä on puolustusvälineiteollisuutta, on viennin mahdollisuuksia helpotettava. Tämä on vaikea asia meikäläiselle, vanhalle pasifistille, mutta näin se vain kulkee, että jos teollisuutta halutaan ylläpitää, niin joitakin avauksia on tehtävä. Tätä tietä emme enää voi jatkaa.

Meillä on aseita enemmän kuin koskaan. Puolustusvoimilla on suuria vaikeuksia niiden varastoinnissa. Myös siihen asiaan pitäisi kiinnittää huomiota, että jos aseita hankitaan, ne voidaan myös säilyttää, ei aseellisessa käytössä, vaan hyvissä varastoissa.

Ed. L a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Silloin, kun viime hallituksen aikana suoritettiin suuria asehankintoja, keskusteltiin myös suomalaisen rynnäkkökivääriteollisuuden tulevasta tilasta. Silloin sekä puolustusvälineiteollisuuden edustajat että puolustusvaliokunta kantoivat huolta siitä, että nämä suuret kaupat, noin 200 000 rynnäkkökivääriä, merkitsevät todellakin tulevaisuudessa ja jo silloin ongelmia kotimaiselle rynnäkkökiväärituotannolle.

Ed. Joenpalo, en syyttäisi tehdyistä ratkaisuisista puolustusvoimia enkä käyttäisi sanaa "epäisänmaallinen". Kyllä nämä ratkaisut ovat olleet aina hallituksen käsissä. Ed. Rauramo, kun te nyt muistutatte ulkomaisista rynnäkkökiväärihankinnoista, minä muistutan teitä, että te painoitte nappia ulkomaisten rynnäkkökiväärihankintojen puolesta ja loitte siten vaikeuksia jo silloin ja myös tänään kotimaisen rynnäkkökiväärituotannon jatkumiselle.

Viime päivinä kova kohu, joka on syntynyt puolustusvoimien määrärahojen ympärillä, on ehkä jättänyt varjoon sen, että puolustusmäärä-

rahat nousevat ensi vuoden budjetissa enemmän kuin minkään toisen pääluokan määrärahat. Ne nousevat peräti 766 miljoonaa markkaa tästä vuodesta. Kyse on siitä, mihin nämä varat käytetään. Suomi käyttää tällä hetkellä puolustusbudjettiin enemmän varoja kuin koskaan aikaisemmin rauhan aikana. Mutta varat käytetään ulkomaisten hankintojen maksamiseen, kuten Hornet-hankintojen ja eräiden muiden hankintojen maksamiseen. Tämä on aikaansaanut sen, että muun muassa puolustusvoimien toimintamäärärahat ovat tätä kautta supistuneet, samoin kuin se on tuottanut vaikeuksia kotimaiselle puolustusvälineiteollisuudelle.

Ed. K u i s m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Laitinen puheenvuoronsa alussa puhui harmaasta taloudesta ja verotuksesta, olen ihan samaa mieltä, että kaikin keinoin ilmiöön pitäisi puuttua, mutta nimenomaan syihin ei seurauksiin. Nythän tässä vain askarrellaan seurausten parissa ja harmaa talous joka päivä vain laajenee. Harmaaseen talouteen ei voida muutoin puuttua kuin syihin, eli verotukseen ja verotuksen rakenteeseen. Niin pitkään kun meillä on kahdenlainen tuloverokanta eli pääomatuloja verotetaan toisen kannan mukaan kuin työtuloja, ongelmaa ei voida ratkaista. Yleensä lähes kaikissa maailman maissa tuloverokanta on sama riippumatta tulolajista. Meillähän alennettiin voimakkaasti pääomatuloverotusta, mikä oli varmasti viisasta; senhän osoittaa se, että verotulot huomattavasti kasvoivat. Meillä jätettiin tekemättä samassa yhteydessä muiden tulojen verotuksen alentaminen, mikä esimerkiksi Ruotsissa ja muissa maissa tehtiin. Meidän pitäisi pikaisesti alentaa työtuloveroa.

Tietysti valtio tarvitsee tulonsa. Meidän pitää niitä kerätä ja myös parempituloisilta esimerkiksi verottamalla omaisuuksia, perintöjä, arvonlisäveroa jne. Meillä on mahdollisuuksia verottaa niin, että emme rankaise aktiivisuutta vaan mieluummin passiivista omistamista. Tietysti sekin veronmaksu on ikävää, mutta se on parempaa kuin ajaa maa siihen tilaan, että kohta ei ole mitään muuta tervettä taloutta kuin harmaa talous. Ja kohta valtaosa väestöstä on tyypillisesti työttömiä tai jossakin työttömyyden ja normaalin työn välimaastossa.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien ja vasemmiston verokapinan voimistuminen on sel-

keästä seurausta vaalitappiosta. Se on hätähuuto äänestäjien suuntaan, koska tulossa on myös taas seuraavat vaalit. Mutta minä uskon, että se hätähuuto ja puhuminen eduskunnassa ei yksinomaan auta, vaan teidän täytyy sitten, kun asioista eduskunnassa päätetään, kääntyä sen linjan puolelle, jolla nuo virheellisyydet korjataan, mitä on tapahtunut. Se on ainoa synnin-päästön mahdollisuus.

Mitä tulee pääomaverotuksen tasoon, minä uskon, että nostamalla pääomaverotusta 30 prosenttiin ei suurituloisten tuloveroon pystytä puuttumaan lainkaan. Ei ongelma ole siinä. Minun mielestäni veroasteen jatkuva nostaminen ja laskeminen tekee vain epävarmuutta. Täytyy selvittää, mitkä tulot ovat pääomatuloja ja mitkä eivät, ja erottaa sieltä sellaiset, jotka ovat muuta kuin selkeästi pääomatuloja. Sen ei pitäisi olla vaikeaa. Siitä on kysymys. Vain sillä tavalla tähän ongelmaan tullaan pääsemään käsiksi eikä sahaamalla pääomaverotuksen 25—30 prosentin välillä.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten muun muassa ed. Joenpalon puheenvuoroon on pakko kysyä ed. Laitiselta: Oletteko edes itsellenne rehellinen, kun vertaatte edellisen ja nykyisen hallituksen verolinjaa ja yritätte syyttää edellistä hallitusta epäsosiaaliseksi?

Tulotilastot ovat valmistuneet jo vuoden 1994 loppuun ja valmistuvat varmaan pian koko edellisen hallituksen ajalta, ja ne osoittavat selvästi, että tuloerot kapenivat tuona aikana nimenomaan paljolti edellisen hallituksen veroratkaisujen vuoksi. Silloin tehtiin muun muassa raippavero, otettiin lainavero ja pidettiin huolta siitä, että pienituloisia ei kohdeltu kaltoin.

Tuo teidän verokapinanne taitaa jäädä myrskyksi vesilasissa eikä sille ole perusteita. Sana ”kapinakin” osoittaa, että se yleensä kukisteaan, se ei ole vallitseva linja, kun sen sijaan teidän verokapinanne sisältöhän oli edellisen hallituksen verolinja. (Ed. Zyskowiec: Kyllä, veroja järjestettiin!) — Niin, edellisen hallituksen verolinja, se kapina, jota he edistävät, joka ei suinkaan ole ed. Zyskowiecin ajama linja, vaan joka pääsi valloilleen nyt, kun vasemmistovoiton vaalien jälkeen saatiin kokoomuksen politiikkaa noudattava hallitus.

Mitä tulee ed. Laitisen puheisiin valtionyhtiöiden osakkeiden myynnistä, täytyy siinäkin ed. Laitisen rehellisyyden perään puhua, koska puheen sävyt ovat täysin muuttuneet.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitinen viittasi puheenvuorossaan turvallisuus- ja puolustusjaoston laatimaan ponteon. Itse olen sitä mieltä, että tuo ponsi täytyy toteuttaa puolustustarvikemäärärahojen puitteissa ja hallitusohjelman sisältämän säästöraamin puitteissa. Ensi vuonna puolustustarvikemäärärahat ovat yli miljardi markkaa suuremmat kuin koskaan tällä vuosikymmenellä. Ne ovat 4,1 miljardia markkaa. Tästä summasta 2,5 miljardia käytetään Hornetien ja niihin liittyvien oheishankintojen maksamiseen.

Voisi todeta oikeastaan, että viime hallitus sai aikaan puolustustarviketeollisuuden puolelle melkoisen miinakentän laatiessaan Hornetien rahoitussuunnitelman. Hornet-hankinnathan rahoitettiin niin, että vain muutama sata miljoonaa markkaa maksettiin vuosittain viime hallituskaudella ja nyt tällä hallituskaudella summat ovat aivan toista suuruusluokkaa. Näin ollen muihin hankintoihin on vähemmän rahaa ja ne hankinnat, joita puolustusvoimat tekee, täytyy tehdä niin, että puolustusvoimat ottaa itse vastuun priorisoinnista. Kun päätöksiä ja niihin liittyviä strategisia taustoja on suunniteltu, mielestäni puolustusvoimien johdon ja myös poliittisen johdon viime hallituskaudelta on täytynyt nähdä sekin mahdollisuus, että maallemme on turvallisuusuhka, mikäli taloudellinen lama pitkittyy, mikäli taloudelliset vaikeudet pitkittyvät, eikä voida lähteä siitä, että maa pelkästään satsaisi puolustuspuolelle.

Mitä tulee asevientiin, siinä on aina otettava huomioon eettinen arviointi. Aseiden vienti Indonesiaan ja Turkkiin, jotka loukkaavat ihmisoikeuksia, on kyseenalaista. Mitä tulee asetuontiin ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä, ed. U. Anttila!

P u h u j a : Arvoisa puhemies! Toteaisin, että itsekkin olen kritisoinut myös asetuontia.

Ed. K a r p i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitisen puheenvuoro siltä osin, kuin siinä kannettiin huolta puolustusvälineollisuutemme tulevaisuudesta, sen tämänhetkisestä tilanteesta ja siitä mitä uhkakuvia sillä on, oli mielestäni varsin aiheellinen ja seikkaperäinen ajatellen varsinkin ed. Laitisen kotimaakuntaa Keski-Suomea, mitä siellä nimenomaan on työ-

paikkoja viime vuosina vähentynyt ja mitä uhkakuvia meillä edelleen on olemassa.

Siltä osin, kuin puutuitte pääomatuloveron 28 prosenttiin ja katsoitte, että se on liian alhainen ja että sitä voitaisiin nostaa esimerkiksi 30 prosenttiin aivan hyvin, olen siinä kansanne eri mieltä. Nykyinen veroprosentti on kansainvälisesti katsoen aivan korkeaa tasoa jo tällä hetkellä Suomessa, ja pääomatulot sinänsä ovat moninkertaistuneet meillä. Sinänsä, mihin tulolähteisiin pääomatuloverot kohdistuvat tällä hetkellä, siinä viime viikkoina julkaistut joutustiedot ovat varsin yllättäviä ja varmasti vedumme siihen vielä tulevaisuudessa palaamaan.

Totesitte, että ryhmässänne on verokapinan poikanen syntymässä veroratkaisuista. Ehkä se ei nyt niin vakavaa ole, joten pystytte sen hoitamaan.

Kaiken kaikkiaan uskon, että hallituksen veropoliittiset linjaukset, tuloveron kevennykset kuitenkin on tehty yhteisymmärryksessä, vaikka myönnänkin, että kokoomukselle on ollut erittäin läheinen asia tuloveron keventäminen palokansajien suhteen.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitinen puhui puolustusvälinehankinnoista. Haluaisin muistuttaa siitä, että kansainvälisesti 1990-luvulla aseriisunta on edennyt hyvin voimakkaasti ja vahvasti. Tähän nähden on epäsuhtaista se, että samanaikaisesti Suomessa varusteluun käytetyt voimavarat ovat sekä absoluuttisesti että tietenkin myös suhteellisesti voimakkaasti kasvaneet. Suomen armeija on tällä hetkellä materiaalisilta valmiuksiltaan vahvempi kuin se on ollut koskaan, ja tässä ei ole kysymys pelkästään Hornet-hankinnoista vaan ennen kaikkea myös niistä asehankinnoista, joihin viitattiin. Aseita on tuotu Suomeen Kiinasta ja entisestä Itä-Saksasta ja myös Venäjän velkaa on lyhennetty aseostoin. Tästä näkökulmasta minusta pitäisi arvioida myös se, mikä tarve meillä on ylläpitää täyttä kapasiteettia myös kotimaaisessa puolustustarviketeollisuudessa. Tämän pitäisi olla meillä näkökulman taustalla.

Erikoista on ehdottomasti se, että kun samanaikaisesti olemme tehneet suuriakin leikkauksia ihmisten välittömiä tarpeita koskevilla hallinnonhaaroilla, meillä on jokin hallinnonhaara, joka on merkillisen suojelun kohteena, ja jopa sen hallintohaaran päälliköt saavat jatkuvasti vahvaa julkisuutta esittäessään, että tarvetta lisähankintoihin on olemassa. Minusta saman tyyppisen tarveharkinnan kuin on muillakin hallin-

nonhaaroilla pitäisi koskea myös puolustushallintoa.

Ed. L i i k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun on kuunnellut keskusteluja epäoikeudenmukaisista veroaleista, täytyy sanoa, että täytyy toivoa sitä, kun asiat todella tulevat saliin päätettäviksi, että ne, jotka nyt ovat puhuneet sen puolesta, että todella väärin ollaan tekemässä, myös käyttäytyvät sen mukaisesti sitten aikanaan.

Ed. Laitinen toi esille puolustusvälineeteollisuuden ja sen tarpeellisuuden. Olen ihan samaa mieltä siinä, että Suomessa kaikesta huolimatta, vaikka aseita on paljon maailmalla ja Suomessa-kin korkeaa teknologiaa osataan, meidän tulee säilyttää puolustusvälineeteollisuutemme hyvissä käsissä ja voimakkaana.

Ed. Joenpalon kanssa olen samaa mieltä siinä, että eivät kotimarkkinat riitä pitämään tällaista teollisuutta pystyssä ja näin ollen meidän olisi tarkasteltava vientiä aivan eri tavalla kuin menneisyydessä. On todella niin, että monet maat vievät kuitenkin aseita tiettyihin paikkoihin. Jos me olemme liian hienovaraisia, varmasti käy niin, että meidän teollisuutemme rappeutuu.

Mitä tulee rahojen lisäämiseen esimerkiksi puolustusvälineeteollisuudelle, täytyy todeta se, että lisätalousarviossa tehdään väärin. Kun me saamme valtionyhtiöiden yksityistämisestä, osakkeiden myynnistä rahoja noin pari miljardia, me emme käytä näitä teollisen rakenteen parantamiseen pääosin vaan nimenomaan juuri budjetin yleiskatteeksi. Tässä määrin haluaisi, että lisäbudjetissa olisi entistä enemmän pk-yri-tysten toimintaedellytysten parantamiseen kiinnitetty parempaa huomiota.

Ed. L a i t i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtionyhtiöiden omistuspohjan laajentamisesta saadusta myyntivoitosta totean vielä sen verran, että niin kuin puheenvuorossani sanoin, hallituksen periaatepäätös nostaa tutkimusmäärärahat 2,9 prosenttiin bkt:sta on hyvin historiallinen ja merkittävä. Mutta näitten varojen käytöstä muuten olen sitä mieltä, kuten puheenvuorossani sanoin, että ne pitää ohjata pääosin uuden luomiseen, meidän teollisen pohjamme vahvistamiseen. Olen selvästi havainnut sen, että valtiovarainministeri Niinistöllä ja ministeri Kalliomäellä on jonkinlainen linjaerimielisyys näitten määrärahojen ohjaamisen suhteen.

Mitä tulee verokysymykseen, niin kuin sa-

noin, me emme sosialidemokraatteina, ainakaan osa meistä, ole tyytyväisiä tähän linjaukseen ja aivan tarpeettoman paljon nyt ohjataan verolennuksia suurituloisille. Kaikki tämä liikkuematila olisi pitänyt ohjata pieni- ja keskituloisten verotuksen keventämiseen, mikä olisi tuonut kysyntää markkinoille ja lisännyt taas työllisyyttä.

Ed. Kempainen, teidän on turha väittää, että te ette viime vaalikaudella esimerkiksi eläkeläisten verotusta olisi korottaneet merkittäväällä tavalla, mitä me nyt olemme purkamassa pois.

Puolustushankinnoista totean vielä sen verran, että se on totta, mitä edustajat Ulla Anttila ja Laakso sanoivat, että Hornetien hankinnat — se maksuaikataulu, joka laadittiin — rasittavat meitä nyt ja ovat osittain meidän kotimaiselta puolustusvälineiteollisuudeltamme pois ja leikkaavat muutenkin puolustushallinnon määrärahoja merkittävästi. Minä en usko siihen, ei pienellä puolustusmateriaalin viennillä pystytä puolustusvälineiteollisuutemme tilannetta täysin korjaamaan. Se auttaa ilman muuta, mutta ei se ratkaise tilannetta. Me tarvitsemme lisätilauksia kotimaiselle teollisuudelle ja nimenomaan puolustusvoimille.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! En puutu puheenvuorossani enää veroasioihin tai muihin yleisiin talouspoliittisiin kysymyksiin vaan käsitelen lisäbudjettia siltä osin, mikä koskee työministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja hieman vielä puolustusministeriön toimialaa.

Lisäbudjetinhan piti olla erityinen Itä-Suomen budjetti. Valiokuntakäsittelyn jälkeen tuntuu siltä, että Itä-Suomi-painopiste on aika pitkälle paljon melua tyhjistä. Olen valiokuntakäsittelyn aikana selvittänyt, miten suuri osa lisäbudjetista menee Itä-Suomeen. Kun olen laskenut yhteen kaikki mahdolliset Itä-Suomen korvamerkit määrärahat, olen päätnyt summaan 150 miljoonaa. Se on tämän lisäbudjetin loppusummasta eli yli 6 miljardista markasta reippaat 2 prosenttia. Tuo 150 miljoonaa on sekin ehkä hieman yläkanttiin laskettu, koska osia työministeriön ja esimerkiksi ympäristöministeriön määrärahoista menee todennäköisesti myös muualle maahan työohjelmiin ja muihin määrärahatarpeisiin. Mitä todennäköisimmin Itä-Suomeen päätyvä summa on lähempänä 130—140:tä miljoonaa markkaa.

Onko tämä 2 prosenttia tekemässä tämän lisäbudjetin Itä-Suomi-painotteiseksi, sen voi jokainen tästä vapaasti arvioida. Mielestäni ei ole. Sikäli itäsuomalaisen kritiikki on hyvin oikeu-

tettua. Tämä Itä-Suomi-painotteisuus on ollut tähän asti enemmänkin mediajulkisuudessa kuin todellisissa toimenpiteissä. Tämä painopiste ei todellakaan ole sellainen kuin suuri etukäteiskohu antoi ymmärtää.

Oman kotiläänini Lapin kannalta lisäbudjettiin sisältyy eräitä myönteisiäkin pieniä asioita, mistä annan hallitukselle tunnustusta. Pidän hyvänä sitä, että Muonion ja Enontekiön valtakunnan sähköverkkoon liittymisestä viimein saadaan hoidettua valtionavustuksen viimeinen osaa. Samoin Lapin lain mukaisesti metsänparannustöihin esitetään lisämääräraha. Tämä on enemmän kuin tarpeen, sillä metsänparannusrahojen leikkaukset sekä EU-rahoituksen ehtojen sopimattomuus ovat aiheuttaneet Lapissa suuria vaikeuksia metsänparannustyössä. Tämä on heikentänyt metsäalan työllisyyttä, ollut luomassa metsien uudistamistarjettä sekä vaarantanut jo kasvatetun taimimateriaalin taloudellista käyttöä.

Näistä pienistä määrärahalisäyksistä huolimatta voisi sanoa, että ne eivät korjaa valtion tämän vuoden varsinaisen talousarvion aluepoliittista vinoutumaa ja sen alueellisesti keskittäviä vaikutuksia. Hallituksen politiikka ei ole millään tavalla hillinnyt kiihtyvää muuttoliikettä maan sisällä vaan on päinvastoin ollut kiihdyttämässä sitä. Hallitsematon muutto sen paremmin maaseudulta kaupunkiin kuin Pohjois- ja Itä-Suomesta Etelä-Suomeen ei ole hyvä sen paremmin väestöä menettävien kuin väestöä vastaanotavienkaan alueiden kannalta. Pohjois- ja Itä-Suomessa, kun väki vähenee, jää perusrakennelinvestointeja käyttämättä. Toisaalta Etelä-Suomessa, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla palvelurakenne esimerkiksi päivähoidon ja perusterveydenhuollon osalta on jo nykyisellään ylikuormittunut.

Tästä syystä keskustan valtiovarainvaliokuntaryhmä valiokuntatyössä toivoi, että hallitus olisi lisäbudjetissaan esittänyt tehokkaampia toimenpiteitä juuri näiden alueellisten erojen kasvun hillitsemiseksi. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. Siksi ehdotamme, että lisätalousarvion yleisperusteluissa lausuttaisiin:

”Hyväksyessään lisätalousarvion eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin alueellisen eriarvoisuuden kasvun pysäyttämiseksi. Tässä tarkoituksessa hallituksen tulee sekä kuluvalle vuodelle budjetoitujen määrärahojen kohdentamisessa että ensi vuoden varsinaisen talousarvion määrärahojen alueellisessa kohdentamisessa huomioida nyt menettä-

vät ja kehityksestä jälkeen jääneet alueet, erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomi.”

Arvoisa puhemies! Toiseksi haluaisin kiinnittää huomiota sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa oleviin lisämäärärahoihin maatalouden lomituspalveluun. Tämä on periaatteelliseltakin kannalta mielenkiintoinen kysymys, sillä tämä liittyy hallituksen viimevuotiseen ns. suureen säästöohjelmaan. Hallitushan esittää nyt maatalousryittäjien lomituspalvelukustannuksiin lisää 160 miljoonaa markkaa. Vuosi sitten eduskunnassa käytiin sananvaihtoa muun muassa opposition ja hallituksen kesken siitä, oliko hallituksen viime vuonna esittämä lomituspalvelujen säästöohjelma realistinen. Hallitushan tavoitteli tälle vuodelle yhteensä 250 miljoonan markan vähennystä maatalouden lomitusten menoihin. Nyt näemme, että tavoite ei ollut realistinen. Vain puolet hallituksen säästöohjelmasta on toteutunut.

Voimme jälkikäteen todeta, että eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta sekä keskustan eduskuntaryhmä olivat kritiikissään oikeassa. Maa- ja metsätalousvaliokunta yksimielisesti arvioi, että 250 miljoonan säästöä ei kyetä saamaan vuodesta kokoon, vaan tavoite tulisi jaksottaa pidemmälle aikavälille. Samaa ehdotti keskustan eduskuntaryhmä budjettivastalauseessaan. Esitimme, että vuonna 1996 säästöavoitteesta olisi toteutettu noin puolet eli 120 miljoonaa ja loput sitten vuosina 1997 ja 1998. Nyt hallitus esittää yhteensä 160 miljoonan markan lisämäärärahaa lomituksiin. Itse tuolloin keskustan ryhmänä totesimme lisämäärärahan tarpeeksi 130 miljoonaa, eli määrärahan tarve on itse asiassa hieman suurempi kuin mitä tuolloin arvioimme. Tästä hallituksen esittämästä summasta 60 miljoonaa aiheutuu lomittajien palkkakustannusten noususta ja 100 miljoonaa varsinaisen säästöohjelman epäonnistumisesta.

Valtiovarainvaliokunta mielestäni aivan oikein nyt huomauttaa, että tämä tilanne oli eduskunnassa jo vuosi sitten nähtävissä. Budjetin määrärahan kohdentuu yksinomaan lomittajien palkkakuluihin eikä niitä ollut mahdollista vähentää tällä aikataululla. Vakituksilla lomittajilla on kuuden kuukauden irtisanomisaika eli säästöt saattoivat alkaa vasta vuoden puolivälissä. Sijaisaputarpeet eivät myöskään vähentyneet, vaan kuntien oli vastattava palveluista lakien velvoitteiden mukaan.

Kunnat ovat myös ymmärrettävästi olleet nihkeitä irtisanomaan lomittajia, koska sen tuloksena vain kasvaa työttömien jono ja kunnan toi-

meentulotukimenot. Vakinaisten lomittajien määrä onkin kuntien selvityksen mukaan vähentynyt vain 354 lomittajalla, sen sijaan sopeutus on tehty lähes täysin tilapäisen tuntipalkkaisen työvoiman eli etenkin tämän lomittajakunnan nuorimpien kustannuksella. Niin sanottuja epätyypillisiä työsuhteita ja osa-aikaisia töitä on syntynyt tämän säästölain seurauksena erittäin runsaasti.

Hallitukselle oli siis viime vuonna tärkeintä näyttää ulospäin, että säästöjä räväkästi tehdään. Säästöt arvioitiin jääripäisesti tuohon 250 miljoonaan, vaikka tavoite oli käytössä olleilla keinoilla epärealistista saavuttaa. Onkin hyvä, että valiokunta toteaa, että säästösuunnitelmia ja päätöksiä tehtäessä jatkossa tulee ottaa paremmin huomioon niiden toiminnalliset vaikutukset.

Tässä yhteydessä on hyvä todeta, että parhailaan eduskunnassa käsiteltävänä oleva lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla. Maatalousryittäjien lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla. Maatalousryittäjien lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla. Maatalousryittäjien lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla. Maatalousryittäjien lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla. Maatalousryittäjien lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla. Maatalousryittäjien lomituspäätöslain uudistus onkin jo viimevuotista paljon realistisemmalla pohjalla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean muutaman sanan puolustusministeriön pääluokasta. Puolustusministeriön vaikea rahatilanne tämän vuosikymmenen loppupuolella eli varsinkin vuosina 1998—1999 on tullut erittäin hyvin valtiovarainvaliokunnan turvallisuus- ja puolustusjaoston tietoon. Tässä yhteydessä kiinnitämme huomiota vain tähän puolustusvälineiteollisuuden vaikeaan tilanteeseen. Sen tilauksethan ovat vähentyneet voimakkaasti koko 90-luvun ajan, ja näyttää siltä, että kotimainen puolustusvälineiteollisuus on jonkinlaisessa kroonisessa kriisissä. Ongelma on joko rahapula tai ylikapasiteetti, miltä kulmalta sitä nyt haluaakin katsoa.

Mielestäni tämä asia pitäisi vähitellen jo alkaa pitkälläkin tähtäimellä ratkaisemaan niin, että joko näitä hankintamäärärahoja lisätään tai suoritetaan tietoinen konversio eli teollisuuden muuntaminen siviilitarkoitukseen. En pidä vieniä kovin hyvänä vaihtoehtona ongelman ratkaisun, koska sillä on taipumus kohdentua ihmisoikeuksien kannalta varsin kyseenalaisiin maihin. Äskettäin on hallituksessa ollut esillä muun muassa vienti Turkkiin tai Indonesiaan, joita kumpakaan en pidä Suomen kannalta oikeina vientikohteina.

Puolustusvälineeteollisuuden muutos siviilitar-koituksiin ei sekään onnistu kovin nopeasti. Tämän alan konkreettinen ongelma tuli jaostossa esille tämän rynnäkkökiväärituotannon osalta. Siellä on ensi vuoden vaihteessa tilanne, jossa ollaan menettämässä peräti 100 työpaikkaa Riihimäeltä ja Jyväskylästä. Syy on se, että aiemmin luvattuja ja suunniteltuja tilauksia valtio on perunut.

Näistä syistä pidän näitä valtiovarainvaliokunnan turvallisuus- ja puolustusjaoston esittämiä huomioita puolustusministeriön hallinnonalalta erittäin perusteltuina.

Ed. J o e n p a l o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aula sinänsä puuttui erittäin tärkeään asiaan puhuessaan maassamuutosta ja sen aiheuttamista ongelmista. Siitä huolimatta hänen kritiikkinsä tätä lisäbudjettia kohtaan oli mielestäni kohtuuton, nimittäin kyllä ed. Aula tietää yhtä hyvin kuin me kaikki muutkin, että tämä lisäbudjetti on valmisteltu jo paljon ennen kuin Itä-Suomi-työryhmän raportit ovat olleet hallituksen käytettävissä. Näin ollen niiden kovin täysimääräinen huomioon ottaminen tässä lisäbudjetissa, puhumattakaan varsinaisesta budjetista, on luonnollisesti aika vaikeaa. Uskon, että seuraavassa lisäbudjetissa ja ensi vuoden lisäbudjeteissa siitä otetaan huomattavasti enemmän huomioon.

Asia sinänsä on todella tärkeä, eikä se ole pelkästään itäisen Suomen tai pohjoisen Suomen ongelma. Kyllä täällä Väli-Suomessa on aivan samanlaisia alueita, joissa korkean työttömyyden alueilta siirrytään tänne pääkaupunkiseudulle töitten perässä, ja siinä lähtee paljon oppinutta ja luenutta väkeä pois, ja se köyhdyttää tällaista aluetta pysyvästi. Tähän ongelmaan on hallituksen ja kaikkien taloudellisesta toiminnasta vastaavien kyllä kiinnitettävä suurta huomiota.

Hyvin harvoin, rouva puhemies, katselen televisiosta jumalanpalveluksia, mutta kuinka satuikaan sunnuntaiamuna olemaan auki televisio, jossa puhui Kuopion hiippakunnan uusi piispa, piispa Riekkinen. Hän mitä erinomaisimmalla tavalla tarkasteli kysymystä maakuntien elinvoimaisuudesta, sen turvaamisesta. Suosittelen kaikille, jotka eivät piispa Riekkisen saarnaa ole päässeet kuulemaan, sen osakuuntelua ja eilistä Hannu Taanilan radio-ohjelman selvitysosaa, mitä se teksti tarkoittaa. Siinä hän ottaa erittäin hienolla tavalla kantaa nimenomaan maassamuuton ongelmaan ja sen hoitoasiaan. Joskus

kannattaa näemmä Jumalan sanaakin kuunnella.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aula kiinnitti puheenvuorossaan huomiota maatalouslomitukseen ja siihen, että oli 250 miljoonan markan säästötaivote. Siinä ei ole mitään ylistämistä pyrkimisessä tuommoiseen tavoitteeseen, joka ei sitten kyllä toteutunut.

Kiinnitän kuitenkin erääseen asiaan huomiota, siihen että ed. Aula kiinnitti huomiota siihen, että syy siihen, että se ei ns. onnistunut, oli siinä, että se ei ollut toiminnallisesti mahdollista. Minä kiistan sellaisenaan tämän syyn relevanttiuden sillä perusteella, että toisissa kunnissa, jotka menivät kirjan mukaan niin sanotusti, valitettavasti se onnistui. Ed. Aula, valitettavasti se onnistui. Toisissa kunnissa, jotka eivät välittäneet juuri mitään siitä, mitä valtiovallan taholta toivottiin tapahtuvan, se ei onnistunut. Tästä oli seurauksena se, että nyt on jälkilaskun maksamisen aika.

Ylipäättänsäkin tämä asia olisi pitänyt vihdoin viimein eduskunnassa silloin aikoinansa räätälöidä aivan kokonaan toisella tavalla eikä ajautua tähän tilanteeseen, mikä nyt on. Tässä ollaan eduskunnassa, kun asianomaista lakia budjettilakina ensi vuodelle säädetään, nyt täytyy fiiläus hoitaa loppuun saakka, ettei käy niin kuin aikaisemmin on käynyt, koska eriarvoisuutta vain lisättiin eikä mitään muuta.

Ed. Myllyniemi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K ä r i ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ed. Aula luonnehti aivan oikein lisäbudjetin Itä-Suomi-panoksen ohuutta. Tähän on kohdistunut suuria odotuksia hallituksen voimakkaan propagandatoiminnan ansiosta ja sen vuoksi, että Itä-Suomen näkymä tällä kertaa on erityisen uhkaava. Tämä paperi ei ole mikään tukipaperi Itä-Suomea varten.

Vuorineuvos Niskasen johtama Itä-Suomi-työryhmä teki puolestaan hyvän ohjelman kyllä hallitukselle. Jos se pantaisiin toteen, näkymät alkaisivat vähitellen valoistua. Pitää sanoa, että tästä oli jo väliraportti käytettävissä hyvissä ajoin, niin että jos hallitus olisi tahtonut tämän asian hoitaa, se olisi kyllä voitu viedä tähän budjettiin sisään.

Valtiovarainministeri on jo ehtinyt sanoa, että ainakaan hän ei tule esittämään mitään erityistä Itä-Suomen varalle. Se kyllä tuntuu tässäkin lisäbudjetissa erikoisen hyvin. Hallitus oli Itä-Suomiasiaissa hyvin näkyvästi esillä ainakin siellä meillä päin ja vähän muutenkin ennen vaaleja, mutta se touhu taisi olla nimenomaan vaaleja varten. Itäsuomalaisia tällä kertaa ei kyllä siinä asiassa pystytty pettämään. Senhän vaalitulokset osoitti.

Ponsi on paikallaan täällä hyväksyä. Se ainakin jonkin verran pakottaisi hallitusta ottamaan vakavasti Itä-Suomen näkymät. Minulla on vain sellainen tuntu epäluuloisena savolaisena, että meitä itäsuomalaisia ollaan vetämässä jälleen kerran nenästä.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aula käytti hyvän puheenvuoron. Haluan myöskin yhtyä hänen näkemyksensä ponnin osalta, että se olisi syytä eduskunnassa nyt hyväksyä.

Mitä maatalouden lomitusasiaan tulee, tässä ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksessähän edelleen leikataan lomituksen määrärahoja, budjettikirjassa, joka meillä on vielä kesken. On syytä muistaa se, että lomituskysymys on osaltaan myöskin lisännyt työttömyyttä, ja todeta ehkä tässä yhteydessä se seikka, että viimeisen vuoden aikana, jos tilastoihin on uskominen, maa- ja metsätalouden piiristä on poistunut 37 000 työpaikkaa. Luulen, että moni lomittaja on näiden työttömien joukossa, joka on maatalouden lomituksen piirissä työskennellyt.

Mitä tulee aluepolitiikkaan ja maassamuuttoon, johon ed. Joenpalo kiinnitti huomiota ja otti tähän myöskin uuden Kuopion piispan saarnaan, niin kuin voi sanoa, johtotähdexseen. Jos uusi piispa on tällä tavalla puhunut kuin ed. Joenpalo toi esille, toivoisi, että yhä useammin myöskin sosialidemokraattiset kansanedustajat kuuntelisivat saarnoja ja erityisesti näin hyviä saarnoja, joissa puhutaan siitä, että maata pitää tasapuolisesti kehittää eikä autoittaa, ja siinä linjassa, mitä te olette ajaneet, teilläkin alkaisi sitten ajatukset tältä osin muuttua. Tässä vain pitää toivoa todella, että ed. Joenpalon täällä käyttämä arvokas puheenvuoro saisi vastakäikua sosialidemokraattien piirissä.

Mitä Itä-Suomi-työryhmään ja aluepolitiikkaan siltä osin tulee, totean, että täällä on erittäin pieniä määrärahoja, niin kuin ed. Aula oli laskenut. Esimerkiksi vesihuoltotöihin Itä-Suomeen tuli tässä pieniä, voi sanoa, vaalin alla annettuja almuja, jotka olivat sinänsä hyviä.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Joenpalolle vastaisin, että on tietysti erittäin hyvä, jos hallitus tulevissa päätöksissään ottaa Itä-Suomi-työryhmän ehdotukset huomioon. Puheenvuoroni kohdistui tässä siihen, että lisäbudjetin sisältämät ehdotukset eivät olleet mielestäni missään suhteessa siihen julkiseen kokuun, joka lisäbudjetin ympärillä oli, että tässä nimenomaan on määrärahoja Itä-Suomen työllisyyden parantamiseen. Ehkä ne sitten ovat tulossa jossakin myöhemmin. Jäämme odottamaan.

Ed. Pulliaiselle toteaisin, että on todellakin näin, että kunnat ovat suhtautuneet eri tavalla maatalouden lomituspalvelujen säästöjen toteuttamiseen. Saattaapa olla niin, että ne kunnat, jotka eivät ole aivan sitä piirulleen tehneet, ovat välittäneet vähän enemmän maatalousyrittäjien palveluiden turvaamisesta ja lomittajiensa työpaikoista kuin ne kunnat, jotka ovat pilkulleen nämä säästötavoitteet toteuttaneet. Kumpi on sitten parempi, senhän voimme tästä päätellä. Myöskin eri kunnissa lomittajien määrä on niin paljon erilainen, että varmaan sellaisessa kunnassa, jossa on vähän lomitustarvetta, on helpompaa sopeuttaa ne säästöt kuin sellaisissa kunnissa, joissa lomitustarpeita on erittäin paljon.

Ed. U o t i l a : Arvoisa rouva puhemies! Sen jälkeen kun eduskunta 8. lokakuuta sai käsiteltäväkseen vuoden toisen lisäbudjetin, on maan talous pysynyt vakaana. Tämä talouden vakaa tila haluttiin betonoida hallituksen päätöksellä markan erm-kytkennästä. Tästä kytkennästä johdun tai siitä riippumatta talouden myönteiset merkit ovat edelleen vahvistuneet, korkotaso on pysynyt alhaalla, rakentaminenkin elpymässä ja erilaiset barometrit kertovat kansalaisten lisääntyvästä tulevaisuudenuskosta ja tätä kautta kulutuksen lisäämisen näköaloista.

Valtion velkaantuminen tosin jatkuu, mutta huomattavasti hidastuneena, ja huomioitava on velan valuuttamääräisen osan kasvun pysähtyminen. Valuuttamääräistä velkaa oli lokakuun päättyessä vain vajaa miljardi enemmän kuin viime vuoden lopussa. Myös työttömyyden aleneminen on vauhdittunut ja se on tietysti tärkein ja toivotuin muutos maan kehityksessä. Alenemisvauhti on silti liian hidas, ja lisätoimenpiteitä tarvitaan. Tämän lisätalousarvion 1,2 miljardin satsaukset työllisyyteen tarvitsevat jatkoa.

Hallituksen työllisyysohjelman tarkistaminen on käynnissä, ja vasemmistoliitto on esittänyt ohjelmaan lukuisasti ehdotuksiaan. Itse asiassa

noin puolet kaikista esitetyistä lisätoimenpiteistä työttömyyden edelleen alentamiseksi on tullut vasemmistoliiton piiristä. Ehdotuksiemme joukossa on toimenpiteitä rakentamisen, erityisesti korjausrakentamisen, verotuksen uudistamisen ja työn jakamisen vauhdittamiseksi. Esitämme pitkäaikaistyöttömille suunnattuja erityistoimenpiteitä, kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien parantamista, työvoimapolitiikan tehostamista ja työnantajien sivukulujen määrittämistävän muuttamista työllisyyttä suosivaksi. (Ed. Aittoniemi: Ne ovat kaikki keskustan ehdotuksia!) — Nämä ovat erinomaisia keinoja, ed. Aittoniemi!

Työttömyyden puolittamistavoite on pidettävä edelleen voimassa. Talouden vakauden, riittävän taloudellisen kasvun ja työllisyyden paraneamiseen suunnattujen lisäponnistusten yhteisvaikutuksella tuo välillä karkaamaankin pyrkinyt tavoite on edelleen saavutettavissa.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä lisäbudjetista haluan nostaa keskusteluun kaksi asiakokonaisuutta: telakkatuen ja puolustusmäärärahat.

Sanotaan, että ”kuka härjillä ajaa, se härjistä puhuu”. Samoin varmaan voidaan sanoa, että kuka laivoja on rakentanut, mielellään laivojen rakentamisesta puhuu. Vaikka telakkatuki lisäbudjetissa onkin vain yksi yksityiskohta, haluan siitä vähän useammalla virkkeellä tässä yhteydessä puhua.

Valtiovainvaliokuntahan on tehnyt muutoksia lisätalousarvioon koskien hallituksen esitystä EU:n 7. laivanrakennusdirektiivin mukaisesta telakkatuesta. Valiokunta poisti tuen ehdon, joka olisi rajoittanut tuen saamista yli 500 miljoonan markan tilauksille. Lisäksi valiokunta korostaa mietinnössään myös sitä, että on tärkeää, että tätä kyseistä EU:n mukaista tukea voidaan suunnata myös aluksille, jotka luovutetaan 31.12.99 jälkeen, joka aikaraja hallituksella budjetin esittelytekstissä oli. (Ed. Ala-Nissilä: Onkos tästä Niinistön lupaus?)

Sinällään lisäbudjettiin sisältyvä telakkatuki kolmen vuoden siirtomäärärahana on erittäin myönteinen asia. Se on täysin välttämätöntä, jotta suomalainen telakkateollisuus ei joutuisi eriarvoiseen asemaan kilpailijamaihin nähden. Suomen pyrkimyksistä huolimattahan ei kansainvälisiin sopimuksiin tukiaisten lopettamisesta ole päästy. Maailman vapauden ja kilpailun mallimaana itseään pitävä USA on edelleen pahin este, ettei Oecd:n sopimusta tukien kaikkinaisesta lopettamisesta ole syntynyt. Tämän jälkeen EU on päättänyt jatkaa omaa, tuet sallivaa 7.

laivanrakennusdirektiiviään 31.12.97 asti, ja samaan on päätyntä myös jonkinmoisen jahkailun jälkeen Suomen hallitus.

Hallituksen esitykseen sisältyi siis ongelmia, jotka toin esiin jo, kun lisäbudjetti oli lähetekeskustelussa. Tuen saamisen rajoitukset olivat jättämässä Suomen suurimman telakkayrityksen osittain tai kokonaan tuen ulkopuolelle. Tämä olisi ollut kohtalokasta koko telakka-alan työllisyyden kannalta. Silti oli hyvä, että valiokunta muutti esitystä. Mutta miksi kyseiset rajoitukset olivat niin ongelmallisia?

Jos tukea myönnettäisiin vain 500 miljoonan markan sopimushinnan osalle, se pudottaisi esimerkiksi miljardin tilauksessa EU-tuen jo 4,5 prosenttiin. Täytyy sanoa, että Suomen telakoilla rakenteilla olevat alukset ovat pääosin hinnaltaan reilusti yli miljardin luokkaa, ja lisäksi, totta kai, lisätilauksia toivotaan saman suuruusluokan laivoista, niistä joista on kokemusta ja näyttöä ja myös maailmalla kysyntää. Muun muassa Helsingissä rakennetaan noin 1,5 miljardin risteilijöitä. Näistä toivotaan lisätilauksia ja risteilijöistä yleensäkin. Turussa on taas rakenteilla Ingtankkereita, huomattavan kalliita: 1,5 miljardia kappale suurin piirtein.

Turussahan telakkateollisuuden työllisyys on jo huomattavasti heikentynyt ja lomautukset alkaneet. Ilman lisätilauksia myös Helsingissä vuoden päästä on sama tilanne edessä. (Ed. Ala-Nissilä: Yksi tilaus meni jo hallituksen sekoilun takia!)

Tuen antamisen takaraja, jonka hallitus oli selvitysosassa maininnut olevan 31.12.99, on ongelmallinen siksi, että suuren aluksen, varsinkin jos se on ns. prototyyppi, suunnittelu ja valmistus kestää useita vuosia. Lisäksi laivatilauksissa on tavoitteena saada useamman laivan tilaus, koska silloin on mahdollista hyödyntää ns. sisarlaiva-hyöty. Tämän takia valiokunta piti tärkeänä, että tukea voidaan osoittaa myös niille laivoille, jotka luovutetaan vuoden 99 jälkeen.

Tässä EU:n kyseisen laivanrakennusdirektiivin 3 artiklassa korostetaan nimenomaan, ettei tuki saa vääristää kilpailua. Nämä hallituksen asettamat ehdot olisivat vääristäneet sitä suomalaisen laivanrakennusteollisuuden kannalta ja erityisesti Masa-Yardsin vahingoksi. Pääongelma ei olisi ollut kotimainen kilpailu, vaan se, että ehdot olisivat heikentäneet yhtiön kilpailuasetelmaa eurooppalaisiin telakoihin nähden.

Yleisessä keskustelussa on usein kritisoitu sitä, että Masa-Yardsin laivatilauksille osoitettaisiin EU-tukea, koska yhtiö on norjalaisessa

omistuksessa. Tämä kritiikki on kohtuutonta ja perustuu usein täysin väärin käsityksiin Kværnerin toiminnasta Suomessa. Sopii kysyä, mitä pahaa norjalainen Kværner teki ostaessaan Masa-Yardsin siinä tilanteessa, kun suomalainen niin julkinen kuin yksityinenkin pääoma oli hylkäämässä laivanrakennuksen. (Ed. Kääriäinen: Kysykää Suomiselta!)

Kværner uskoi suomalaiseseen laivanrakennustaitoon ja sen mahdollisuuksiin, kun suomalaiselta pääomalta oli usko loppunut, usko, joka oli muuten äskettäin loppumassa myös Finnyardsin osalta. Onneksi Finnyardsilla syntyi ratkaisu, jossa valtiokin osallistuu laivanrakennustoiminnan jatkuvuuden turvaamiseen Raumalla. Eritäin myönteinen asia on päätös jäänmurtajatilauksesta, jonka uskon kyllä menevän Raumalle, ja Raumalla sen rakentamista kaikkein kipeimmin tarvitaankin, koska siellä on kaikkein vaikein työllisyystilanne.

Kværner on investoinut Helsinkiin ja Turkuun näiden viiden vuoden aikana 1 650 miljoonaa markkaa laitoksiin ja henkilöstön koulutukseen. Masa-Yardsin telakat työllistävät tällä hetkellä 5 000 työntekijää suoraan ja toiset 5 000 välillisesti alihankkijoiden kautta. Masa-Yards on maksanut pelkästään valtiolle veroja 300 miljoonaa. Päälle tulevat muut verot ja maksut ja lisäksi henkilöstön palkoista menneet osuudet, alihankkijat mukaan lukien yhteensä lähes 10 000 ihmisen verot ja sivukulut viiden vuoden ajalta. Kværner on tämän vastapainoksi tosin kotiuttanut Suomeen sijoittamalleen pääomalle konserniavustuksia yhteensä näiden vuosien aikana miljardin markan verran. Tosin siitäkin on osa palautunut Suomeen sitä kautta, että Kværner on tehnyt täällä yritysostoja eli sijoittanut edelleen muihin yritysostoihin varoja Suomessa.

Itku norjalaisomistuksesta ja voittojen kotiuttamisesta minusta ainakin — henkilönä, joka aika keskeisesti osallistuin telakkateollisuuden pelastamisoperaatioon — on suorastaan loukkaavaa. Mikäli Wärtsilä Meriteollisuuden konkurssin jälkeen ei olisi löytynyt kykyä, tahtoa eikä halua pelastaa suomalaista laivanrakennusta, niin kaikki se hyöty yhteiskunnalle, jota äsken luetteloin, olisi myös jäänyt saamatta. Tilalla olisi vain muutamia tuhansia suurempi työttömien armeija. Henkilöstön ja johdon yhteistyöllä, toimintatapoja muuttamalla, tulospalkkauksen siirtymällä, tuotekehittelyllä ja tuotantoon investoimalla on saatu aikaan toimintaa, joka on ollut voitollista. Tulokset ovat tulleet tapahtuneesta

toiminnasta, ja ne on pääosin investoitu tulevaisuuden mahdollistamiseksi.

Kuitenkin ilman asianmukaista EU:n sallimaa tukipolitiikkaa kannattava toiminta, uudet tilaukset ja työllisyys ovat nopeasti vaarantumassa. Onkin välttämätöntä, että EU:n laivanrakennusdirektiivin mukaisen tuen osalta noudatetaan tasavertaisuutta telakoiden, yhtiöiden ja laivatyyppeiden kesken. Siksi on myönteistä, että valiokunta muutti telakkatukiesityksestä eriarvoisuutta aiheuttavia kohtia.

Arvoisa rouva puhemies! Aikoinaan tehty onneton Hornet-kauppa on aiheuttamassa ongelmia Suomen puolustusvoimien suorituskyvylle, toiminnalle ja suomalaisen puolustusvälineteollisuuden työllisyydelle. Hornetien maksaminen vie rahaa kaikelta muulta, myös perustellulta toiminnalta ja perustelluilta hankinnoilta. Kun nyt valiokunta mietinnössään edellyttää puolustusvälineteollisuuden toimintaedellytysten turvaamista, on muistettava, että tarve tähän itse asiassa on syntynyt Hornetien aiheuttaman tilanteen vuoksi ja vastuuta pitää hakea niiltä päättäjiltä, jotka aikoinaan tämän ylimitoitettun, järjestöman Hornet-kaupan tekivät.

Vasemmistoliitto lähtee siitä, että myös puolustusvoimien on kannettava osuutensa säästötalkoiden tuomasta kuormasta. Puolustusvoimien komentaja kenraali Gustav Hägglund esitti viimeksi eilen rajua kritiikkiä puolustusvoimien säästöjä kohtaan. Hän puhui lisäsäästöistä. Käsitkseni mukaan lisäsäästöistä ei ole kysymys, vaan niistä säästöistä, jotka päätettiin elokuussa 95 hallitusohjelman mukaisesti, kun muistakin hallitusohjelman mukaisista säästöistä päätettiin eli 5,5 miljardista. Kipeiden säästöjen kohteiksi ovat tässä maassa joutuneet monet tahot, ja kyllä ne säästöt ovat välttämättömiä myös puolustusvoimien osalta. Voisi sanoa, että kun on otettu vanhuksilta ja lapsilta, niin kyllä sotilaidenkin pitää oma säästörepunsa jaksaa kantaa.

Arvoisa rouva puhemies! Koska Hornetien maksamisen uudelleenjärjestelyllä ei liene mahdollista tehdä tilaa kotimaisille hankinnoille, on mielestäni myös puolustusvälineteollisuuden vientimahdollisuuksia kyettävä lisäämään. Mutta heti, arvoisa puhemies, tähän perään on kuitenkin sanottava, että en ole tukemassa suomalaisten aseiden vientiä maihin, joissa on vaarana, että niitä käytetään ihmisoikeuksien polkemiin tai hyökkäilyyn naapurimaita kohtaan. En siis ole hyväksymässä asevientä esimerkiksi viime aikoina esillä olleisiin maihin, kuten Turk-

kiin, Israeliin tai Indonesiaan maiden nykyisestä tilanteesta johtuen.

Kannan huolta puolustusvälineellisuuden työpaikoista ja alan tulevaisuudesta. Kannatan keskustelua vientimahdollisuuksien lisäämisestä sellaisiin maihin, joissa kyseisenlaisia syitä vientikiellolle ei esiinny, mutta silloinkin päätökset aina tapauskohtaisesti erikseen arvioiden.

Arvoisa rouva puhemies! Lisäbudjetti on omiaan vahvistamaan Suomen mahdollisuuksia nykyistä nopeamman työllisyyden parantumisen, valtion velkaantumiskehityksen hallintaan saamisen ja tätä kautta hyvinvointivaltion perustan turvaamisen tiellä. Vähitellen olemme pääsemässä tielle, jolla meillä on mahdollisuuksia ryhtyä pohjoismaista hyvinvointimallia jälleen parantamaan eikä meidän enää tarvitse puhua sen purkamisen välttämättömyydestä tai tarpeesta. Tämä kehitys on saatava työllisyyden paranemisen ohella näkymään myös kaikkien kansalaisten taloudellisen turvallisuuden lisääntymisenä. Tämä tarkoittaa, että verotuksen ja tulonsiirtojen muutoksilla on pienemmällä tuloilla toimeentulevien asemaa ryhdyttävä vihdoin parantamaan. (Ed. Aittoniemi: Miksei heti?) — Ed. Aittoniemi, tärkeimmät ja kiireisimmät päätökset on saatava aikaan eläkeläisten sairausvakuutusmaksun alentamisesta ja työttömyysturvan indeksitarkistuksien tekemisestä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. Jo en p a l o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Uotilalla oli oikein ilahduttavaa optimismia suhteessa asioihin. Kun uskaltaa katsoa laaja-alaisesti yhteiskunnassa, näkee hieman enemmän kuin suppea-alainen keskustalainen katsantokanta tänä päivänä ja näinä aikoina uskaltaa nähdä ja kertoa näkemästään.

Mitä tulee ed. Uotilan puheenvuoroon telakkatuesta, on ilman muuta hyvä, että tällainen epäkohta, joka syystä tai toisesta Suomessa on ollut vallalla, eli olemme ankarampia ehdoissamme kuin muu Eurooppa, on nyt poistettu ja purettu. Tämä vie suomalaiset laivanrakentajat samalla viivalle kuin heidän tärkeimmät eurooppalaiset kilpailijansa.

Hänen puheenvuorossaan jäi yksi tärkeä osalualue huomaamatta. Se on vakaan valuutan osuus telakkateollisuuden kilpailukyvyssä. Kauppa

tehdään dollari-, liira- tai d-markka-kauppana, riippuu vähän siitä, minne toimitetaan. On aika tärkeää, että tässä Suomen markka on vakaa, koska palkat maksetaan markkoilla, mutta tavara tuloutuu jollakin muulla valuutalla. Tämä on se ongelma, joka tarjontatilanteessa on vaikea ratkaista ja joka pitää kuitenkin pystyä ratkaisemaan, jos haluaa kaupan saada.

Kun julkisessa sanassa on korostettu ed. Uotilan sinänsä suurta osuutta telakkatukiasian poistamiseen, ehkä eduskunnan pöytäkirjoihin on syytä todeta, että tämän muutosesityksen teki valtiovarainvaliokunnan kauppa- ja teollisuusjasto, jota johtaa taitavasti ed. Liikkanen. Vastan jälkeen tuli ed. Uotilan osuus, joka on saanut kovin paljon julkista huomiota, eikä aiheetta, mutta ehkä kissanhäntä on syytä kissankin nostaa silloin, kun siihen on aihetta.

Ed. K ä ä r i ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun ed. Uotilan puheenvuoron telakkatukiosaan. Se oli minunkin mielestäni hyvää ja oikeaa puhetta. Saarna pitää osoittaa kyllä hyvin selkeästi nimenomaan kauppa- ja teollisuusministeriölle ja oikeastaan koko hallitukselle. On ihan varma asia, että meikäläisten telakoiden pystyssä pysyminen onnistuu vain sitä kautta, että ne ovat lähtökohdiltaan suurin piirtein samalla viivalla pahimpien kilpailijoiden kanssa. Jos telakat ja yritykset menevät nurin, ne eivät kyllä uudelleen siitä nouse. Se olisi hirmuinen isku työllisyydelle ja ylipäätään tuon alan ammattitaidolle ja myös työllisyydelle alihankintojen kautta ympäri maan myös Sisä-Suomessa, ei ainoastaan rannikkoalueella.

Tämä sama asia muuten koskee ylipäätäänkin yritystukien kohtelua meillä ja muualla. Nykyisen hallituksen linja on tässä suhteessa ortodoksisen kirkasotsainen ja tuottaa koko ajan tappiota työttömyyden muodossa eikä vastaa mitään EU:nkaan linjaa, jonka nimeen tässä niin hirmuisen paljon joka asiassa vannotaan.

Aiemmin puhuttiin valtionyhtiöiden varojen käytöstä. Ed. Elo sanoi, että siinä on kädenvääntöä ollutkin ja on ministerien Niinistö ja Kalliomäki välillä. Tämä sama kädenvääntö koskee myös telakkatukea ja ylipäätään tukipolitiikkaa. Siinä on vastakkain Niinistön tietty oikeistopoliittikka ja Kalliomäen humanimpi, työllisyyttä ajatteleva, vähän viisaampi teollisuuspoliittinen linja. Minä toivon, että Kalliomäen ete näissä asioissa saisi kerta kaikkiaan musertavan voiton, sillä mitenkään muuten ei tämän maan työllisyyttä voida paremmin hoitaa.

Ylipäätään kun puhutaan työllisyydestä, verotuksesta ja leikkauksista, toivon, että vasemisto pitäisi pintansa. Te puhutte täällä kyllä suurin piirtein oikein, hyvin lujasti naisissa ja miehissä, mutta painatte nappia Niinistön politiikan puolesta. Mitä se semmoinen on?

Ed. Kallio (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Uotila käsitteli puheenvuoronsa aluksi erm-kytkentää. Onneksi täytyy todeta, että elämä ermin jälkeen on jatkunut hyvinkin rauhallisena. Jos jotkut odottivat joitakin häiriötekijöitä, niin ovat odotuksissaan pahasti joutuneet pettymään. Mitään dramaattista ei ole tapahtunut, korot ovat pysyneet hyvin vakaina.

Rouva puhemies! Yhden esitettyihin myönteisiin arvioihin, jotka koskevat ed. Uotilan telakkatuen käsittelyä. Kyllä minunkin mielestäni lisäbudjetin yksi merkittävä arvo ja anti on siinä, että se takaa telakkatuen vähän pysyvämmällä tavalla. Se takaa sen, että suomalaiset telakat pystyvät todellakin tasavertaisesti kilpailemaan muiden maiden telakoiden kanssa. Telakkateollisuus on Suomelle strategisesti tärkeä toimiala. Se on mitä suurimmassa määrin korkean teknologian toimintaa.

Täytyy todeta, että onneksi suomalaisenkaan pääoman usko telakkateollisuuteen ei täysin ole kaikonnut. Sitä osoittavat Finnyardsin viime viikkoina tehdyt rahoitusjärjestelyt.

Mitä tulee ed. Uotilan arvioon tilattavan jäänmurtajan kohdentumisesta, toivon, että hänen arvionsa pitää paikkansa eli se menisi Finnyardsille, koska kyllä minullakin on se käsitys, että se ehkä kuitenkin on enemmän tilauksien tarpeessa juuri tällä hetkellä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Uotila puhui Masa-Yardista yhtä lämpimästi kuin Asser Siuvatti Rautaruukista. "Meidän tehtaamme", näinhän sanoi Asser Siuvatti, tähän suuntaan. On ihan hyvä asia, että näin tapahtuu ja sehän oli kaikki asiaa, mitä hän lausui.

Kun mentiin Hornet-kauppojen puolelle, niin minä en ymmärrä asiaa lainkaan. Ensinnäkin kansan tahto lähes aukottomasti on se, että suomalaista yhteiskuntaa on puolustettava ja että puolustusvoimilla täytyy olla kaikki mahdollisuudet. Ilmapuolustus kuuluu yhtenä tärkeänä osana suomalaiseen puolustukseen ja meidän Mig- ja Draken-hävittäjäkantamme on auttamattomasti loppuun ajettua. Niillä ei nykyaikaisessa taistelutoiminnassa ole mitään merkitystä.

Niiden käyttö on lähinnä koulutukseen liittyvää, taistelutoimintaan niistä ei juuri ole.

Nyt Hornetit on hankittu ja tämä asia on ollut tämänkin hallituksen tiedossa, ette te kai koko aikaa ole nukkuneet. Kyllä te olette olleet tietoisia siitä, kuinka laskut lankeavat ja kuinka makсутaulukko etenee. Nyt yhtäkkiä tulee kuin kisanpojalle pikku hätä, tässä yhteiskunnassa pitäisi Hornetit heittää johonkin valtameren eikä ottaa niitä ollenkaan ja luopua maksamasta niitä ja sillä tavalla. Tämähän on aivan järjetöntä. Pidetään jalat maassa ja maksetaan Hornetit niin kuin kuuluu. Se ei merkitse mitään, kuinka rynnäkkökiväärejä tilataan, se on pieni osa Hornetien rinnalla, se on vain jokin tekosyy.

Mitä tulee, ed. Uotila, siihen, mihin pitäisi suomalaisen puolustusvälineiteollisuuden tuotteita myydä, niin ei kai niitä joulumarkkinoille voida myydä, vaan sinnehän niitä myydään, missä tapellaan, siellähän aseita tarvitaan ja sinne niitä on myytävä. Joka tapauksessa kyllä myyjiä löytyy, kymmenkertaisesti löytyy myyjiä, jos suomalaiset vetäytyvät markkinoilta. Ei kannata murhetta siitä kantaa, myydään mihin vain, ei yhtään väliä.

Ed. Liikkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Uotila päätti puheensa siihen, että lisätalousarvio parantaa työllisyystilannetta ja on hyvin positiivinen signaali siihen suuntaan. Olen vähän eri mieltä. Kun katselee lisäbudjetin sisältöä, niin siellä on muutamia tie- ja rautatierahjoja, jotka ovat uusia, mutta ei kyllä tällä tavalla maan työllisyyttä paranneta. Meidän pitäisi yhä enemmän päästä siihen, että keskitetään rahoja enemmän siihen, että saadaan uusia työpaikkoja, eikä tällaista työllisyystukea jatketa kovin paljon. Minusta linja on väärä.

Yleisestä maan taloudesta ei kannattaisi kovin paljon myöskään kerskua ennen kuin päästään siihen tilanteeseen, että maahan ei enää uutta velkaa oteta. Jos sanoo, että 39 miljardia otetaan uutta velkaa tänäkin vuonna, ei kukaan täysjärkinen suomalainen usko, että maan talous on kunnossa, ei sellainen ole vakuuttavaa tekstiä.

Telakkateollisuudesta olen samaa mieltä, se työllistää paljon, ja iloinen myös siitä, että kauppa- ja teollisuusjaosto teki nämä korjaukset, 500 miljoonan rajan poistamisen ja mahdollisti myös suurten alusten tukemisen.

Horneteista olen ed. Aittoniemen kanssa samaa mieltä, että kyllä Suomi tarvitsee hyvät ilmapuolustusvälineensä, ja toisaalta kyllä on niin,

että eri hallinnonaloilla vuorotellen tehdään hankintoja. Nyt oli Hornetien vuoro ja minusta pitää jousto löytää muualta.

Ed. U o t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aloitetaan loppupäästä, Horneteista. Pitää paikkansa se, että aseita hankitaan vain siellä, missä on sota ovella ja aiotaan juuri lähteä tappelemaan. Minkäs takia Horneteja sitten Suomeen koko ajan hankitaan?

Minun näkemykseni mukaan ne vientimahdollisuudet, joihin pitäisi suuntautua, lähtevät siitä, että tässä maailmassa voisi olla maita, jotka haluavat rakentaa omaa puolustusulottuvuuttaan samalla tavalla kuin Suomikin uskottavien puolustusvoimien varaan, mutta ei aggressioita muualle osoittaen, vaan vahvistaen omaa puolustustaan. Ei niiden tarvitse kaikkien mennä suoraan kriisikohteisiin.

Toinen asia. Velkaantumisesta totesin puheenvuorossani, että valuuttamääräinen velka on ilahduttavasti saatu aisoihin ja sitä on loka-kuun lopussa vajaa miljardi enemmän kuin oli vuoden vaihteessa. Kun muistetaan edellisen hallituksen aikaa, jolloin nimenomaan ulkomailla hyvin nöyränä ja hattu kädessä käytiin velkaa eri puolilta hakemassa ja koko ajan oli pelko, saadaanko sitä enää ollenkaan, niin onhan kaikkien tunnustettava, että on positiivinen asia, että riippuvuus nimenomaan valuuttamääräisen velan jatkuvasta kasvusta on vähentynyt.

Täytyy, ennen kuin aika loppuu, todella antaa kiitokset telakkatukiasian osalta kauppa- ja teollisuusjaostolle. Totta kai monet tahot olivat aktiivisia sekä hallituksen että jaoston suuntaan siinä, että muutokset saatiin aikaan. Osalle niistä jaosto ja valiokunta saivat vihreää valoa, tälle 500 miljoonalle, päivämäärän muuttaminen tai siinä kannanmääritys jäi vähän auki, oliko sille tukea, mutta ei sitä valiokunta nähtävästi tarvinnut, vaan uskalsi järkevän päätöksen takarajasta tehdä ihan omin voiminkin.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa rouva puhemies! Haluan lyhyesti kommentoida lisätalousarvioesitystä.

Ensinnä pyydän kannattaa ed. Aulan tekemää lausumaehdotusta, joka sisältyy keskustan vastalauseeseen.

Ed. Uotila käytti puheenvuoron. Se oli mielestäni ensimmäinen johdonmukainen puheenvuoro telakkatukiasiaista hallituspuolueiden piiristä. Telakkatoimintahan on pitkäjänteistä toimintaa, liiketoimintaa, jonka täytyy tietää ne olosuh-

teet ja ympäristö, missä toimitaan. Näin ollen varsin sekavat ja epämääräiset lausunnot siitä, tuetaanko telakkatoimintaa Suomessa ja miten, hallituksen ministerien piiristä viime kesänä olivat omiaan haittaamaan telakkatoimintaa. Kværner Masa-Yardsin johtaja Saarikankaan väite siitä, että yksi miljarditilaus meni ohi näiden epämääräisten linjausten takia, on otettava vakavasti.

Ed. Uotila viittasi myös siihen, että on todettu, että Masa-Yardsia ei voi tukea sen takia, että se maksaa osinkoa omistajilleen. Muun muassa pääministeri on tähän viitannut. Mielestäni tällainen lähestymistapa on aika vieras elävälle elinkeinoelämälle. Totta kai omistajat edellyttävät, että yritys menestyy ja voi kohtuullisen osingon jakaa. Konserniavustukset kuuluvat tämän päivän liiketoimintaan.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on tietysti mielessä työllisyystalouselämys. Siitä haluan vain lyhyesti todeta sen, että kaikkien nähtävissä on se, että talouskasvu ei riitä työllisyyttä riittävästi parantamaan. Ei ole näköpiirissä Suomessa sellaista talouskasvua, joka puolittaisi työttömyyden. On täysin selvää, että me tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia työelämässä, ansiosidonnaisessa sosiaaliturvassa ja verotuksessa. Todelliset työllistämispäätökset tehdään yrityksissä ja työpaikoilla. Sen takia on työllistämiskynnystä alennettava.

Kun täällä on käyty veropoliittista keskustelua, jota on nyt syytä jatkaa, kun tulo- ja varallisuusverolaki sekä elinkeinoverolain muutokset tulevat tänne eduskuntaan, haluan todeta sen, että veropoliittikkain on osa näitä rakenteellisia uudistuksia, osa työreformia. Veropoliittikkaa olisi kyllä ohjattava työllistävän veropoliitiikan suuntaan. Verotuksen neutraliteetti on ollut yksi verotuksen kehittämisen teoreettinen ohjenuora. Muun muassa verovähennykset on karsittu pitkälle verotuksesta pois pääasiassa Holkerin hallituksen aikana. Niinpä tuloverotus nyt ei huomioi ihmisten erilaisia elämänolosuhteita. Osin tästä syystä johtuvatkin erilaiset tulo- ja veroloukku- ja kannustinloukkuihmiöt.

Avoimessa markkinataloudessa muutoinkin yhteiskunnan ohjauskeinot ovat vähentyneet. Sen takia suurtyöttömyyden oloissa tuloerojen kasvaessa on totta kai käytettävä tehokkaasti myös veropoliittikan ohjausmahdollisuuksia. Nimenomaan työllisyyden näkökulmasta veronkevennysvaraa on painotettava pieni- ja keskituloisiin ja matalapalkka-aloille. Matalapalkka-alojen verokiilaa leikkaamalla voidaan parhaiten

edistää työllisyyttä. Lisäksi näin elvytetään myös tehokkaimmin kotimarkkinoiden kulutusta, jolla on positiivinen työllisyysvaikutus. Lisäksi on huomioitava, että tulo- ja kannustinloukkuongelmat ovat vaikeimmat juuri pieni- ja keskituloisten osalta. Työllisyyden parantuminenhan on kaikkien tulonsaajaryhmien verotuksen keventämisen edellytys. Sen takia hallituksen linjaa pitäisi todella korjata työllistävään suuntaan kannustinvähennystä korottamalla, kotityövähennys mahdollistamalla ja muun muassa matkavähennyksen ylärajaa korottamalla.

Talousarviossa hoidetaan myös pankkituen häntiä. Meillähän omaisuudenhoito-yhtiöissä Arsenal-konsernissa pyörii lähes 50 miljardin omaisuusmassa. Eduskunnassa on eri yhteyksissä edellytetty, että omaisuudenhoito-yhtiöiden hallinto muutetaan vastaamaan muuttuneita olosuhteita. Näin ei ole vielä kukaan tapahtunut. Kuitenkin tosiasia on, että nämä varat ovat eduskunnan välittömän kontrollin ulkopuolella. Tiedämme ongelmat, joita velallisilla, kotitalouksilla, yrityksillä ja rahoituslaitoksilla on näissä suhteissa ollut. Nyt hallituksen piiristä on eduskuntaan tuotu esitys ns. tarkastusvaliokunnasta, jolla voitaisiin ulottaa yhteiskunnallinen kontrolli, eduskunnan kontrolli omaisuudenhoito-yhtiöön. Epäilen tuon mallin toteuttamista. Mielestäni olisi sittenkin parempi, että omaisuudenhoito-yhtiöihin muodostettaisiin tehokkaat hallintoneuvostot, joissa olisi maan paras rahoitusasiantuntimus ja myös eri eduskuntapuolueiden edustus. Sillä tavalla tähän hallintoon saataisiin parlamentaarinen valvonta mukaan. Toivottavasti tätä asiaa vielä selvitetään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että ministeri Niinistön täällä käyttämistä puheenvuoroista ei tullut selville se, mikä on hallituksen linja sen suhteen, mihin valtionyhtiöistä saatavat miljardit Suomessa käytetään. Nyt ilmassa on jonkin näköinen Emu-kriteereillä kikkailun henki, jos nyt vielä nopeasti toteutetaan kolmas lisätalousarvio, niin kuin Helsingin Sanomat on tänään kirjoittanut ja minkä ministeri Niinistö täällä vahvisti, ja nämä tulot käytetään ensi sijassa budjetin yleiskatteeksi ja siten saadaan Suomen velkaantumiskriteerin prosenttiyksikkö edullisemmaksi Emu-kriteerinä. Mielestäni tämä linja vaatisi aika perusteellisen keskustelun eduskunnassa, miten valtionyhtiöiden tulot käytetään. Kysymyksen on kuitenkin tavallaan siitä, että valtion omaisuutta myydään syömävelkojen katteeksi, ja tällainen kehityssuunta ei ole terve.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio ei täytä työllisyyslisätalousarvion edellytyksiä. Hallituksen on voimakkaasti tehostettava politiikkaansa työllisyyden hyväksi, muutoin me olemme nykyhallituksen aikana tuomitut massatyöttömyyden oloihin.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilälle toteaisin, että hallitushan on tehnyt päätöksen, että valtionyhtiöiden myyntituloista käytetään tutkimus- ja tuotekehitysmenoihin huomattava summa. Suomessa aiotaan nostaa ne 2,9 prosenttiin bruttokansantuotteesta kolmessa vuodessa. On sovittu, että valtion osuus siitä on tämän päivän rahassa yhteensä 3 miljardia markkaa. Se on kyllä jo kohtalaisen suuri summa. Ainakin sillä saa tutkimus- ja tuotekehitysmenojen kasvun alkuun.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tiuri aivan oikein huomautti siitä, että päätös 500 miljoonan markan käyttämisestä kolmena vuonna tutkimustoimintaan on olemassa valtionyhtiöiden myyntitulojen osalta. (Ed. Tiuri: Yhteensä 3 miljardia!) Tämä onkin oikea linjaus, jos se käytetään sitten tehokkaasti nimenomaan tutkimustoimintaa ja korkeaa teknologiaa edistävällä tavalla — tällä varuksella. Tämä on kuitenkin ainoa linjaus, joka on tehty näiden monien miljardien myyntitulojen osalta. Se ei riitä missään tapauksessa tämän koko kysymyksen linjaamiseksi, vaan tosiasia on, että ministeri Niinistö pitää näistä miljardeista kiinni ja käyttää niitä budjetin yleiskatteeksi Emu-kriteerien saavuttamiseksi. Tätä linjausta ei ainakaan täällä eduskunnassa tehty.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Jälleen kerran hyvin mielenkiintoinen iltapäivä lisäbudjetin käsittelyn yhteydessä, jonka iltapäivän alun keskeiseksi teemaksi nousi verotus. Sen keskustelun mielestäni suuri anti tähän asti ainakin on ollut siinä, että hallituspuolueiden edustajista, tässä tapauksessa sosialidemokraattien edustajista, niin moni kansanedustaja sanoutui selvästi ja selkeästi irti hallituksen verolinjasta. Ainoastaan tunnistin Tuulikki Hämäläisen SDP:n kansanedustajista käyttäneen puheenvuoron, joka selkeästi tuki hallituksen linjaa. Muita vastaavia en juuri tunnistanut.

Minusta onkin tavattoman mielenkiintoista nyt sitten nähdä, mihin ja miten realisoituvat nämä puheet, jotka täällä ovat pidetyt. Monet niistä olivat ilmiselvästi vakavissaan ja hyvin tar-

kan harkinnan ja laskelmienkin pohjalta syntyneitä puheenvuoroja. Monissa niissä oli pitkälti sama henki ja sanoma, mikä on myös keskustan veropoliittisen linjan keskeinen sanoma.

Runsaat viikon päivät sitten tässä samassa salissa käytiin perhepoliittista keskustelua hallituksen kuulun tuloloukkuselvityksen pohjalta jo tehdyistä jatkotoimista tai esityksistä. Siinä keskustelussa taas vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ilmeisesti joka ainokaista kansanedustajaa myöten sanoutui irti hallituksen linjasta.

Arvoisa puhemies! Ihan parlamentaarisen käytännön, keskustelukulttuurin ja käyttäytymiskulttuurin kannalta tulee olemaan varsin mielenkiintoista nähdä esimerkiksi se, kuinka nyt näitten kahden suuren ja merkittävän poliittisen linjauksen osalta yhtäältä sosialidemokraatit menettelevät veroratkaisuissa kohta, kun ne täällä tulevat ensimmäiseen, toiseen ja sitten kolmanteen käsittelyyn, ja kuinka vasemmistoliitto toisaalta menettelee mainituissa perhepoliittisissa ratkaisuisa.

Mitä tulee vielä verotukseen ja rooliin ja sen linjaan, niin samalla kun monet sosialidemokraattiset edustajat ovat käyttäneet aivan oikeita puheenvuoroja siitä, mitä nyt pitäisi tehdä, eräissä niistä puheenvuoroista vielä katsottiin, mikä sinänsä on oikein, menneisyyteen ja yritettiin kertoa, että niinhän se oli edellisenkin hallituksen linja eriarvoinen ja epäoikeudenmukainen. Varmasti se ei kaikin kohdin ollutkaan niin sanoisiko oikeudenmukainen ja solidaarinen kuin olisi ollut suotavaa, mutta mielestäni se oli kuitenkin ratkaisevasti oikeudenmukaisempi ja toisenlainen kuin on se linja, mitä nyt tässä vaiheessa kuljetaan.

En malta olla vielä kertaalleen kertaamatta sitä, kun puhutaan eläkeläisten kohtelusta, kuten esimerkiksi ed. Laitinen puheenvuorossaan, mitä tapahtui viime vaalikaudella. Tuli todella sairausvakuutusmaksu, mutta sen vastapainoksi kannattaa muistaa, että tuli P-TEL kaikille työelämässä oleville, kaikille ansiotulojen nauttijoille. Sen lisäksi tuli korotettu sosiaaliturvamaksu yli 80 000 markkaa ansaitseville, tuli lainavero, joka osin oli lopullista menetystä verovelvollisille. Nämä kaikki kohdistuivat kaikkein suurituloisimpaan kansanosaan, mikä oli aivan oikein ja mikä on erilainen linja kuin on se, mikä nyt täällä hetkellä meneillään on. Kaiken lisäksi noihin samoihin aikoihin kävi niin, että myöskin palkkoja, lomarahoja tai vastaavia jouduttiin leikkaamaan, eli jos verrattiin työssä olevia ja sitten vastaavasti esimerkiksi eläkeläisiä, 3 prosentin

sava-maksun korotuksen vastapainoksi palkan-saajat menettivät paljon siinä tilanteessa kun oli pakko vyötä kiristää, paljon enemmän kuin useimmat eläkeläiset konsanaan tuossa vaiheessa menettivät. Mutta nyt kun kevennysvaraa on syntynyt, niin totta kai se pitäisi vastaavasti käyttää oikeudenmukaisesti. Niin nyt ei käy. Puuttumatta asiaan enempiä tässä yhteydessä voi vain sanoa, että niin nyt ei kuitenkaan käy.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on kuitenkin hallituksen esitys kuluvan vuoden toiseksi lisätalousarvioksi. Lisätalousarvion keskeiset luvut osoittavat, että hallitus ei ole onnistunut asettamiensa tavoitteitten mukaisesti talouden ja työllisyyden kohentamisessa. Viimeisempien Tilastokeskuksen tietojen mukaan talouden kasvu junnaa edelleenkin aivan liian hitaana, elokuusta 95 elokuuhun 96 2,9 prosentin vuosivauhtia, ja työttömyys on edelleen lähes ennallaan. Niinpä hallitus joutuukin esittämään lisätalousarviossa budjetoituihin verotuloihin yhteensä nettomääräisesti noin 1,5 miljardin markan edestä vähennyksiä. Nettomääräisesti vähennykset ovat siis tarkistuksia alaspäin verotuotoissa mainitun summan verran. Niin ikään valtion nettovelanotto lisääntyy täällä jo aiemmin todetusti 39 miljardiin markkaan. Tänä päivänä ministeri Niinistö täällä on pitänyt sitä merkittävänä saavutuksena, että näin käy, mutta tämän 39 miljardin lisäselvitykseksi täytyy todeta, että osin tätä on saatu vedettyä 39:ään, jopa allekin juuri sillä perusteella, mikä täällä on jo esille tullut, valtion omaisuutta on myyty ja myydään, edelleen sillä perusteella, että aiemmin pankkitukeen otettua 4 miljardia käytetään nyt sen rahoitusaukon täyttämiseksi, mikä tämän vuoden budjeteissa kaiken kaikkina on.

Hyvää toki on se, että nettovelanoton pahimmat, sanoisiko, ounastelut ainakaan tällä hetkellä eivät näyttäisi toteutuvan, mutta todellakin aika tarkkaan sen mittaiseksi velanotto nyt muodostuukin, mitä esimerkiksi opposition puolelta arvioitiin täällä keväällä.

Mitä tulee siihen, mitä ed. Uotila täällä toi esille, että velanotto on markkamääräistä, niin se ei nyt välttämättä kovin suuri etuus kaiken kaikkina ole. Siihen liittyy myös huonoja puolia. Tosin pääsääntöisesti se on positiivinen asia, mutta ei välttämättä yksinomaan pelkästään positiivinen asia. Se on siinä yhteydessä kohtuullisen positiivinen, jos yksityinen sektori pystyy ottamaan valuuttamääräisiä luottoja, mutta tilanteessa, jossa näin ei aivan olisi, on toki tarpeen, että ei vain julkisen sektorin vaan myös yksityi-

sen sektorin käytettävissä olisivat kotimaiset luotusmarkkinat.

Arvoisa puhemies! Mitä muuta lisäbudjettiin tulee, en halua sen eräisiin yksityiskohtiin, telakatuon tai puolustusvälineiteollisuuden osalta tehtyihin ratkaisuihin sen enempää puuttua. Voin kernaasti yhtyä siihen, mitä täällä muun muassa asianomaisen jaoston puheenjohtaja on esille tuonut.

En malta olla oikeastaan telakkateollisuuden tukeen lisäämättä sitä seikkaa, että kun monta kertaa on tässä salissa keskusteltu siitä, onko tarpeen ja tarkoituksenmukaista tukea suomalaista maataloutta, niin aivan samassa katsannossa on syytä kysyä, onko tarpeen ja tarkoituksenmukaista tukea suomalaista telakkateollisuutta. (Ed. Laitinen: Molempia on tuettava!) Aivan ilmeisesti, niin kuin ed. Laitinen sanoi, ja toivon, että tekin jaksatte niin tehdä, on syytä tukea molempia, myös telakkateollisuutta mutta myös maataloutta, jota monen suomalaisen viljelijän kohdalla hänen hehtaariaan kohden ei tueta vieläkään meillä niin paljon kuin sitä tuetaan monissa keskisen Euroopan maissa tällä hetkellä, mikä totuus monelta unohtuu, kun keskustelua tästä asiasta käydään.

Arvoisa puhemies! Täällä on myös käyty keskustelua hieman tarkemminkin siitä, mikä on se filosofia, jolle hallituksen politiikka valtion omaisuuden myymisessä perustuu. Täällä kerrottiin äsken ed. Tiurin suulla sen hallituksen periaatepäättöksen idea, joka on, että lähivuosien aikana käytetään todellakin omaisuuden myynnistä saatuja tuloja 500 miljoonaa markkaa, ehkä enemmänkin, tieteen ja tutkimuksen tarkoitukseen jnp. Minä haluan kiinnittää huomiota siihen, että nyt on jo aiemmissa ratkaisussa myyty valtion omaisuutta ja tässä lisäbudjetissa 2 miljardia markkaa kuitenkin ilman, että sitä käytetään mainittuihin tarkoituksiin, vaan nämä rahat käytetään nimenomaan budjetin yleiskatteeksi. Nähtäväksi jää, käykö kolmannen lisäbudjetin omaisuudenmyyntiratkaisujen kohdalla samalla tavalla vai käytetäänkö kenties ne nyt sitten esimerkiksi tutkimuksen ja tuotekehittelyn rahoittamiseen.

Kun tälle tielle muutama vuosi sitten lähdettiin, että valtionyhtiöitä lähdettiin yksityistämään, muun ohellahan siinä idea oli se, että näin myymällä valtionyhtiöitä, yksityistämällä niitä, valtio voi toimia niin, että niille suurille suomalaisille yrityksille, jotka voivat yksityistämisen kautta hankkia pääomia, riskipääomia, vapailta markkinoilta tästä maasta ja maailmaltakin, teh-

dään se mahdolliseksi, koska monet niistä ovat niin hyviä yhtiöitä ja yrityksiä, että ne pystyvät tällä tavalla hankkimaan riskipääomaa vapailta pääomamarkkinoilta meiltä ja muualta.

Kun nämä pystyvät hankkimaan riskipääomaa, vastaavasti näin vapautuvaa valtion rahaa tulisi sitten käyttää pienten yritysten, työvaltaisten ja miksei keski suurtenkin yritysten riskisijoituksiin, riskipääomatarpeisiin, teknologian rahoitukseen ja erilaiseen kehittämisrahoitukseen, koska pullonkaulathan ovat juuri tuolla, tai erillisiin siemenrahoitukseen aivan alkuvaiheen rahoitustarpeiden tyydyttämiseen. Mutta näin nyt ei kuitenkaan tapahdu. Lisäbudjetissa on muutama määräraha, jossa muutama kymmenen miljoonaa markkaa kussakin ollaan lisäämässä näitä äsken mainittuja rahoja, mutta siihen 2 miljardin markan pottiin, mikä saadaan, kun myydään valtion omaisuutta, verrattuna nämä sijoitukset ovat aivan minimaalisia ja mitättömiä.

Olisinkin toivonut, että erityisesti ne sosialidemokraattiset edustajat, jotka viime vaalikaudella, kun lähdettiin tälle yksityistämisen tielle, pitivät erinomaisen kovaa mekkalaa tästä asiasta, olisivat nyt tiukkoina ja jos ovat tulleet hyväksymäänkin nyt valtion omaisuuden ja yritysten myynnin, pitäisivät ja olisivat edes pitäneet huolta siitä, että nämä myynnistä saadut tulot käytettäisiin todella siihen alkuperäiseen tarkoitukseen, mikä oli idea. Teollisuussijoitus Oy:hyn esimerkiksi nyt esitetään 50 miljoonaa markkaa, vaikka monissa maakunnissa alueelliset riskisijoitusrahastot kaipaavat valtion kautta sinne kanavoitavaa pääomaa, valtion kautta sinne kanavoitavia riskirahoja. Kohteita varmasti, järkeviäkin kohteita, kosolti ja kovasti olisi.

Arvoisa puhemies! Toivottavaa olisikin, että tässä asiassa selkeytys siitä ja siihen, millä idealla ja filosofialla valtionyhtiöitä myydään, mihin ne rahat käytetään, mikä rahojen käytön filosofia on, voitaisiin saada viimeistään siinä seuraavassa lisätalousarviossa, jossa lisää näitä valtionyhtiöitä ollaan kaikesta päättäen myymässä.

Arvoisa puhemies! Tulin äsken siihen, mikä on pienten työvaltaisten yritysten tila ja kohtelu. Hallitus ei ole varsinaisissa eikä lisäbudjeteissaan noteerannut sitä mahdollisuutta, mikä pienten työvaltaisten yritysten työllistämismahdollisuuksien parantamisessa voisi olla koko vaikean työllisyystilanteen hoitamiseksi. Päinvastoin hallituksen monet monet leikkaukset, elinkeinotukien leikkaukset ja erät muutkin leikkaukset, ovat merkinneet niiden kipeästi tarvittavien määrärahojen vähentämistä, joita nimenomaan

työvaltainen pk-sektori olisi tässä tilanteessa tarvinnut.

Tämän ohella hallitus on leikannut kovasti kaikkia, ei nyt ihan kaikkia mutta useita, sanotaan näin, useimpia niistä määrärahoista, joilla on selkeä aluepoliittinen, alueellista tasapainoa ja tasa-arvoa edistävä luonne. Keskustan eduskuntaryhmän piirissä hyvin intensiivisesti selvitetään mahdollisimman tarkasti se kysymys, kuinka suuri pohjimmiltaan ja loppujen lopuksi on niitten leikkausten määrä, joita hallitus erityyppisiin aluepoliittisiin määrärahoihin on tehnyt ja vuoden 97 budjetissa nyt tekemässä. Toki me tiedämme niitten leikkausten mitan jo nyt. Olemme sen laskeneet, mutta meitä kiinnostaa myös se, kuinka suuri osa näistä leikkauksista on sellaisia, jotka myös Euroopan unionin käytännössä ovat määrärahoja, joihin additionaali- eli lisäysperiaatteen nimissä itse asiassa ei pitäisi puuttua, ei pitäisi kajoata.

Suomen liittyminen EU:n jäseneksi ja pääsy siinä yhteydessä mukaan hyödyntämään EU:n alue- ja rakennekehittämisrahastoja ratkaisuna merkitsi sitä, että Suomi samalla sitoutui siihen, että saadakseen EU:lta tukea mainittuihin tarpeisiin Suomi itse huolehtii siitä, että se pitää vähintään entisellään ne kaikki määrärahat, joilla on aluekehityksen kannalta olennaista merkitystä ja roolia. Myönnän, että nyt on hieman epävarma ja -selvä tulkinta siitä, mitkä kaikki määrärahat nyt lasketaan tällaisiksi alueellisen kehityksen kannalta tärkeiksi rahoiksi, tärkeiksi määrärahoiksi, joita myös EU noteeraa. Meidän silmin katsoen ainakin tässä vaiheessa näyttäisi siltä, että hallitus leikkaa reilusti monilta eri momenteilta sellaisia määrärahoja, jotka kaiken järjen mukaan pitää lukea ja luetaan ainakin jatkossa mukaan siihen lisäysperiaatteen arviointiin, jota myös Euroopan unioni varmasti tulee ennen pitkää tekemään.

Olisikin tarpeen, arvoisa puhemies, että hallitus pikaisesti selvittää tuon kysymyksen myös omassa keskuudessaan tarkemmin kuin mitä ministeri Backman, jota sinänsä arvostan aluepolitiikan hoitajana, täällä viime viikolla kertoi. Silloin ministeri Backman kyselytunnilla kertoi, että ne valtion budjetin momentit, jotka ovat EU-hankkeitten osarahoitteisia momenteja eli kansalliseksi rahoitusosuudeksi niihin tarkoitettuja, täyttävät tämän lisäysperiaatteen ehdon. Luulenkin, että ne täyttävät, ne momentit, jotka ovat valtion osarahoitteiseksi tarkoitettuja näihin EU-hankkeisiin. Mutta kun katse kääntyy tarkastelemaan niitä monia muita valtion budjetin

momenteja, joissa on määrärahoja, joilla on aluepoliittinen ja aluekehitykseen vaikuttava luonne, näiden monien muiden momenttien osalta voidaan todeta, että hallitus on noita määrärahoja vähentänyt hyvin tuntuvasti.

Minun käsitykseni on, että EU tätä lisäys- eli additionaaliperiaatetta tarkastellessaan ei tuijota pelkästään näihin EU-osarahoitteisiin momentteihin, vaan myös kaikkiin muihin sellaisiin määrärahoihin, joilla on aluekehityksen kannalta olennainen ja merkittävä rooli.

Arvoisa puhemies! Hallituksen pöydällä on myös muita hankkeita, joilla on aluepolitiikkaan liittyvää vaikutusta. Hallituksen piirissä tarkastellaan tai ollaan parhaillaan arvioimassa uudelleen kansallisen aluepoliittisen jaotuksen tarkoituksenmukaisuutta. Siitähän täällä käytiin viime viikolla kyselytunnilla jo merkittävä keskustelu.

En halua enempää tuohon keskusteluun kajoata, toivomukseni vain on, että hallitus ei lähtisi heikentämään niitä kansallisia aluetukijaotuksia, jotka nyt ovat olemassa. Niiltä osin, kuin on mahdollista laajentaa kansallisia tukialueita, tehtäköön se, mutta älköön heikennettäkö niitä tukialueita, ainakaan heikennettäkö, jotka tällä hetkellä kansallisina tukialueina ovat. Luulen nimittäin, että jos Suomi lähtee heikentämään omia tukialueitaan, EU:n piiristä ennen pitkää tullaan kyselemään, kuinka Suomi sitten edellyttää, että EU on rahoittamassa tiettyjä alueita tietyllä intensiteetillä, jos Suomella itsellään, sen omien arvioiden mukaan, on varaa heikentää kyseisten alueitten kansallista aluepoliittista asemaa.

Aivan viimeisenä asiana, arvoisa puhemies, muutama sana vielä Emusta. Käsitykseni on, että sekä tämä lisäbudjetti että myös hallituksen ensi vuodenkin varsinainen talousarvio, niin kuin kuluvan vuodenkin talousarvio, niiden linja on pitkälti rakennettu sitä silmällä pitäen, että hallitus mahdollisimman nopeasti hankkisi Emu-kunnon, että hallitus mahdollisimman nopeasti saavuttaisi keskeiset konvergenssikriteerit, jotta Suomi voisi olla ensimmäisten maiden joukossa tulossa Emun kolmanteen vaiheeseen.

Suomen linja on tässä todella merkittävästi ollut ja näköjään edelleenkin on erilainen kuin Ruotsin. Suomi pistää kaiken peliin saadakseen Emu-terveyden. Ruotsi tarkastelee, milloin Ruotsi on siinä terveydessä Ruotsina, tärkeitten yhteiskuntapolitiittisten arvojen pohjalta niin terve, että se sitten voi myöhemmin arvioida mahdollista menoaan Emun kolmanteen vaiheeseen.

Mielestäni ja keskusta, näin uskon, laajaltikin on sitä mieltä, Suomen keskusta eduskuntaryhmänä, että me emme voi hyväksyä sitä, että hintaan mihin hyvänsä, keinoilla millä tahansa, Suomi hankkii Emu-kunnon. Useissa maissa, jotka sinänsä tähtäävät Emun kolmanteen vaiheeseen, on ryhdytty kuitenkin toimenpiteisiin, joissa ennakolta on varustauduttu niihin ongelma-alueisiin ja asioihin, joita Emun kolmas vaihe tuo tullessaan. Suomessa sellaisia ongelma-alueita yhteiskuntapoliittisesti, joille Emu on haaste, on muun muassa alueellinen tasapaino ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo. Myös työelämälle, sen monille eri osa-alueille, Emu on varmasti monella tavalla haaste.

Suomessa kuitenkin sen sijaan, että esimerkiksi alueellista tasa-arvoa olisi vahvistettu tai sosiaalista oikeudenmukaisuutta kohennettu, on tosiasiaa toimittu täsmälleen päinvastoin, heikennetty esimerkiksi juuri näitä kahta tärkeätä asiaa. Muun muassa tästä syystä keskusta ei voi pitää oikeudenmukaisena ja oikeana sitä tietä, jota Suomi kulkee kohti Emun kolmatta vaihetta. Me emme kiellä automaattisesti ja ilman muuta sitä, etteikö Suomen kannattaisi mennä jossakin vaiheessa Emun kolmanteen vaiheeseen, mutta me emme voi pitää oikeana ja oikeudenmukaisena, että sillä tiellä me kulkisimme, minkä arkkitehtuurin hallitus nyt sekä kuluvan vuoden budjetin että tämän lisäbudjetin että ensi vuoden varsinaisen budjetin kautta on rakentanut.

Edustajat Pehkonen ja Nurmi merkitään läsnä oleviksi.

Ed. L a i t i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan muutamaaan kohtaan ed. Pekkarisen puheenvuoron osalta.

Ensinnäkin EU:n kansallisista tukialueista olen hänen kanssaan samaa mieltä, että hallituksen päätöksen ei tulisi missään tapauksessa heikentää niitä tukialueita, jotka tukikohteina tällä hetkellä ovat. Ei ole mitään perusteita olemassa millekään kansalliselle uudelleenarvioinnille tässä suhteessa.

Mutta mitä tulee valtionyhtiöihin, me olemme ed. Pekkarisen kanssa olleet valtionyhtiöiden yksityistämistä hivenen eri linjoilla. Se tuli erittäin voimakkaasti esille viime vaalikauden aikana, kun Ahon hallitus hurjassa vimmassa oli yksityistämässä erittäin voimakkaasti valtionyhtiöitä ja jopa sillä tavalla, että esimerkiksi Val-

metiin ei olisi jäänyt valtion omistusosuutta ollenkaan. Nykyinen hallitus ja sen kauppa- ja teollisuusministeri on toiminut niin, että vaikka edellinen eduskunta yksityisti Valmetin, niin kuitenkin valtion omistusosuutta niillä järjestelyillä, mitä on tehty, on siihen yhtiöön jäänyt reipas 20 prosenttia. Hyvä näin.

Mitä tulee sitten siihen, miten käytetään myynnistä saadut varat, hyvin pitkälle olen teidän kanssanne samaa mieltä siitä, että ne pitää ohjata uuden luomiseen, riskirahoitukseen, siemenrahoitukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen. Mutta haluan korostaa, että se päätös, minkä valtioneuvosto teki, että meidän tutkimusmäärärahojamme nostetaan 2,9 prosenttiin bkt:stä, on merkityksellinen ja historiallinen päätös.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin jatkaa siitä, mihin ed. Laitinen joutui keskeyttämään, eli näyttää edelleen olevan jotakin epäselvää siitä, kuinka paljon valtioneuvosto on päättänyt tutkimukseen ja tuotekehitykseen lisätä rahoja. Päätöksen mukaan ensi vuonna tulee 500 miljoonaa markkaa, seuraavana vuonna 1 000 miljoonaa markkaa ja sitä seuraavana vuonna 1 500 miljoonaa markkaa, yhteensä 3 miljardia markkaa. Jos kansantulo vielä nousee reippaasti, kun pyritään 2,9 prosenttiin, sitä seuraavien vuosien summat vastaavasti nousevat, joten ei se nyt aivan mitätön raha ole. Tietenkin on järkevää lisätä reippaasti rahaa tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja muuhun riskirahoitukseen sellaisille yrityksille, jotka Suomessa tuloa tuottavat. Mutta ei pidä halveksia sitä, mitä tähän mennessä on jo päätetty.

Sitten Emu-kriteereistä. Nehän ovat aivan järkeviä kriteerejä normaalin taloudenpidon suhteen. Ei se millään lailla tee kriteerejä älyttömiksi, että ne ovat samat kuin Emu-kriteerit. Niistähän tärkein ehkä on se, että valtion velka ei saisi olla 60:tä prosenttia suurempi bruttokansantuotteesta, ja sehän Suomen on ehkä hankalinta täyttää. Ei ole mitään järkeä minusta ehdoin tahdoin lisätä velanottoa, kun nyt jo yli 30 miljardia velan hoitoon menee. Ei se mihinkään järkevään tulokseen johda, jos velkarahalla tehdään vielä lisää asioita ja korkorahoista menee ulkomaille ilmeisesti lähes 15 miljardia.

Ed. T y k k y l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että emme käy sosialidemokraattista linjausta veropolitiikasta. Tämä on lisäbudjetti, jota käsitellään par-

haillaan. Mitä tulee veropoliittiseen linjaan, aina pääsee julkisuuteen, kun on eri mieltä hallituksen kanssa. Voidaan todeta, että meillä on epäkohtia suurituloisten kohdalla ja myös pääomatulojen verotuksen kohdalla pitäisi löytyä korjausmahdollisuuksia.

Ed. Pekkarisen puheenvuoron johdosta ja myös vastalauseen johdosta haluaisin todeta, että Itä-Suomen työryhmän raportti ei ollut valmis, joten me emme voineet hyödyntää sitä lisäbudjetissa, niin kuin olisi voitu hyödyntää, jos se olisi ollut valmiina. Sen johdosta nämä perustelut eivät ole aivan oikein, joita vastalauseeseen on merkitty.

Toisaalta haluaisin myös kiinnittää huomiota siihen, että kun viime viikolla olimme kyselytunnilla, saimme selkeät vastaukset myös kansallisten tukialueiden osalta. Sisäministeri vastasi, että ne, jotka ovat esimerkiksi EU:n kuutostavoitealueen kansallisia tukialueita, tulevat saamaan lisätuen. Pitäisi myös pystyä puhumaan niin kuin asiat ovat ja niin kuin hallitus on asioita valmistellut.

Ed. Luhtanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pekkarinen kaipasi ideologiaa, jolla valtionyhtiötä myydään. Asianlaita on niin, että se ideologia luotiin edellisen hallituksen aikana eli silloin, kun valtionyhtiöiden yksityistämispolitiikan lähtökohdaksi hyväksyttiin se ohjelma, jolla Esko Ahon hallitus ajoi läpi eduskunnassa viime kaudella koko valtionyhtiöiden yksityistämispolitiikan. Tässä ideologiassa minusta keskeisin lähtökohta oli se, mikä kirjattiin teidän vaatimuksistanne, teidän kannatuksellanne budjettikirjaan. Sanonpa näinpäin, mitä me vastustimme: valtion omistusosuutta määräysvalta mitaten ei saa missään teollisuus- ja energiayhtiössä laskea alle puoleen. Te lähditte ihan toisille linjoille, ja siitä syystä meillä on nyt sitten varmasti tämä ideologia, joka on. Minä tiedän toki, että tämän hallituksen ei tarvitsisi käyttää tätä määräysvaltuutta, mutta ideologinen pohja faktisesti laskettiin Esko Ahon hallituksen aikana ja teidän tuellanne.

Ed. Tiusaanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen pitkä ja hyvin ammattitaitoinen, suurta tietämystä osoittava puheenvuoro keskikohdillaan kuitenkin oli hiukan historiaa unohtava. Nyhän historiattomuus on ikään kuin muotia. Mutta viittaisin edelleen siihen, että ne ideologiset voimat, jotka ajavat mainitsemianne sosiaalisesti epäoikeudenmukai-

sia säästöratkaisuja, käyttävät lyömäaseinaan tilannetta, joka syntyi edellisen hallituksen aikana, eli velkaantumista, työttömyyttä ja sitä kautta tulevia paineita valtion talouteen. Sieltä löytyvät pitkälti ongelmien juuret. Siitä täytyy aina muistuttaa, vaikkei se tietysti kovin hauskalta kuulostakaan.

Toisaalta yhdyin teihin siinä, että nykyhallituksen aikana on tehty paljon sellaisia ratkaisuja, jotka eivät nimenomaan verotuksenkaan puolella ole kestäviä. Siinä mielessä olette oikeassa, kun ministeri Niinistön kanssa käytiin musta aukko-keskustelu pari tuntia sitten, eli muistakaamme kuitenkin tausta, mikä on johtanut tähän tilanteeseen. Sitten yhdessä eduskunnan pitäisi lähteä siitä, että voisimme luoda sellaisia verotusratkaisuja, jotka eivät todellakaan, niin kuin nyt näyttää, työttömien tuloja laske, työttömien verotus siis kiristyy.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikä on ollut politiikka yksityistämisasiassa, siitä tuntuu muisti ilmeisesti vähän itse kullakin kangertelevan. Totean vain, että tämä hallitus on yksityistämistä vienyt paljon pidemmälle, kuin edellinen hallitus konsanaan ratkaisuja teki ja mihin se oli koskaan niillä omilla periaatepäätöksillään, joihin koko hallitus sitoutui, valmis. En tiedä, mitä valtiovarainministerillä tai kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiehillä oli mielessä, mutta nyt puhun siitä, mitä hallitus päätti.

Niiltä osin, mitä hallitus myi valtion omaisuutta, ed. Luhtanen, hallitushan teki sen, että se silloin sijoitti suurimman osan myyntituloista nimenomaan niihin tarpeisiin, joita minä ja ed. Laitinen olemme alleviivanneet. Teollisuussijoitus Oy:hyn sijoitettiin muistini mukaan 340 miljoonaa markkaa. Olisimme toki toivoneet, että kun merkittäviä valtion omaisuuksia on myyty, näitä tuloja olisi käytetty nyt pk-yritysten tarpeisiin, koska tarpeet ovat siellä huutavat. Ed. Tiuri, sinne ei ole vielä käytetty nyt rahoja. Te puhutte siitä, mitä tapahtuu tulevaisuudessa. Nyt on monen miljardin markan edestä myyty jo valtion omaisuutta eikä myynnin tuottoja ole käytetty mainittavasti ja merkittävästi näihin tarkoituksiin. (Ed. Tiuri: Kohta käytetään!) — Toivon sitä, ja siinä saatte varmasti meidän tukemme hyvin pitkälti.

Mitä tulee tukialueiden määritykseen, ed. Tykkyläinen, toivon, että näin käy. Olen keskustellut ministeri Backmanin kanssa asiasta ja toivon, että näin käy. Hieman pelkään, että välttä-

mättä aivan näin ei käy, mutta toivon, että niitä ei huononnetta minkään alueen osalta. On tavattoman tärkeä asia, jos te olette omalta osaltanne takeena siinä, että näin ei kävisi, koska varmasti sosialidemokraattien tukea siinä tarvitaan.

Ed. Luhtanen: Arvoisa rouva puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. Viime hallituskaudella lisäbudjetissa annettiin kolmelle valtionyhtiölle myyntivaltuudet ja Valmetin kohdalla myyntivaltuudet myydä kaikki valtionosuudet pois. Siinä yhteydessä olisi ollut erittäin järkevää tietysti, kun näin kävi, tehdä teollisuuspoliittinen tai valtionyhtiöpoliittinen linjaus, uloskirjoittaa sellainen ohjelma. Mutta näin ei suinkaan käynyt. Tarkoituksena oli vain silmitön yksityistäminen.

Rouva puhemies! Lisätalousarviossa on mielestäni todella hyvin keskeistä se, mihin valtionyhtiöiden myyntituloja käytetään. Minusta on syytä tarkastella myös kokonaisuutta, mihin eri yhteyksissä lisäbudjetissa, varsinaisessa budjetissa ja tulevaisuudessa olevia vuosia sitovissa hallituksen päätöksissä näitä myyntituloja käytetään.

Meillä on nyt käsiteltävänä valtion varsinaisen tulo- ja menoarvio. Jos oikein muistan, niin varsinaisessa valtion tulo- ja menoarviossa on jo sidottu jonkin verran, muistaakseni noin miljardi markkaa, yleiskatteeksi valtionyhtiöiden myyntituloja. Nyt käsiteltävänä olevassa lisätalousarviossa tästä 2 miljardin myyntitulosta käytetään 900 miljoonaa pelkästään teollisten ja muiden rakenteiden vahvistamiseen.

Tämän lisäksi meillä on tehty täälläkin jo esiiin tuotu valtioneuvoston periaatepäätös tutkimusmäärärahojen kasvattamisesta kolmen vuoden aikana siten, että tutkimusmäärärahamme ovat bruttokansantuotteesta 2,9 prosenttia eli seuraavina kolmena vuotena lisääsimme tutkimusmäärärahoja 500 miljoonaa vuosittain entisten lisäysten päälle. Tällä tavalla tutkimusmäärärahojen osuus bruttokansantuotteesta nousisi 2,5 prosentista 2,9 prosenttiin. Tämä on mielestäni erinomainen asia, kun voidaan pitkäjänteisesti osoittaa, että esimerkiksi valtion myyntituloja ja mahdollisesti muitakin tuloja — tämähän ei ihan yksiselitteisesti käy ilmi periaatepäätöksestä — käytetään näin hyvään asiaan. Se pitää ottaa todella tyydytyksellä ja ilolla vastaan ja ennen kaikkea se seikka, että nyt olemme saaneet aikaiseksi pitkäjänteisen ja hyvän päätöksen.

Sen sijaan käsiteltävänä olevasta lisäbudjetista: voin yhtyä niihin arvostelijoihin, jotka ovat todenneet, että kun edeltä käsin kovin paljon

puhuttiin siitä, että nyt meillä on myyntituloja käytettävissä ja nämä todella käytettäisiin hallitusohjelman mukaisesti teollista pohjaa vahvistaviin hankkeisiin, tutkimukseen, tuotekehitykseen, kaikkea uutta luovaan toimintaan, näin ei suinkaan ole käynyt vaan valtaosa myyntituloista käytetään kaikkeen muuhun toimintaan.

Kun otetaan tämä kokonaisuus huomioon, käsiteltävänä oleva ensi vuoden varsinainen tulo- ja menoarvio, tämä lisäbudjetti ja sitten tulevat budjetit, joissa sidotaan tutkimusmäärärahaosuus, tietysti voi olla hyvin epäileväinen sen suhteen, että suinkaan sitä osuutta, mitä ennakolta oli arveltu käytettäväksi uuden teollisen pohjan muotouttamiseen, ei ole käytetty. Tätä on tietysti syytä valvoa, ja sitä on aihetta myös kritisoida. Korostan vielä sitä, että olen erinomaisen tyytyväinen siihen päätökseen, että todella saimme pitkäjänteisen tutkimuspoliittisen ohjelman, mutta se ei tietysti poista sitä, että tässä lisätalousarviossa olisi voinut olla huomattavasti enemmän määrärahoja kohdennettuina selkeämmin tutkimus- ja tuotekehitykseen, uutta luovaan toimintaan siitä syystä, että nämä panokset olisimme voineet heti saada käyttöön jo tälle vuodelle.

Sen sijaan vielä on syytä todeta se, kun katson asian kokonaisuutena, että ensi vuonna nyt käsiteltävänä olevassa varsinaisessa budjetissa tutkimusta, koulutusta ja tuotekehitystä kohdellaan erittäin hyvin, joten sillä tavalla tämä kokonaisuus jää voiton puolelle.

Mutta se, mitä kaipaisin ja mitä keskustelukin minusta osoittaa, on se, että kokonaisuus kaiken kaikkiaan on hyvin hataralla pohjalla. Tämä on minusta osoitus siitä, että meiltä puuttuu tällä hetkellä vankka teollisuuspoliittinen ohjelma, tai sanotaanpa vaikka näin, että minä kaipaisin teollisuuspoliittista ohjelmaa, jossa olisi aikataulutettu se, missä aikataulussa aiotaan myydä, mihin aiotaan myyntitulot käyttää ja millä tavalla ylipäätään teollisuuspolitiikkaamme linjataan. Siitä syystä pidän tätä hyvin tärkeänä asiana. Edelleenkin katson, että valtionyhtiöiden myyntitulojen määrällinen tavoite tai tulojen helppous ei saa missään tapauksessa johtaa siihen, että valtio heikentäisi yhtiöittensä antamaa teollisuuspoliittista instrumenttia.

Minusta Suomi tarvitsee vahvoja ja kehityskykyisiä valtionyhtiöitä, joiden edelleen kehittämiseen valtion tulisi pikemminkin sijoittaa pääomia kuin ryövätä niitä pois. Edelleen korostan sitä, että mielestäni valtio ei saisi tai sen ei olisi pitänyt luopua enemmistöasemastaan enää yhdessäkään

yhtiössä. Yksityistämistähän voidaan toteuttaa siten, että yhtiöt saavat uusanneilla välttämätöntä riskirahaa myös itse.

Toinen vaihtoehto tietysti olisi se, että saisimme tähän maahan teknologiapoliittisen ohjelman, jota kautta myös voitaisiin peilata määrärahakehitystä, millä tavalla panostetaan ja mistä rahat selkeästi tulevat. Nyt tämä on epäselvää, tämä on tavallaan puurouttavaa ja onneksi ainoa tavoitteellinen asiakirja tiede- ja teknologiapoliitiikan alueella tällä hetkellä ja toistaiseksi on hallituksen periaatepäätös tieteeseen ja tutkimukseen sijoittamisesta eli bruttokansantuotetuosuuden lisääminen ja panostaminen. Se on todella erinomaisen hyvä asia.

Tulevalta elinkeinopoliittiselta selonteolta odotan paljon ja toivon, että näihin asioihin, mitkä esimerkiksi täällä ovat tulleet esille epäselvinä ja varmasti osittain myös virheellisinä, tässä elinkeinopoliittisessa selonteossa edes tuotaisiin jonkinlaista selkeyttä.

Ed. Tykkyläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luhtanen kiinnitti mielestäni huomiota erittäin tärkeisiin asioihin ja voin todeta, että ehkä olisi jo tässä budjetissa voitu kiinnittää huomiota enemmän teknologiseen ja tieteen alan tutkimustoimintaan. Mutta tähän tulee toteutumaan ensi vuoden budjetin yhteydessä.

Sen sijaan hän otti myös esille teollisuuspoliittisen ohjelman, joka mielestäni olisi välttämätön. Sen johdosta toivoisinkin, vaikka tämä ei sinänsä sisälly lisäbudjettiin, että tästä voitaisiin käydä keskustelua hallituksessa ja myös toteuttaa teollisuuspoliittinen ohjelma aikatauluineen ja ennen kaikkea niin, että siihen sisältyy sekä pieni- ja keskisuuri teollisuus että myös suurteollisuus.

Ed. Alaranta (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luhtanen sanoi jo toistamiseen lyhyen ajan sisällä, että valtionyhtiöiden yksityistämislinja luotiin edellisen hallituksen aikana. Mielestäni hän on siinä oikeassa, näin se tehtiin ja silloinkin lisäbudjetista päätettäessä.

Asian toinen puoli on se, että eduskunnan päätös ei tuolloin ollut yksimielinen. Muistan sen hyvin, koska itsekin eräällä tavalla uhkailujen alla äänestin silloista hallitusta vastaan, vaikka olin hallituspuolueen kansanedustaja. Tässä on nyt se ero siihen verrattuna, että nykyinen hallitus on tämän linjan omaksunut niin täydellisesti, että täällä ei myöskään näköjään opposition esittämänä synny siitä edes äänestystilannetta eli

eduskunta tekee tämän päätöksen tällä kertaa yksimielisesti.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen aikana, silloin oppositiossa vastustin valtionyhtiöitten yksityistämistä ja perustelin sitä mielestäni hyvin, miksi se on jo periaatteellisesti ja myös käytännön ajoituksen kannalta aivan pieleen mennyt hanke.

Kun tätä lisäbudjettia nyt valmisteltiin, taustakeskustelussa vaadin, että meneteltäisiin juuri niin kuin ed. Luhtanen äskeisessä puheenvuorossaan julkatoi. Katsoin, että se on vähintään, mitä voi olla. Ja jos vielä mennään ihan vähimmäistä vähimpään, niin se on se, että asianomainen ministeri, joka valtioneuvostossa asiaa on edesautannut, tulee tänne eräällä tavalla perustavaa laata olevalla puheenvuorolla ja sillä tavalla käynnistää keskustelun.

Nyt mitään tästä toivomuksesta ei ole toteutunut eikä tule toteutumaankaan. Olen, niin kuin ed. Alaranta äsken, pahoillani siitä, että ei tästä edes pääse äänestämään. Olen hyvin vaikeissa asioissa ollut hallituksen ruodussa, mutta nyt en kuitenkaan yksinään viitsi esittää tämän kaiken hylkäämistä ollakseni linjakas aikaisempien puheitteni kanssa.

Ed. Isohookana - Asunmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luhtanen käsitteli mielestäni hyvin tärkeää asiaa puhuessaan teknologiapoliittisen ja teollisuuspoliittisen ohjelman välttämättömyydestä ja tutkimuksen ja tieteen rahoituksesta. Haluaisin kuitenkin täydentää hänen puheenvuoroaan siltä osin, kun hän kaipasi teknologiapoliittista ohjelmaa, että valtion tiede- ja teknologianeuvosto on erinomaisen hyvä ja asiantunteva elin, joka tietääkseni myös tekee koko ajan tulevaisuuteen suuntaavia tavoiteohjelmia. Eri asia on sitten, miten valtioneuvosto, jonka eräät jäsenet kuuluvat tiede- ja teknologianeuvostoon, kuuntelevat tämän asiantuntijaelimien toiveita.

Toteaisin lopuksi, että toivoisin, että ed. Luhtanenkin kiinnittäisi tähän asiaan huomiota ja kun on hallituspuolueen kansanedustaja, niin vaikuttaisi siihen suuntaan, että tiede- ja teknologianeuvoston perustelut ja asiantuntevat esitykset tulisivat myös valtioneuvoston tasolla huomioiduksi ja toteutetuksi.

Ed. Olin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luhtasen puheenvuoron kohta,

jossa hän käsitteli tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrärahojen kasvua, ansaitsee laajemmankin tarkastelun, koska tämä maan hallituksen päätös kohdentaa valtionyhtiöiden myyntituloja nimenomaan tähän tarkoitukseen on ilmeisesti itsenäisyyden ajan ellei merkittävin niin yksi merkittävimmistä tutkimus- ja tiedepolitiikan edistämisen ratkaisuista.

Nyt tämän asian käsittelyä sittemmin jatkettaessa myös eduskunnassa olisi erityisen välttämätöntä, että keskustelun kärki ei rajoitu ainoastaan tuotekehitykseen liittyvään panostukseen, vaan huomattaisiin se tosiasia, että tästä summasta olisi myös irrotettavissa tieteelliseen perustutkimukseen eli uuden tiedon tuottamiseen liittyviä voimavaroja, jotka vain ne voivat pitkällä aikavälillä tuottaa uutta myös kehitystoiminnan ja sovellutuksiin liittyvän tutkimuksen alueella. Tämä ikään kuin vaara voitaisiin torjua. Toistan siis, arvoisa puhemies, että vain perustutkimukseen investoimalla, mitä yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa tehdään, voidaan tämä jälkimäinenkin osa saada oikealle tasolle.

Ed. L u h t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähinnä tähän ed. Olinin viimeimpään toteamukseen siitä, että myös yliopistot saisivat perustutkimukseensa ja koulutukseensa määrärahoja: Mielestäni se on hyvin välttämätöntä ja niinpä tässä käsiteltävänä olevassa lisätalousarviossa myös yliopistot saavat osansa.

Mitä tulee tähän tiede- ja teknologianeuvoston rooliin, se on hyvin keskeinen. Se on keskeisin minun mielestäni tällä hetkellä. Sen tiedän, että nyt tätä tutkimusohjelmaa, tätä periaatepäätöstä nimenomaan tiede- ja teknologianeuvosto käsittelee, ja minä pidän välttämättömänä sitä myös, että näistä vuosittaisista 500 miljoonan panostuksista myös korkeakoulut ja Suomen Akatemia saavat perustutkimukseen oman osansa ja sitten tietysti leijonanosa kenties tämän soveltavan tutkimuksen piiriin. Tämä on siellä valmisteilla.

Minä puheeni lopussa sanoin, että kun epäilen, että teknologia- tai teollisuuspoliittinen ohjelma ei tähän hätään kerkiä, niin osoitan toiveeni kyllä tähän valmisteilla olevaan elinkeinopoliittiseen selontekoon. Lähdän siitä, että siinä täytyy jollakin tavalla, tai ei jollakin tavalla vaan perusteellisesti linjata myös teknologia-, tiede- ja tutkimuspolitiikka ja myös teollisuuspolitiikka.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tässä ikään kuin keskustelun loppupuolella haluaisin

lyhyesti vielä todeta sen, että täällä on tänään käyty varsin paljon myös ikään kuin veropoliittista keskustelua. Mielestäni se keskustelu on ollut sisällöllisesti hyvää. Varsin laajalti ei vain keskustan tai opposition kannalta, vaan myös muuten sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton puolelta on viitattu siihen, että hallituksen ajama veropoliittinen linja on ollut monin tavoin huono ja nimenomaan sillä tavoin, että pienituloisten ja keskituloisten ihmisten verotusta ei ole kylliksi pystytty helpottamaan ja ehkä liikaakin suurituloisten. Myös on viitattu pääomaverotuksen liian alhaiseen tasoon.

Nimenomaan haluan vielä tuoda esille sen, että työttömien verotus tulisi lisääntymään sen takia, koska kunnallisverotuksesta heiltä poistetaan ansiotulovähennys eli tämä nykynimeltään kannustinvähennys. Samoin energiaverotukseen liittyvät sosiaaliset ongelmat laskisivat ja laskevat pienituloisten eläkeläisten käteen jääviä tuloja näiden energiakulujen maksatuksen ja maksamisen jälkeen. Samoin täällä on tietokoneella, tosin mietintöjen pöydällepano -kohdassa esityksiä siitä, että hyvätuloisten ihmisten verotusta helpotetaan, kuten hallituksen esitys n:o 107:kin kertoo tässä varallisuusverouhojennuksen kohdalla.

Lopuksi, arvoisa puhemies, haluaisin viitata tähän lisäbudjettiin siltä osin vielä, että radanpilotusmääräyksen on täällä ja 200 miljoonaa on aivan oikein tietysti osoitettu ratahallintokeskukselle perusradanpitoon. Mutta viittaisin siihen, että tämän tyyppiset asiat pitäisi saada vuoden varsinaiseen budjettiin niin, ettei niitä tarvitse ikään kuin odotella loppuvuodella ja toivoa parasta, että onko siellä hallituksen esityksessä jälleen radanpitoon kylliksi rahaa vai ei.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen tästä tänään puhunut aikaisemminkin, mutta tuntuu kovin erikoiselta, että sekä vasemmistoliitto että sosialidemokraatit myöntävät verotukselliset virheet täällä auliisti ja siitä huolimatta on aivan ilmeistä, että he eivät ole valmiit korjaamaan näitä virheitä, vaikka se tässä valtakunnan kaikkein korkeimmassa päätöksentekopaikassa on mahdollista.

Ed. Outi Ojala on lähtenyt täältä Brysseliin ja muistelen tietyllä tavalla nostalgisesti häntä, kun siinä vaiheessa, kun hän oli täällä köyhän ihmisen puolesta, hän oli hyvin vihainen tuolla puhujakorokkeella silloin edellisen hallituksen aikana. Nyt kun katsoo tätä, en halua loukata ketään kansanedustajaa henkilönä, lammaslaumaa,

joka on siellä sillä puolella verrattuna siihen, mitä esimerkiksi Outi Ojala ja hänen kumppaninsa vasemmistoliitossa aikanaan täällä puhuivat köyhän ja syrjäytyneen ja unohdetun ihmisen puolesta, niin kyllä maailma pienessä ajassa on muuttunut. Kyllä politiikka on todella ihmeellistä. Ei mikään kameleonttakaan niin nopeasti luo väriään kuin sen muuttaa politiikko.

Näin se on ed. Tiusanen. Sain varmasti perustellusti teidän äskeisestä puheenvuorostanne tähän vuodatukseen aiheen, kun teitä kuuntelin; se oli kyllä aika erikoista. Kaikki te myönnätte, kaikki te tunnustatte. Mutta kun tulee se aika, että pitäisi näihin epäkohtiin puuttua, niin ei ole selkärankaa niihin puuttua.

Ed. Elo: Rouva puhemies! Ihan lyhyt puheenvuoro paikaltani.

Ensinnäkin edustajien Aittoniemi ja Pekkarinen puheenvuorojen osalta siltä osin kuin se koskee tätä veropoliittista linjausta, haluan todeta sen, että ainakin omilla puheenvuoroillani ja uskon, että muidenkin sosialidemokraattien puheenvuoroilla, jotka ovat tukeneet minun linjaani, on tarkoitus vaikuttaa hallituksen ja valtiovarainministeriön linjaan pitkällä tähtäimellä. Eikä se kritiikki lähde mistään julkisuuden tavoittelusta, vaan se lähtee aidosta huolesta siitä, että meillä on väärä linja, jota kokoomuslainen valtiovarainministeri johtaa. Minä en koe sitä sosialidemokraattiseksi linjaksi, vaikka kuinka sitä yritettäisiin selittää.

Mitä sitten tulee tähän ed. Pekkarisen esille ottamaan Emu-linjaukseen, niin siinä haluaisin todeta kyllä sen aivan samoin kuin ed. Tiuri, että kyllähän Emu sinänsä edustaa hyvää talouspolitiikkaa. Ed. Pekkarinenkaan ei voi kiistää sitä, ettei alhainen valtionvelka tai alhainen budjettivaje, kohtuullinen inflaatio ja alhaiset, pitkät korot ole ihan hyvää talouspolitiikkaa. Mutta, ed. Pekkarinen, viime kaudellahan nämä ongelmat luotiin. Nyt me olemme sitten leikkaamassa tätä velkaa, ja tätä samaa Emu-linjaa me noudattaisimme valtionvelan ja budjettivajeen osalta joka tapauksessa. Se on järkevää politiikkaa. Siinä mielessä minun mielestäni olisi mielenkiintoista ehkä kuulla, miten ed. Pekkarinen tätä linjaa muuttaisi.

Nyt on kysymys vain siitä, kuka maksaa. Minun mielestäni maksajat ovat liiaksi olleet pieniä keskituloisia ihmisiä, työttömiä ja eläkeläisiä. Se linja on minun mielestäni aivan selvästi osoitettavissa. Kokoomuksen linja voittaa tässäkin.

Mitä tulee Ruotsin linjauksiin, niin haluan

muistuttaa, ed. Pekkarinen, siitä, että esimerkiksi valtiovarainministeri Åsbrink ja pääministeri Persson ovat olleet hyvin varovaisia tämän ministeriryöryhmän mietinnön pohjalta. Eivät he ole sanoneet sitä, etteikö Ruotsi pyri Emuun ensimmäisten joukossa, vaan saattaa hyvinkin käydä niin, että Ruotsi on samaan aikaan siellä kuin Suomikin, jos Suomi näin päättää tehdä.

Rouva puhemies! Haluan vielä korostaa sitä, kuten eilinen aloitteeni siitä, että sosialidemokraatit järjestävät ylimääräisen puoluekokouksen, mitä tämä osoittaa. Minä pidän tätä ehkä historian tärkeimpänä ratkaisuna, ehkä vielä tärkeämpänä kuin EU-jäsenyyttä. Tässä tehdään todella merkittävä ratkaisu ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Jos edustaja haluaa jatkaa, pyydän puhujakrokkeelle.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen käytti täällä hyvin merkittävän puheenvuoron, kun hän ilmoitti suurin piirtein sillä tavalla, että Suomen keskusta ei olisi missään nimessä runnaamassa Suomea Emun kolmanteen vaiheeseen ensimmäisessä ryhmässä.

Tämän taustaksi on syytä muistaa, että tuo mainittu puolue puheenjohtajansa johdolla pääministerin ominaisuudessa runnasi Suomen EU:n täysjäseneksi ja siinä yhteydessä ilmoitti eduskunnalta sitä kysymättä, että Suomi hyväksyy sarvineen ja hampaineen Maastrichtin sopimuksen ja siihen liittyen sen, että Suomi on mukana Emun kolmannessa vaiheessa sen ensimmäisessä ryhmässä ilman minkäänlaisia varauksia. On erinomaisen merkittävää, että nyt sama puolue, katson niin, että keskeisen puhehenkilönsä puolesta ilmoittaa, että se sanoutuu irti tästä politiikasta. Osittain se on jo post festum, osittain kuitenkin, niin kuin ed. Elo sanoi, vielä paljon asiassa voitettavissa. Toivottavasti Suomen keskusta tässä terävöityy paavoväyräsmäiseen esiintymiseen Euroopan foorumeilla lähtientien aikana.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi kyseli, missä ovat lampaat. Minä haluaisin kysyä, missä ovat sudet? Nehän kuuluvat aina yhteen, ed. Aittoniemi.

Toinen asia on, että tosiasioitten tunnustaminen on kyllä muutoksen edellytys, eikö vain? Näin ovat viisaammatkin aivot joskus todenneet, kuin mitä me edustamme keskimääräisesti ed.

Aittoniemen kanssa. Näin ollen haluaisin todeta sen, mikä liittyy tähän tosiasiaan, että tiettyjen työttömien verotus todella kiristyy, vaikka muun muassa valtiovarainministeri ei ole halunnut tätä tosiasiaa tunnustaa. Asiahan on kesken, eikä vain, nämä asiat ovat edelleenkin valiokunnan käsittelyssä, jolloinka voimme odottaa, että voisi tulla muutos. Sen tosiasian tunnustamista me olemme täällä harrastaneet, ed. Aittoniemi.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Tulin puhujakorokkeelle, kun ehkä kaksi minuuttia ei ihan riitä. Aika mielenkiintoinen avaus tähän Emu-keskusteluun nyt tuli parissa kolmessa puheenvuorossa. Ed. Elo, ed. Pulliainen ja joku muukin taisi olla. Minä en oikein tarkkaan pääse selville siitä, mikä teidän oma näkemyksenne on. Tulee kritiikkiä niiden sanoisiko duubioiden, epäilyjen, suhteen, mitä keskustassa on tätä hallituksen hanketta, nimenomaan tätä hallituksen Emu-hanketta, kohtaan. Tulee kritiikkiä, mutta kuitenkin te itse olette pohjimmiltanne samaa mieltä kuin ed. Elo, että ei se sittenkään taida niin viisasta olla. Ed. Elo, sallikaa meille se ilo, että jos me olemme tosiasiaa pitkälle teidän kanssanne samaa meiltä tässäkin asiassa, saamme ilmoittaa olevamme kutakuinkin samaa mieltä. Joillekuille muillekin teistä näköjään on nämä samat sanat tarpeen tässä kertoa.

Ed. Pulliaisen ihan tarkasta kannasta minä en ole selvillä. Sen takia en hänen suhteensa sano tässä nyt yhtään mitään. Mutta niiltä osin minulla on toki sanottavaa, miten ed. Pulliainen tulkitsee sitä, mitä edellinen hallitus tässä asiassa teki. Ei edellinen hallitus ole sanonut missään päätöksessä, että se ilman muuta haluaa, että Suomi on ilman muuta mukana Emun kolmannen vaiheen ensimmäisessä aallossa. Ei näin, ed. Pulliainen. Sellaista asiakirjaa ei ole, sellaista hallituksen päätöstä ei ole. Hallitus avajaislausunnossaan, kun neuvottelut tästä asiasta aloitti, kertoi selkeästi, että haluaa jättää lopullisen päätöksenteon tästä asiasta, sekä aikataulusta että ylipäänsä asiasta, omaan kansalliseen päätöksentekoon.

Eduskunta sittemmin meidän kaikkien tuntemalla tavalla kirjasi hyvin selkeän maininnan siitä, että eduskunta päättää, meneekö Suomi Emun kolmanteen vaiheeseen vaiko ei. Kun eduskunta näin päätti, minä ymmärsin, että eduskunta oli vakavissaan. Se ei mitään kvasi-päätöstä ilman muuta ja noin vain tehnyt, vaan oli vakavissaan siinä, kun näin kirjasi. Minä toivon, että sitä päätöstä myöskin kunnioitetaan, aivan vakavasti kunnioitetaan.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Ed. Pekkarinen, kyse on toisesta lisätalousarviosta!

P u h u j a : Jos puhemies on sitä mieltä, että keskustelu siitä riittää, minä kunnioitan puhemiehen näkemystä asiassa.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Muistutan myös seuraavia puheenvuoron pyytäjiä siitä, että nyt keskustellaan toisesta lisätalousarviosta.

Ed. J o e n p a l o : Rouva puhemies! Nyt keskustellaan todellakin toisesta lisätalousarviosta, mutta tällä lisätalousarviolla luodaan niitä edellytyksiä, joilla Suomea viedään kohti Emukytkentää. (Ed. Pekkarinen: Aivan ehdottomasti!) Siinä mielessä on aivan oikeutettua, että tästä asiasta nyt myös keskustellaan, tämä on minun tulkintani, ja myös sen takia, että keskustelua on käynyt Suomessa poliittinen huippueliitti ja myös virkamieseliitti. Meiltä muilta on itse asiassa viety mahdollisuus osallistua tähän keskusteluun. Tämä on tärkeä asia Suomen tulevaisuuden kannalta ja tosiaan tällä lisäbudjetilla rakennetaan niitä palasia, joilla kohti Emua mennään. Tässä mielessä asiasta on puhuttava.

Minä haluan sanoa tähän keskusteluun lyhyesti sen, että missään tapauksessa tätä keskustelua ei saa jatkaa, ennen kuin Suomessa on tehty vastaavanlainen selvittely kuin Ruotsissa on tehty, siitä mitä tämä kaikki vaikuttaa Suomen talouteen, mutta ennen muuta työllisyyteen. Nämä ovat suuria asioita, ja näillä ratkotaan myös seuraavien lisäbudjettien sisältöä, jos tässä epäonnistutaan. Tästä syystä tämän eliitin on nyt peli puhallettava poikki, teetettävä objektiivinen selvitys asiasta; sen jälkeen käydään keskustelua oikeassa järjestyksessä.

Minun mielestäni missään tapauksessa ei saa odottaa eikä edellyttää, että ammattiyhdistysliike antaisi hallitukselle ja eduskunnalle avoimen asianajovaltakirjan viedä Suomea kohti Emua, vaan myös siellä on saatava käydä keskustelua samoin lähtökohdin, kuin on keskusteltu juuri tässä talossa.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Ed. Joenpalo, pyydän kunnioittamaan puhemiehen kehotusta.

P u h u j a : Rouva puhemies! Kunnioitan tästä eteenpäin teidän kehotustanne.

Ed. Isohookana - Asunmaa: Arvoisa puhemies! Siitä syystä, että vastauspuheen- vuoroja ei tässä loppuvaiheessa näy sallittavan, minunkin on pakko varsinaisella puheenvuorolla kuitenkin ed. Pulliaisen puheenvuoroon puuttua, koska hän esitti siinä aika raskauttavan väitteen Ahon hallituksen toimista.

On totta, että Ahon hallitus teki päätöksen — eduskunnan tuella ja kansanäänestyksen jälkeen — Suomen liittymisestä Euroopan unioniin, mutta missään vaiheessa tässä päätösprosessissa, kuten ed. Pekkarinen äsken totesi, ei tehty päätöstä siitä, että Emuun mennään ensimmäisessä vaiheessa ja niin nopeasti kuin suinkin mahdollista. Se, mitä päätettiin Emusta eduskunnassa, on ymmärtääkseni päätetty täysin tietoisesti ja harkitusti, kuten ed. Pekkarinen myöskin totesi.

Nyt toisessa lisätalousarviossa, arvoisa puhemies, hallitus olisi vihdoin voinut, jos olisi halunnut, tuoda eduskunnalle selvityksen siitä, mitä hyviä puolia ja mitä haittapuolia Emun kolmanteen vaiheeseen liittyy. Näitä keskusteluja, kuten täällä on jo todettu, emme ole päässeet missään vaiheessa käymään. Minä ymmärrän, arvoisa puhemies, että joka kerta, milloin vain suinkin on mahdollista, eduskunta haluaa tätä keskustelua käydä.

Suomi toimii täysin toisella tavalla kuin esimerkiksi Ruotsi, joka on tehnyt hyvin laaja-alaista, perusteellista työtä selvittäessään ruotsalaisille ja kaikille kansalaisille, mitä haittapuolia prosessiin liittyy ja mitä mahdollisia hyviä puolia. Näin, arvoisa puhemies, Suomenkin tulisi ehdottomasti menetellä.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on useaan kertaan sanottu, että työttömien verotus kiristyy, kun he eivät saa kannustinvähennystä. Kun tämä on kannustinloukkutyöryhmän syntejä ja olin siinä minäkin mukana, todettakoon, että väite pitää tarkkaan ottaen paikkansa niiden työttömien osalta, jotka ovat koko vuoden työttöminä ja vain työttöminä. Näitä on kuitenkin työttömistä selvä vähemmistö. Eniten tästä järjestelystä hyötyvät ne työttömät, jotka ovat osan vuodesta työttöminä ja toisen osan vuodesta tekevät töitä ja joita on työttömien selvä enemmistö. Kannustinloukkutyöryhmän tehtävänä oli tehdä juuri nimenomaan tällaisessa tapauksessa työn vastaanottaminen kannattavaksi, ja sen se myös teki.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Haluan yhden ainoan asian tässä sanoa. Kävin

tämän lisäbudjetin läpi. Tässä on kymmeniä momentteja auki. Löysin tästä pikaisesti 32 sellaista momenttia, joiden kohdalle hallitus on kertonut, että kysymys on EU-budjettiin, EU-tiehen, liittyvistä määrärahoista. Halusin tällä osoittaa, että jokin pieni sidos hallituksen lisäbudjettiesityksellä on EU-politiikkaan.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Otan senkin riskin, että minut heitetään tästä salista ulos, mutta minä haluan kiinnittää huomiota aivan samaan kuin ed. Pekkarinen äsken. Nimitäin tähän lisäbudjettiin sisältyy nimenomaan sellaisia näkökohtia, joilla puututaan Suomen valtion omaisuuteen ja sen myymiseen. Tällä hetkellä keskeinen EU- ja Emu-poliittinen keskustelu käydään Saksassa, Ranskassa ja Englannissa juuri tästä asiasta, siitä asiasta, millä tavalla myydään valtion omaisuutta, valtionyhtiöiden omaisuutta, jotta Emu-kriteerit täytettäisiin. Siis tällä tavalla minä väitän, arvoisa puhemies, että tämä lisäbudjetti on aivan oikea foorumi keskustella juuri tästä asiasta ja niin perusteellisesti kuin suinkin mahdollista.

Arvoisa puhemies! Perustelen tätä edelleen sillä, että näissä myynneissä on kysymys peruuttamattomista toimenpiteistä. Kun valtion omaisuus kerran on myyty, se on sitten myyty, ja sen mahdollisuuden käyttäminen Emu-kulttuurissa ei enää ole mahdollista. Jos kerran se omaisuus on myyty, sitä ei voi tasapainottamisen keinona käyttää, niin että jos ollaan Emussa ja uhkana on, että ns. Waigelin giljotiini iskee, tätä nimenomaista mahdollisuutta ei enää ole käytettävissä. Tällä tavalla tämä keskustelu on vihonviimeinen keskustelu, koska muutaman minuutin päästä alkaa äänestäminen asiasta. Toisin sanoen tässä mielessä olen itse asiassa äärimmäisen pettynyt siihen tapaan, millä hallituspuolueiden taholtaakin näkyy ajettavan tätä asiaa. Kyllä tässä asiassa pitää perustavaa laatua oleva keskustelu olla mahdollinen koska tahansa.

Se keskustelu taas palautuu siihen, mitä erityisiä ilmoituksia tältä samalta paikalta on aikojen kuluessa annettu. Minä huomaan sen, että edustajat Pekkarinen ja Isohookana-Asunmaa tulkitsevat pääministerin ilmoitusta vuoden 94 helmikuussa tältä paikalta aivan eri tavalla kuin me, jotka olimme eräässä toisessa asemassa kuuntelemassa sitä ilmoitusta ja sen sanomaa Suomen eduskunnalle ja Suomen kansalle. Tässä meillä on perustavaa laatua oleva tulkintaerimielisyys, eikä se näytä tässä salissa miksikään muuttuvan.

Ed. Elo: Rouva puhemies! Ihan muutama sana vielä. Yhdyn ensinnäkin ed. Pekkarisen näkemykseen siitä, että tässä lisäbudjetissa on monia asioita, jotka liittävät sen myöskin Euroopan raha- ja talousunioniin ja Suomen pyrkimyksiin täyttää konvergenssikriteerejä.

Kun ed. Pekkarinen täällä kysyi aikaisemmin, mitä tulee esimerkiksi minun kantaani Emuun, olen lähtenyt siitä, että Emussa on paljon hyvää, mutta olen todennut myös aikaisemmin, ettei Emu ole mikään joulupukki, joka antaisi pelkäämään meille lahjoja, vaan siinä on myös paljon haittoja. En halua tässä lyhyessä puheenvuorossa mennä niihin haittoihin, mutta totean vain lyhyesti:

Meillä on hyvin suhdanneherkkä teollisuus. Meillä on työvoiman liikkuvuus perinteisesti varsin huonoa. Jos sitten ajatellaan, että työvoiman pitäisi liikkua yli rajojen, niin kyllä se herättää monia kysymyksiä, monia monia — minä sanoisin: kymmeniä kysymyksiä — ennen kuin minä muodostan lopullisen kantani. Me tarvitsemme lisää selvityksiä, lisää tietoja. Meillä on vuoden verran aikaa tässä. Minä haastan koko Suomen kansan keskustelemaan Emusta. Se ei saa olla pelkän poliittisen eliitin asia.

Siinä mielessä, rouva puhemies, tervehdin tyydytyksellä sitä, että hallitus asetti Jukka Pekkarisen johdolla viime perjantaina professorityöryhmän, joka tulee varmasti antamaan meille hyvää pohja-aineistoa. Valtiovarainministeriö on ollut minun mielestäni aivan väärä elin sinänsä antamaan aineistoa, koska valtiovarainministeriön kanta on aivan selvä. Mutta ihmettelen ed. Pekkarinen, että myös keskusta on nyt lyömässä kantansa jo kiinni. Näyttää siltä, että te olette lyöneet kantanne kiinni. Lisää selvityksiä ed. Pekkarisellekin ja muille!

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Ed. Soininvaara käytti äsken puheenvuoron, ja nythän ei ole mahdollisuutta vastauspuheenvuoroihin, joten haluaisin todeta varsinaisen puheenvuoron yhteydessä, että ed. Soininvaara totesi nimenomaan koko vuoden työttömänä olleiden ihmisten verotuksen kiristyvän. Jos ajattelemme, että se on joku kannustin heille, lähtökohtana tietysti pitäisi olla sen, että joko a) he ovat todella tietoisesti olleet hankkimatta työtä tai b) työtä olisi koko ajan tarjolla ja sitä ei haluttaisi ottaa vastaan.

Tosiasiahan on se, että he eivät ole sitä työtä saaneet, koska sitä ei ole. Varmasti, ed. Soininvaara, tilanne on niinpäin, että yleensä ihmiset,

siis valtaisa enemmistö työttömistä, todella ovat aktiivisesti etsineet työtä ja ainakin niin, että he eivät voi kieltäytyä heille tarjotusta työstä, jos työvoimaviranomaiset tarjouksen tekevät.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lisätalousarvioehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Esitellään menot.

P ä ä l u o k k a 23

Luku 99 Valtioneuvoston muut menot hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 24

Luku 01 Ulkoasiainhallinto, luku 30 Kansainvälinen kehitysyhteistyö ja luku 99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 25

Luku 45 Eräät oikeudenhoitomenot ja avustukset, luku 46 Syyttäjänvirastot, luku 47 Ulosottovirastot, luku 50 Vankeinhoitolaitos ja luku 60 Eräät virastot hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 26

Luku 01 Sisäasiainministeriö, luku 02 Ulkomaalaisvirasto, luku 75 Poliisitoimi, luku 97 Avustukset kunnille ja luku 98 Alueiden kehittäminen hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 27

Luku 10 Puolustusvoimat ja luku 99 Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 28

Luku 05 Valtiokonttori, Luku 39 Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle, luku 64 Valtion kiinteistölaitos, luku 70 Hallinnon kehittämisskeskus, luku 84 Pohjoismaiset rahoitusyhteisöt, luku 87 Rahoitusmarkkinoiden vakauttaminen, luku 90 Suomen maksusuudet Euroopan unionille (EU) ja luku 99 Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

Pääluokka 29

Luku 10 Korkeakoulut, luku 19 Muut korkeakoulumenot, luku 39 Opintotuki, luku 43 Yleissivistävä koulutus, luku 60 Ammattiopetus ja ammattikorkeakoulut, luku 83 Arkistolaitos, luku 88 Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen ja luku 90 Taiteen tukeminen hyväksytään.

Pääluokka 30

Luku 01 Maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki, luku 31 Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU), luku 32 Maataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottaminen (osa EU), luku 33 Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU), luku 83 Kasvintuotannon tarkastuskeskus, luku 85 Vesivarojen käyttö ja hoito (osa EU), luku 86 Metsätalous (osa EU), luku 95 Metsähallitus ja luku 99 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 31

Luku 24 Tielaitos, luku 30 Merenkululaitos, luku 32 Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen, luku 55 Viestinnän korvaukset ja avustukset, luku 58 Radanpito ja luku 99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

Pääluokka 32

Luku 01 Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku 32 Patenti- ja rekisterihallitus, luku 40 Geologian tutkimuskeskus, luku 41 Turvatekniikan keskus, luku 42 Valtion teknillinen tutkimuskeskus, luku 44 Teknologian kehittämiskeskus, luku 49 Kera Oy, luku 50 Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen, luku 51 Yritystoiminnan investointi- ja kehittämistuet, luku 55 Energiatalous, luku 80 Matkailun edistämiskeskus ja luku 85 Ulkomaankaupan edistäminen sekä pääluokan perustelut hyväksytään.

Pääluokka 33

Luku 08 Kansanterveyslaitos, luku 15 Perhekustannusten tasaus, luku 17 Työttömyysturva, luku 19 Eläkevakuutus, luku 22 Sotilasvammaporvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot, luku 28 Muu toimeentuloturva, luku 32 Kuntien

järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto ja luku 57 Lomatoiminta hyväksytään.

Pääluokka 34

Luku 01 Työministeriö, luku 06 Työvoimapolitiikan toimeenpano ja luku 99 Työministeriön hallinnonalan muut menot hyväksytään.

Pääluokka 35

Luku 01 Ympäristöministeriö, luku 11 Ympäristön suojelu, luku 13 Ympäristöyhteistyö Suomen lähialueen maiden kanssa, luku 26 Alueelliset ympäristökeskukset ja luku 30 Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu hyväksytään.

Pääluokka 36

Luku 03 Valuuttamääräisen velan korko hyväksytään.

Esitellään tulot.

Osasto 11

Luku 01 Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot, luku 04 Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut, luku 08 Valmisteverot, luku 10 Muut verot ja luku 19 Muut veronluonteiset tulot hyväksytään.

Osasto 12

Luku 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala, luku 25 Oikeusministeriön hallinnonala, luku 26 Sisäasiainministeriön hallinnonala, luku 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala, luku 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, luku 31 Liikenneministeriön hallinnonala, luku 32 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala, luku 35 Ympäristöministeriön hallinnonala ja luku 39 Muut sekalaiset tulot hyväksytään.

Osasto 13

Luku 01 Korkotulot, luku 03 Osinkotulot ja luku 05 Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset hyväksytään.

Osasto 15

Luku 01 Valtiolle takaisin maksettavat lainat ja luku 02 Valtion nettolainanotto hyväksytään.

Mietinnössä oleva talousarvion tasapainoa koskeva lausuma hyväksytään.

Esitellään yleisperustelut.

Toinen varapuhemies: Yleiskeskustelussa on ed. Aula ed. Ala-Nissilän kannattamana ehdottanut yleisperusteluiksi vastalauseen mukaista lausumaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Aulan ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 33 ei-ääntä; poissa 93. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Mietinnön toinen ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista, hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 124/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 8/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 125/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 126/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 10/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 127/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 11/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys vuonna 1997 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 170/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 28/1996 vp
Lakialoite 27, 46, 59/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 28.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä esitetään, että eläkeläisiltä peritään edelleen ylimääräistä sairausvakuutusmaksua 3 penniä äyryiltä. Eläkeläiset kokevat oikeutetusti ylimääräisen sairausvakuutusmaksun heille määrätyksi raippaveroksi, eikä tälle epäoikeudenmukaiselle verolle ole enää järkeviä perusteita. Ainoa perustelu on kerätä rahaa valtion kassaan. Samanaikaisesti hallitus esittää suurituloisille huomattavia verohelpotuksia, ja erityistä huomaavaisuutta hallituspuolueen taholta saavat ne, jotka pystyvät ottamaan palkansa yrityksistä pääomatuloina. Sen sijaan eläkeläiset ja työttömät ovat kovennetun vero-kohtelun piirissä. Eläkeläisiltä ei poisteta vielä kään ylimääräistä sairausvakuutusmaksua ja työttömiltä poistetaan kunnallisverotuksessa ansiotulovähennys.

Lukuisat eläkeläisjärjestöt ovat vedonneet puolueisiin ja kansanedustajiin ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamiseksi ja myös sen kokonaan poistamiseksi. Veto-omukset ovat menneet kuin vesi hanhen selkään ilman tulosta. Hallituksen linjana näyttää olevan, että työttömät ja eläkeläiset syyttävät itseään tukalasta tilanteesta.

Hyvätuloisille, yli 200 000 markkaa vuodessa ansaitseville ei olisi nyt tarvetta antaa hallituksen esittämiä verohelpotuksia. Tämän johdosta tulemme esittämään lain toisessa käsittelyssä, että käsittelyn pohjana olisi lakialoite n:o 46/1996 vp, jossa esitetään vakuutetun sairausvakuutusmaksun määräämiseksi useampia portaita ja hyväntuloisille suurempaa maksua. Lisäksi tulemme esittämään lain toisessa käsittelyssä, että hallituksen esityksessä n:o 170/1996 vp olevasta 5. lakiehdotuksesta poistetaan 2 §, mikä merkitsisi sitä, että eläkeläisiltä ei perittäisi enää ylimääräistä sairausvakuutusmaksua, kuten nyt tulee tapahtumaan.

Sosiaali- ja terveysturvavaliokunta mietinnössään otti kantaa siihen, että tätä ylimääräistä sairausvakuutusmaksua tulisi alentaa, mutta valitettavasti nämä valiokuntien yksimieliset kannanotot eivät läheskään aina ole johtaneet tulokseen. Muun muassa tästä esimerkkinä oli se, että kun edellisellä vuonna valiokunta yksimielisesti oli sitä mieltä, että kalliiden lääkkeiden sairausvakuutuskorvauksia ei enää toisena vuonna kuntien kustannukselle siirrettäisi, niin kuitenkin valiokunnan yksimielisestä kannanotosta huolimatta hallitus toi uudelleen tämän saman esityk-

sen ensi vuodeksi hyväksyttäväksi. Tässä olisi nyt eduskunnalla ryhdistäytymisen paikka niin, että kun valiokunta edellyttää, että sairausvakuutusmaksua alennetaan, se myös toteutuisi eikä jäisi vain kuolleeksi kirjaimeksi valiokunnan lausuntoon.

Ed. A. O j a l a : Arvoisa rouva puhemies! Tämän käsittelyssä olevan lain yhteydessä myös oma lakialoitteeni laiksi sairausvakuutuslain 33 §:n muuttamisesta tuli hylätyksi, ja sehän nyt on tämän talon tapa. Kaikki eivät tietysti rajamäkiä voi tehdä.

Lähetekeskustelussa toivoin aloitteelleni myönteistä käsittelyä ja olen erittäin iloinen siitä, että myös sosiaali- ja terveysturvavaliokunta on tämän toiveeni hyvin toteuttanut ja käsitellyt tämän lakialoitteeni erittäin myönteisesti ja myös erittäin asiallisesti.

Valiokunnan mietinnössä todetaan, että valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että vuonna 1998 voidaan alentaa eläkkeensaajien ylimääräistä sairausvakuutusmaksua vähintään 1 pennillä veroäyryiltä. Tietysti olisin toivonut, että koko sairausvakuutusmaksu olisi kyetty poistamaan aivan samalla tavalla kuin minun lakialoitteessani oli tuo pykälä kirjattu, tai ainakin, että se olisi voitu poistaa kaikkein pienituloisimpien osalta. Mutta koska näin ei kuitenkaan ole valiokunnassa kirjattu, niin täytyy olla tietysti tyytyväinen siitä, että edes jonkin verran edistymistä tämän asian suhteen on tapahtunut, vaikka se aluksi näyttikin kovin vaikealta.

Muistan hyvin lähetekeskustelussa edustajien Mannisen ja Aittoniemen syyttäneen minua härskistä toiminnasta tämän lakialoitteen kohdalla ja härskistä populismista, että tätä lakialoitetta ei missään nimessä valiokunnassa tulla käsittelemään millään tavalla. Näin ollen voisin kyllä tässä yhteydessä todeta, kuten sanoin silloinkin, että mistään sen tyyppisestä populismista tässä asiassa ei ole kysymys, vaan nimenomaan asiallisesta asioiden hoidosta, ja kun tämä kuitenkin tältä osuudelta on otettu valiokuntaan, niin minusta on ihan oikeutettua sanoa, että asia on ollut käsittelyssä myös valiokunnassa. Tiedämme hyvin, että ”valiokunta edellyttää” -sanamuotoponsi on hyvin vaativa ja edellyttää myös toimenpiteitä.

Omat perusteluni lakialoitteessani aikanaan osoittivat, että sairausvakuutusmaksun perimisen perustelut ovat väärät. Tilanne on täydellisesti muuttunut, ja siksi on erittäin perusteltua poistaa myös sairausvakuutusmaksu, kuten tie-

tysti kansaneläkevakuutusmaksun osalta on tehty. Tästä on myös ministeri Mönkäre todennut 22.10. olleessa istunnossa seuraavasti: ” - - - perustelut tällä tavalla kirjoitettuina ovat tämän hallituksen näkökulmasta todella väärät. Olisi pitänyt miettiä sitä perustelutekstiä vähän paremmin. Perustelua on käytetty edellisen hallituksen aikana täten. Samanaikaisesti aloitettiin kuitenkin työttömyysvakuutusmaksun ja palokansaaajien työeläkemaksun kerääminen ja eläkkeensaajille tuli ylimääräinen sairausvakuutusmaksu, - - - ” Tämä hallitus on ” ikään kuin toistanut sen ylimääräisen epäoikeudenmukaisen maksun syntyhistorian aikaista tilannetta. Olisi pitänytkin korostaa, että noin ei olisi pitänyt tehdä.

Eläkkeensaajien ylimääräisen sairausvakuutusmaksun poistaminen on ollut useaan kertaan tässä salissa jo esillä, ja on perusteltua pyrkiä se poistamaan heti, kun valtion taloudellinen tilanne antaa siihen varaa.”

Minusta on erittäin hyvä, että ministeri on reilusti ja rehdisti todennut, että tämä asia pitää korjata heti, kun taloudellinen tilanne antaa siihen mahdollisuuden. Samoin on myös perusteluihin valiokunnan kannanotoissa todettu, että järjestelmän luomisen jälkeen on verotusta muutettu, erilaiset maksut ja omavastuut ovat nousseet tai on luotu uusia maksuja. Tilannetta on tarkasteltava uudelta pohjalta, koska sairausvakuutusmaksun perusteena olevat olosuhteet ovat muuttuneet.

Näin ollen se, että vuonna 1998 kyetään sairausvakuutusmaksua poistamaan, on minusta erittäin hyvä asia. On tietysti vain pidettävä huolta siitä, että se myös budjettineuvotteluissa tulee olemaan mukana. Näin ollen siinä yhteydessä tuo asia saadaan korjatuksi.

Minä, toisin kuin ed. Kuoppa edellisessä puheenvuorossaan, jopa uskon tämän asian toteutuvan ja eläkeläisten aseman siltäkin osuudelta paranevan.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Kuopan puheenvuoron jälkeen, kun hän totesi, että valiokunnan kannanottoja ei ole ennenkään huomioitu. Hän viittasi lakiin uusien vakiintumattomien lääkkeiden käyttöön otosta, jota hiljattain käsiteltiin. Syy, että keväistä valiokunnan pontta ei huomioitu, ei ollut, että se olisi ollut niin heikko tai sitä ei olisi haluttu huomioida, vaan syy oli se, että nuo lääkkeet, joihin ed. Kuoppa viittasi, eivät riitä täyttämään niitä kriteereitä, joita

Suomessa tarvitaan, kun otetaan uusia lääkkeitä sairausvakuutuksen piiriin.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos ed. A. Ojalan lähestymistapaa on sanottu vähän härskiksi, niin mielestäni se on sitä. Nythän hallitus keventää suurituloisten eläkeläisten verotusta ensi vuonna. Te puhutte nyt vuodesta 1998, ed. Ojala. Me käsittelemme täällä vuoden 1997 verolakeja. Olisi rehellistä todeta, että kaikkien niiden pienituloisten eläkeläisten, jotka eivät maksa veroa valtiolle vaan vain kunnalle, verotus tosiasiallisesti ensi vuonna kiristyy, kun heille tulee energia- ja jäteverokorotukset. Ennen kaikkea sen kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten ryhmän, joka ei maksa veroa, tilanne käy kaikkein hankalimmaksi, kun pienistä tuloista tulee kasvavia verorasituksia välillisten verojen kautta.

Nyt olisi nimenomaan pitänyt tässä yhteydessä, niin kuin keskustan vastalauseessa onkin esitetty, keventää ylimääräistä sairausvakuutusmaksua prosenttiyksiköllä ainakin nimenomaan pieni- ja keskituloisten eläkeläisten osalta. Silloin olisi tehty oikeutta niille eläkeläisryhmille, jotka maksavat kunnallisveroa ja jotka jäävät valtionveron kevennyksen ulkopuolelle.

Mielestäni se, että esitetään vuoden 1998 suhteen jokin ponsi, ei lämmitä tämän päivän eläkeläistä millään tavalla. Se on härskiä hämäystä itse asiassa, jos täällä suoraan, arvoisa puhemies, saa sanoa, miten tämän asian näen.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. A. Ojala mainitsi nimeni, ja täytyy puolustautua sikäli, että minä olen aina hyvin lämpimästi suhtautunut ed. Ojalan lakialoitteisiin ja suorastaan puoliväkinen ollut tuntemassa nimeäni niihin silloin, kun se on ollut mahdollista. Toisin sanoen, kun hän mainitsee, että minä olen sanonut lakialoitetta populistiseksi, niin kyllä sen on täytynyt olla sitten erittäin populistinen, jos minä kerran olen näin sanonut.

Kun kuuntelin ed. Ojalaa, niin eihän hän puhunut mitään muuta kuin kehui omaa aloitetaan. Hän ei puhunut oikeastaan mitään käsiteltävästä asiasta sellaisenaan, vaan omasta aloitteestaan. Sitten hän totesi loppujen lopuksi saaneensa jonkinlaisen pistevoiton siinä, että hän olisi saanut jonkinlaisen lausuman mietintöön. Kyllä kai siellä sellainen on, jossa eduskunta todella edellyttää vuonna 1998.

Rouva puhemies! Lyön melkein luusopan veron vetoa siitä asiasta, että vuonna 1998 tämän

hallituksen toimesta samassa valiokunnassa ehdotetaan täsmälleen samaa perustelulausumaa, jolla viitataan vuoteen 1999, jossa eduskuntaa edellytetään tekemään tällainen.

Näin se on maallista, ed. Arja Ojala. Älkää nyt työntäkö toisten niskoille omaa tappiotanne tässä asiassa. Eihän tässä ollut mitään muuta tarkoitusta kuin populismi, ei saada mitään eteenpäin tässä asiassa.

Ed. A. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on todella vitiskäs mies, sen me kaikkialla olemme huomanneet. Sama tietysti jatkuu meillä täälläkin.

Olen kuitenkin ihan eri mieltä siitä, etteikö vuonna 1998 sairausvakuutusmaksun yhden pennin alennus ainakin ole tulossa, jos ei enempää. Me näemme sen, ed. Aittoniemi, sitten silloin. Katsotaan sitten, kumpi meistä oli oikeassa. Siitä on varmasti ihan turha kränätä tässä vaiheessa.

Ed. Ala-Nissilälle totean, että silloin, kun sairausvakuutusmaksu tehtiin, ei se kyllä ed. Ala-Nissilästäkään tuntunut millään tavalla populistiselta eikä mitenkään pahalta. Siinä tilanteessa vain oli kauhean pakollista tehdä eläkeläisille tällainen ylimääräinen sairausvakuutusmaksu, kuten myös kansaneläkevakuutusmaksu. Samalla tavalla valtiontaloudellinen tilanne, joka pahenemistaan paheni, ei tietystikään ollut mitenkään kenenkään syytä, vaan se tuli itseksensä.

Näin ollen on kyllä todellakin aika merkittäviä syyttä, kun yritetään saada eläkeläisten tilannetta parannettua valtiontalouden sallimissa rajoissa, että se on muka populismia. Minusta se ei sitä ole. Pysin todella tekemään tässä työtä.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Sieltä keskustasta isot miehet lyövät vasemmalla olevaa pientä naista kovasti päähän sanan säilällä. Mutta minusta säilä on kyllä aika tylsä, puhua nyt härskiydestä ja populismista, kun puhutaan ihan aidosta kansanedustajien yrityksestä vaihtaa nimenomaan parempaan suuntaan kuin se eduskunnan päätös, joka silloin nosti kolmen prosentin raippaveron eläkeläisille. Siinä mielessä ed. A. Ojalan toimenpiteet ja esitykset ovat aivan oikean suuntaisia.

Vähän aikaa sitten arvoisa puhemies halusi rajata keskustelusta pois Emun ja EU:n, kun puhuttiin lisäbudjetista. Nyt edustajat Aittoniemi ja Ala-Nissilä siellä viisaudessaan haluavat vuoden 1998 tästä ottaa pois. Emme kai me nyt

ihan jahtimakkarasiivulinjalla ole, ettei voi keskustella vuodesta 98, jos vuoden 97 verolait ja maksut ovat kyseessä. Kyllä pitää pikkuisen pitempäänkin juoksuunkin tottua.

Kun ed. Ojala viittasi ministeri Mönkäreen puheenvuoroon 20.10., niin ministeri piti sen minun puheenvuoroni jälkeen, jossa viittasin kestävämpiin perusteisiin. Ne olivat todella aikaisempien hallitusten perusteluja. Sehän tietysti osoittaa, miten huonosti asioita valmistellaan, ja senhän ministeri itsekin myönsi.

Nimenomaan, ed. Aittoniemi, kun katsomme eläkeläisten asemaa, niin kuin on todennut ministeri Mönkärekin, joka on myös lääkäri, niin esimerkiksi lääkkeiden hintoihin ja niihin erilaisiin kuluihin, joita eläkeläisillä on esimerkiksi asiakasmaksuina, meidän pitäisi erityisesti kiinnittää huomiota. Myös tietysti tähän kolmen prosentin asiattomuuteen. Tämä on kokonaisuus, jossa tietysti eduskunnan tehtävänä on painostaa hallitusta, ei vain opposition, vaan myös hallituspuolueiden edustajien, joiden varaan hallitus tietysti parlamentarismissa toimintansa rakentaa. Meidän tehtävämme on tietysti sekä täällä että muuten, kahdenkeskisissä keskusteluissa, ryhmäkokouksissa jne, painostaa ministereitä toimimaan. Mielestäni aivan oikeassa on ed. Ojala, kun hän toteaa, että ministeri Mönkäre on tullut tässä asiassa jo esiin.

Ed. Kuoppa sinänsä ihan asiallista huolta sisällään pitävässä puheenvuorossaan viittasi siihen, että ei näihin ponsiin ja toivomuksiin voi luottaa, ne ovat ikään kuin joulupukkimaisia. Mutta eikö meidän kansanedustajina pitäisi lähteä siitä, että valiokuntatyöskentely on aito osa eduskunnan työtä, vaikka itse emme siihen kaikki osallistuisikaan? Kuitenkin sieltä pitäisi tulla ajatuksia ja asioita, joita ministerit noudattavat ja joita tukevia päätöksiä myös hallitus esittää. Näin ei ole aikaisemmin ollut, mutta pitäisi saada muutos tähän asiaan, että todella eduskunnan rooli olisi toinen kuin se kumileimasin, mikä nyt julkisuudessa yleensä on vuosien mittaan haluttu antaa.

Toivoisin kyllä, että edustajat Ala-Nissilä ja Aittoniemi näkisivät hiukan toisin kuin härskiytenä tämän asian. Uskon, että ed. Aittoniemen luusoppa on kyllä vuoden päästä härskiä, kun me sitä syömme hänen kustannuksellaan.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Tässä maassa on kaksi erityisongelmaa: Meillä on työttömyys ja verotuksen ja tulonsiirtojen viimeaikaiset päätökset, jotka jakavat kansaa. Tämä

mietintö, sosiaaliturvamaksuihin ja Kelan rahoitukseen liittyen, jatkaa tätä linjaa.

Siltä osin kuin työttömyyttä tulisi korjata ja työnantajien, nimenomaan työllistävien pienten ja keski suurten palvelualojen työnantajien mahdollisuuksia työllistää helpottaa, hallitus ei tätä tee. Näin voimme varautua tilanteen jatkumiseen heikkona edelleenkin.

Mitä tulee verotukseen, johon lasken sosiaaliturvamaksut veroluonteisina maksuina, ne todella, niin kuin täällä välihuudoin ja vastauspuheenvuoroissa on esitetty, jatkavat kansan jakamista. Ne, joilla on varsin pienet tulot tai ei verotettavaa tuloa ollenkaan, tulevat vuoden 97 aikana menettämään, ja ne, joilla on vakiintunut työpaikka, hyvät tulot, vääjäämättä myöskin näillä ratkaisuilla tulevat voittamaan. Tämä koskee niin työntekijöitä kuin myöskin eläkeläisiä. Tässä suhteessa mietintö edustaa sitä kovaa linjaa, jota olemme jo tottuneet näkemään useita kausia. Mikään ei tässä suhteessa ole muuttunut.

Keskustan tekemä vastalause lähtee huomattavasti oikeudenmukaisemmasta periaatteesta ja se noudattelee myös edellisen hallituksen linjaa siinä suhteessa, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus oli yksi arvovalintakriteeri, kun säästöjä tehtiin. On myönnettävä suoraan, että toki edellinen hallitus säästi ja sen suhteen ei nykyään voi asiaa kiertää, mutta tutkijoiden selvitykset, jotka ulottuvat jo vuoden 94 loppuun saakka, osoittavat, että koko tämä laman aika voitiin elää siten, että tuloerot eivät kasvaneet ja tuloperusteinen köyhyys ei lisääntynyt. Mutta samat tutkijat jo kertovat, että ensi vuodesta eteenpäin tulee tapahtumaan selkeä tuloerojen kasvu, ja tuloperusteinen köyhyys usealla prosentilla kenties tulee ensi vuoden puolelta ja siitä eteenpäin kasvamaan. Tämä erottaa Ahon ja Lipposen hallitukset toisistaan. Siinä suhteessa nykyisillä hallituspuolueilla ei ole irtipääsemisen mahdollisuuksia liekanarusta, joka tämän lopputuloksen antaa.

Vastalauseemme todella lähtee siitä, että kansalaisten veronmaksukyky huomioidaan. Se huomioidaan paljon hienosäätteisemmin kuin hallituksen esityksessä. Esitämme esimerkiksi sairausvakuutusmaksun kohdalla 80 000—120 000 markan välille korkeampia maksuja kuin alle 80 000 markan tuloissa ja 120 000—180 000 markan välille edelleen pennin verran enemmän. Kun tulot ylittävät yli 180 000 äyriä, mennään vieläkin korkeampaan maksuun. Tämä kertoo keskustan sosiaalisesta ja kokonaisvaltaisesta tulonjakopolitiikasta, jossa palikat, eläkkeet ja erilaiset maksut ja tulonsiirrot

huomioidaan yhtenäisenä pakettina. Tällä tavoin me pystymme estämään tuloerojen kasvun, jos haluamme. Mutta nykyinen hallitus ja siinä mukana olevat vasemmistopuolueetkaan eivät enää pidä tätä tavoitetta tavoittelemisen arvoisena.

Arvoisa puhemies! Keskustan vastalauseessa on myös lähdetty pienyritysten sivukulujen pienentämisen tielle niin, että työllisyyttä voitaisiin parantaa kaiken kaikkiaan sosiaalimenoja sitä kautta vähentäen, mikä johtaisi todelliseen vaikeuksista pois pääsyyn toisin kuin hallituksen linja on.

Nämä molemmat seikat valiokunnan enemmistö kyllä huomioi ponsina, se täytyy todeta, ja lienee opposition ansiota, että hallituspuolueitten edustajat ovat joutuneet tämän tekemään. Kun keskusta esittää jo ensi vuodelle eläkeläisten ylimääräisen sairausvakuutusmaksun pennin pudotusta, niin hallituksen joukot esittävät tätä 98 ja siitä eteenpäin. Voi tietysti kysyä, miksi keskusta ei esitä koko ylimääräisen maksun poistamista, mutta sen vaikutus olisi kyllä varsin dramaattinen. Se tarkoittaisi noin puolentoista miljardin kertapompssia, jota emme näe tässä taloudellisessa tilanteessa vielä mahdolliseksi, mutta asteittain voitaisiin ja voidaan lähteä liikkeelle jo ensi vuoden alusta.

Tässä yhteydessä haluaisin korostaa sitä, että kun me säästöesityksemme aikoinaan teimme, niin totesimme, että myös purkupäätökset tulee tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaisesti silloin, kun Suomen valtiontalouden tilanne antaa myöten. Nyt kaikki ne päätökset, joita hallituksen puoleltakin on tehty, kertovat, että se aika on tullut, muun muassa 5,5 miljardin verohelpotukset, joista markkamääräisesti valtaosa tulee menemään suurituloisille. Nyt olisi ollut aika tehdä paljon sosiaalisesti oikeudenmukaisempia tulonsiirto- ja myös maksupäätöksiä.

Arvoisa puhemies! Myös yrittäjyyden suhteen mietinnön ponsi on sellainen kuin esitämme vastalauseessamme jo ensi vuoden alusta. Tässä suhteessa hallitus kyllä kertoo, että oppositio ja keskustan vastalause on oikein mitoitettu.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi, kun näihin rahoituslähteisiin puututaan, minulle on jonkin verran herättänyt kysymysmerkkiä se, miten Kelan rahoitus kaiken kaikkiaan on turvaavalla tavalla järjestetty. Kuitenkin hallituksen esityksessä mielestäni edelleenkin on perusteissa ja tietysti myös pykälissä sisällä se, että valtio vastaa Kelarahastojen maksuvalmiudesta kaikissa oloissa. Näin ollen uskomme, että Kelan maksuvalmius

kaikissa mahdollisissa tilanteissa säilyy eikä Kelalle synny likviditeettiongelmia.

Ed. R a s k (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. HUUHTANEN syyttää hallitusta epäsosiaalisesta, kansaa jakavasta politiikasta. Viime kaudella, kun keskusta oli hallitusvastuussa ja sosiaaliministerinä oli keskustan edustaja, silloinhan sairausvakuutusmaksu ja kelamaksu säädettiin. Kun te niin sosiaalista politiikkaa haluaisitte harrastaa, niin kuin nyt sanotte, minkä tähden silloin ette säätäneet tätä korotettua sairausvakuutusmaksua ja kelamaksua vain näille suurituloisille, joita täällä olette nyt mainostaneet?

Sairausvakuutusmaksu ja kelamaksu ovat tuoneet aivan uudenkin ongelmaryhmän: Eläkeläiset, jotka saavat eläketuloa pääosin Ruotsista. Heille tämä on hyvin vaikea kysymys ollut sen tähden, että näitä maksujahan ei lueta veroiksi, vaan ovat veroluonteisia maksuja, ja niihin ei auta Pohjoismaiden välillä tehty verosopimus.

Ed. H u u h t a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rask ei ilmeisesti enää muista, millä tavoin tämä kokonaisuus luotiin. Palkansaajillehan tuli TEL-maksu ja työttömyysvakuutusmaksu, jotka olivat uusia maksuja. Tätä vastaten tehtiin eläkeläisille ylimääräinen sairausvakuutusmaksu ja myös kel-maksu, jossa voitiin tasapainottaa näitten ryhmien toimeentuloedellytykset niin, että kumpikaan ei siitä ryhmänä kärsinyt.

Mitä tulee pienituloisten ja suurituloisten suhteen, meillä oli selkeä porrastus useimmissa maksuissa, ja tässä suhteessa ei tapahtunut sellaista vääryyttä, mitä nyt on tapahtumassa. Teidän täytyy muistaa se, että tutkijat ovat selvittäneet taaksepäin, millä tavoin tuloerot ovat käyttäytyneet edellisellä vaalikaudella. Ed. Rask on omin silmin nähnyt nämä selvitykset. Te ette pääse mihinkään siitä, että kaikki tämä, mikä tehtiin, oli tasapainoista, sosiaalisesti oikeudenmukaista, johon te ette näytä haluavan päästä ettekö pyrikään.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Raskille ja ed. A. Ojalalle vielä vähän muistin virkistämistä viime vaalikaudelta. Silloin todella tuli tämä eläkeläisten 3 prosentin maksun korotus, sehän pitää paikkansa, se on aivan totta. Mutta, ed. Rask, kun sanotte, mitä tapahtui muille, ed. HUUHTANEN jo äsken kertasi. Tuli P-TEL, tuli työttömyysvakuutusmaksu, ja nyt suu-

rempituloisille 80 000 ylittävältä tulon osalta korotettu sairausvakuutusmaksu. Eikö niin, ed. Rask? Tämän lisäksi tuli kaikista suurituloisimmille vielä lainavero, jossa oli lopullista menetystä joka vuosi muutaman sadan miljoonan markan edestä. (Ed. A. Ojala: Mikä on se ylimääräinen sairausvakuutusmaksu?) — Korotettu sava-maksu. Nämä olivat niitä kaikkia.

Jos katsotaan palkansaajia ja verrataan heitä eläkeläisiin, niin eläkeläisten 3 prosentin rinnalla äsken mainitut maksut ovat reilusti korkeampia ja reilusti suurempia. Eikö niin, edustajat Rask ja Ojala? Jos taas verrataan eri tulotasolla olevia kansalaisia, niin eikö sekin pidä paikkaansa, että sekä, totta kai, absoluuttisesti markkamääräisesti, mutta myös suhteellisesti myös veronpidätysprosenttien osalta kiristykset olivat viime kaudella selvästi suurempia suurituloisten kohdalla, mikä oli aivan oikein, josta meillä oli kovat kädenväännöt kokoomuksen kanssa, niin kuin tänä päivänä viimeksi ed. Zyskowicz moneen kertaan on meille muistuttanut. Pidän vieläkin aivan oikeana sitä, että silloin, kun oli yön kiristämisen aika, sitä kiristettiin eniten niiltä, joilla eniten oli. Ja kun ei päästy kiinni äveriäämpään kansanosaan muuta kuin verotuksen kautta, niin sitä keinoa silloin käytettiin, ja se oli aivan oikein.

Mutta mitä, arvoisa puhemies, tulee tilanteeseen tässä ja nyt, ed. Ojala sanoi, ja minä uskon sen, että ed. Ojala pyrki parhaansa tekemään sava-maksuasiassa. Mutta, ed. Ojala, ehkä nyt olisi kannattanut sitä teillä olevaa tarmoa, tiedän, että sitä teillä on, käyttää huomattavasti aikaisemmin ja vaikuttaa omaan hallitusjoukkoon. Te sanotte nyt niin, että tämä ponsi viittaa siihen, että sitten kun tulee varaa keventää verotusta, sitten kevennettäisiin näiltä pienituloisilta eläkeläisiltäkin. Täällä jo ed. HUUHTANEN ja monet muut ovat kertoneet, että sitä varaa hallitus tunnistaa 5 miljardin markan edestä vuodelle 1997, 5 miljardin markan edestä vuodelle 1997. Mutta penniäkään siitä varasta te ette anna sellaiselle eläkeläiselle, jonka verotettava tulo on alle 51 000 markkaa vuodessa. Siinä, ed. Ojala, kulkee se raja. Tätä pienempää eläkettä saavia kansalaisia on monta sataa tuhatta ihmistä tässä maassa.

Ed. Ojala, se on iso, tärkeä poliittinen arvolinja, että te teette nyt näin. Minä toivon, että teillä riittää rohkeus rohkeana ja topakkana ihmisenä siinä tilanteessa, kun asiasta äänestetään, olla vastaan tätä hallituksen esitystä, tätä kokonaisuutta, mikä se on. Se ei ole populismia olla vastaan tätä hallituksen esitystä, mikä nyt ollaan

viemässä läpi. Jos kerran on ja kun näyttää olevan se 5 miljardin markan vara, niin miksi ei sitä sitten käytettäisi kertomallani tavalla niin, että nämä eläkeläisetkin pääsevät jo 1997 siitä osalliseksi.

Jos vielä halutaan tarkastelukulmaksi ottaa eläkeläinen ja eläkeläinen, suurempituloinen eläkeläinen ja pienempituloinen eläkeläinen, me viime vaalikaudella teimme myöskin tässä suhteessa sillä tavalla, että myöskin suurituloisemman eläkeläisen verotusta kiristettiin selvästi enemmän. Mutta mitä nyt tapahtuu? Nyt esimerkiksi sellainen — on nimittäin 50 000 tai 40 000 markkaa kuukaudessa saavia eläkeläisiä, ed. Ojala — tällainen eläkeläinen saa ensi vuonna ensinnäkin taulukkotarkistuksen, mitä pienituloinen eläkeläinen ei saa, sitten hän saa ylimääräiseen sava-maksuun vielä kevennyksen, eikö niin, senkin hän vielä saa. Nämä molemmat hän saa samaan aikaan, kun pienituloisin eläkeläinen ei saa yhtään mitään. Kannustinvähennystä toki tällainen suurituloinen eläkeläinenkin ei saa. Jos nyt jossakin voi kumartaa hallituksen suuntaan tulo-saajaryhmän sisällä eläkeläisistä puheen ollen, niin tämä oli oikein.

Arvoisa puhemies! En enää käy kertaamaan sitä näiltä osin, mitä ed. Huuhtanen nimenomaan verovelvollisen sava-maksun osalta kertoi.

Sen verran vielä samassa vastalauseessa esitettyyn pienten ja työvaltaisten ja keskisuurtenkin yritysten välillisten verojen taakkaan, että keskustan vastalauseessa esitetty yksityiskohtahan on osa sitä kokonaisuutta, josta muodostuu keskustan esitykset pienten työvaltaisten yritysten työllistämistä keventämiseksi. Yhteensä nämä kolme esitystä eli työttömyysvakuutusmaksun, sava-maksun ja keva-maksun kevennys pk-yrityksille merkitsevät pienimpien yritysten kohdalla noin 6 prosenttiyksikön suuruista välillisten verojen kevennystä. Välillisten verojen määrästä kysymys on 20—30 prosentin suuruisesta kevennyksestä, mutta prosenttiyksiköissä mitaten 6 prosenttiyksikön kevennyksestä enimmillään.

Tämä kevennys on aivan välttämätön suorittaa, jos halutaan, että nimenomaan tämä työllistävä sektori pääsee liikkeelle, että sen taakkaa kevennetään. Tämä toki ei riitä yksin toimeksi, mitä tarvitaan, mutta tämä on yksi välttämätön toimenpide monien pk-sektorin suuntaan nyt tarvittavien toimien joukossa. Keskustahan esittää rahoitettavaksi tätä osin sillä, että suurimpien, pääomavaltaisimpien yritysten välillistä ve-

rotaakkaa jonkun verran kiristetään, ja toisaalta sillä, että työttömyyskassan keskuskassan ylikertymää, jota jonkun verran kuitenkin vielä on, jonkun verran myöskin rokotetaan ja käytetään sen ylikertymä osin tämän aukon, mikä meidän esityskokonaisuudestamme seuraa, kattamiseen.

Ed. A. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän ed. Pekkarista myönteisestä arviosta vaatimatonta persoonanaani kohtaan. Olen erittäin otettu opposition erinomaisesta arviosta. Myöskin uskon, että ed. Pekkarinen pitkäaikaisena parlamentaarikkona tietää hallitusyhteistyön kiemurat ja tietää myöskin valtion tämän hetken taloudellisen tilanteen.

Mutta jotta muisti vielä pikkuisen terästyisi, toteaisin — minulla on täällä edessäni taulukko, jossa puhutaan tästä verosta, josta niin kamalasti me olemme tässä keskustelleet. Eläkeläisten loppullinen veroprosentti vuonna 1991 oli 8,3, vuonna 1992 9,4, vuonna 1993 9,6, vuonna 1994 10,1. Mutta sitten se onkin jo laskussa eli vuonna 1995 9,5, vuonna 1996 9,1, ja sen arvioidaan vuonna 1997 olevan 9. Näin ollen joka tapauksessa teidän aikananne eläkeläisten verotus sen kun kasvoi. Nyt se on laskussa. Minä toivon, että vuonna 1998 se laskee todella totaalisesti.

Ed. P e k k a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt lupaan palata viimeisen kerran tähän aihepiiriin, mutta, ed. A. Ojala, minä sanoin äsken ja toistan sen, että mielestäni oli aivan oikein, että kun kaikkien verotusta oli pakko kiristää, kun pussinpohja oli näköpiirissä, myöskin eläkeläisten kohdalla sitä kiristettiin, mutta, ed. Ojala, selvästi vähemmän kuin muiden. Edelleen: Kun viime vaalikauden aikana kiristettiin verotusta, sitä kiristettiin eniten kaikista rikkaimpien ja äveriäimpien kohdalla ja vähemmän pienituloisimpien kohdalla. Ed. Ojala, sekin mielestäni oli aivan oikein.

Nyt te aloitteitte siihen tapaan, että ed. Pekkarinen teidän mukaanne tietää, että valtion tämän hetken tilanne edellyttää tällaisia ratkaisuja. Ed. Ojala, ei muuten edellytä. Sitä valtion tilanne edellyttää kylläkin, että budjetti on siinä tasapainossa, kuin mitä esimerkiksi nyt hallitus esittää ensi vuodelle. Suurin piirtein keskusta jakaa sen tahdon. Mutta missä on sanottu, että verotuksen ja leikkauksien kohtelun eri väestöryhmiin pitää olla se, mikä se nyt teidän esityksissänne on? Ei valtionalous miltään osin sitä vaadi. Se on arvovalinta, minkä te teette verotuksessa. Se on arvovalinta, minkä te teette leikkausten kohdentami-

nessa. Valitettavasti se arvovalinta on nyt kyllä väärä.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! En saanut äsken vastauspuheenvuoroa, ja sen tähden haluan vielä joitakin asioita hieman oikaista.

Ed. A. Ojala totesi suunnilleen näin, että kun valtion taloudellinen tilanne antaa mahdollisuuden, silloin puututaan ylimääräiseen eläkeläisten sairausvakuutusmaksuun elikkä 3 pennin sava-maksuun. Nyt näyttää siltä, että valtion taloudellinen tilanne antaa mahdollisuuden antaa verohelpotukset yli 100 000 markkaa kuukaudessa ansaitsevalle, joka verohelpotus on määrältään lähes 30 000 markkaa puhtaana käteen vuodessa. Mielestäni perustelu, että valtion taloudellinen tilanne estää ylimääräisen sairausvakuutusmaksun alentamisen eläkeläisiltä, ei kerta kaikkiaan pidä paikkaansa.

Jos suurituloisille ei näitä verohelpotuksia annettaisi, silloin voitaisiin ajatella, että valtiolla ei ole siihen varaa, mutta nyt hallitus ja hallituspuolueet ovat tehneet kovan arvovalinnan. Ne ovat valinneet kaikista parhaimmin toimeentulevat ihmiset suurimpien helpotusten saajiksi. Tämä on aivan kiistaton tosiasia. Lukuisia ratkaisuja on tehty niin eläkeläisiä kuin myöskin muita pienituloisia ihmisiä kohtaan, joiden toimeentuloa kiristetään. Jopa heidän markkamääräisiä etuisuuksiaan leikataan puhumattakaan siitä, että heille annettaisiin jotakin lisää. Mutta ne, jotka ovat selvinneet lamasta parhaiten, tulevat saamaan myös parhaat palkkiot taloudellisena hyötyinä. (Ed. R. Ojalan välihuuto)

Eläkeläisiltä on leikattu muun muassa kansaneläkkeen pohjaosaa. Siitä on leikattu 60 markkaa. Seuraavana pykälänä käsitellään tässä salissa kansaneläkkeen pohjaosan leikkaamista. Leikkaus on 77 markkaa kuukaudessa, arvoisa ed. R. Ojala. Jollei joitakin erityistoimia tehdä, heidän käteen jäävä markkamääränsä laskee. Nythän on tilanne niin, että joka tapauksessa näiden eläkeläisten reaalieläke itse asiassa jäädytetään viideksi vuodeksi. Minä ihmettelen, mikä väestöryhmä vapaaehtoisesti sallisi oman reaalieläke- tai palkkatasonsa jäädyttämisen viideksi vuodeksi. Tämä on aika rajua, jos vielä väitetään, ettei tässä mitään tapahdu. Sen lisäksi, ed. R. Ojala, haluan muistuttaa, että yli 65-vuotiaiden taitettu indeksi otettiin käyttöön, joka sekin leikkaa heidän toimeentuloansa. Esimerkkejä löytyy runsaasti, kun te pyysitte esimerkkejä, mitä on tehty ja mitä ollaan tekemässä.

Tässä on vain yksi esimerkki siitä, mikä on

hallituksen todellinen linja pienempituloisia ihmisiä kohtaan. Niin kuin on käynyt jo monta kertaa kiistatta selville, pienituloiset eläkeläiset eivät tule saamaan minkäänlaista verohelpotusta. Verohelpotukset suunnataan juuri niille ihmisille, jotka ovat parhaiten selvinneet lamasta. Olen sitä mieltä, että pieni- ja keskituloiset palkansaajat tarvitsevat verohelpotukset. Heidän verotuksensa on kohtuuttoman kovaa. Mutta siitä olen jo eri mieltä, että jos yli 200 000 markkaa ansaitseville annetaan verohelpotuksia, he eivät ole pienituloisia. Tavallisen duunarin näkökulmasta katsottuna he eivät ole enää keskituloisiakaan. He ovat vähintäänkin hyvätuloisia kansalaisia.

Lisäksi ed. Raskille haluaisin huomauttaa, että otin yhden esimerkin tästä. Valiokunnalle luvattiin, että asia tulee hoitoon seuraavan vuoden alusta alkaen eli ei tarvita jatkolakia valiokunnan pönten mukaisesti. Näin ei tullut, vaan uusi jatkolaki tuli. Haluan huomauttaa, että jos katsotaan vähänkin taaksepäin historiaa, siellä on kymmenittäin valiokunnan erittäin hyviä ponsia, joita se on tehnyt, jotka sitten ovat jääneet toteuttamatta. Aika on ne hoitanut, mutta asioita ei ole hoidettu.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! En jatkan osaltani keskustelua yksityisten kansalaisten kohtelusta, en yritystenkään kohtelusta, vaan voisi sanoa, että vuosittaista perinnettäni noudattaen ottaisin suurennuslasin alle erään työnantajatahon, ja se on kirkko tai molemmatkin kansan kirkkomme. Minua ihmetyttää jälleen kerran se asia, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole mietinnön mukaan asiantuntijakuulemisessa kuunnellut ollenkaan kirkkoyönantajan edustajia, vaikka se on aika merkittävä työnantajataho.

Arvoisa puhemies! Tästä taitaa johtua se, että valiokunnan mietinnössä on mielestäni erittäin paha asiavirhe sivulla 2. Sen oikeanpuolimmaisella palstalla ponsilausemien alla sanotaan: ”Kirkkoyönantajien kansaneläkemaksussa on päästy alenevaan käytäntöön. Valiokunta pitää tärkeänä, että kirkkoyönantajien kansaneläkevakuutusmaksua alennetaan samassa suhteessa kuin valtiolta siirretty tehtäviä kirkkolisille viranomaisille. Näin voidaan vähitellen saattaa myös kirkon työnantajakustannuksia lähemmäksi muita työnantajia.”

Tässähän viitataan siihen lakiesitykseen, joka oli äskettäin, viime viikolla, kolmannessa käsitelyssä, eli esitykseen siitä, että tuomiokapitulilai-

tos siirtyi valtion laitoksesta kirkon ylläpitämäksi laitokseksi. Kustannusjako tapahtui sillä tavalla, että työnantajan sairausvakuutusmaksua alennettiin yhdellä prosenttiyksiköllä, joka merkitsee muistaakseni noin 11:tä miljoonaa markkaa. Mutta ei ole siis todellakaan kysymys kansaneläkemaksusta.

Jottei tarvitsisi uskoa tällaista yksittäistä rivi-kansanedustajaa, minulla on mukana hallituksen esitys ja sen sivulla 3 vasemmanpuolimmaisella palstalla on selostettu työnantajan kansaneläkemaksua. Siellä todetaan muun muassa, että vuodesta 1987 julkisen tahon työnantajilta on peritty saman suuruista kansaneläkemaksua, joka siis kirkonkin osalta on 3,95 prosenttia palkoista. Ei siinä ole siis mitään alenevaa kehitystä tapahtunutkaan.

Hallituksen esityksen sivulla 4 perustellaan työnantajan sairausvakuutusmaksua ja kerrotaan historiaa, jota aikaisemminkin on käsitelty, joka lähtee vuosista 1984 ja 1985, jolloin kirkko-työnantajien maksuun tuli huomattava korotus, kun silloin toteutettu perhetuen uudistus lisäsi kirkon verotuloja. Siis tämä on vuodelta 1994. Sitten samalla sivulla esitellään äsken mainitsemani hallituksen esitys 18 näiltä valtiopäiviltä tuomiokapitulien ylläpidon siirtämisestä evankelis-luterilaiselle kirkolle ja tästä kustannusten korvaamisesta ja todetaan oikeanpuolimmaisella palstalla, että "sairausvakuutusmaksua alennettaisiin prosenttiyksiköllä 6,85 prosenttiin ennakonpidätyksen alaisista palkoista". Samalla todetaan myös, että tämä koskee myös ortodoksisia kirkkokuntaa yhdenmukaisen käytännön säilyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Haluan tätä ihmetellä siksi, että kun hallintovaliokunnan jäsenenä olen voinut kuulla niitä asiantuntijatahoja, joita tuomiokapitulilaitoksen siirron yhteydessä kuultiin, valiokunta sai aika voimakastakin tekstiä muun muassa sellaiselta asiantuntijataholta kuin Akava-JS, johon kuuluu nykyään Suomen kirkon pappisliitto ry jäsenjärjestönä. Tämä pappisliiton edustaja valiokunnassa esitti, että perustuslakivaliokunnan pitäisi selvittää, onko tällainen rahastustoiminta, jota me valtion päättäjinä vuosittain tällä lailla kirkon suuntaan harjoitamme perustuslakien mukaista.

Kun nyt käsittelyssä oleva laki työnantajamaksuista oli lähetekeskustelussa, esitin lähetekeskustelupuheenvuorossani, että sosiaali- ja terveysvaliokunta lähettäisi tämän asian, koska se oli sen käsittelyyn menossa, perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi, niin että tämä perustuslaili-

linen puoli kerrankin selvitettäisiin. Tätä ei ole tehty, ja niin kuin jo totesin, ei edes kirkkoyönantajan ainuttakaan edustajaa ole asiantuntijana valiokunnassa kuunneltu.

Minäkin olen joskus ollut sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä ja muistan, että kun aikoinaan esitin ensi kertaa, että kirkkoyönantajaaikin kuultaisiin, valiokunnan silloinen puheenjohtaja, joka on nykyinenkin puheenjohtaja, kysyi, tarkoittaako ed. Alaranta, että piispat kutsutaan valiokuntaan kuultaviksi. Ei ollut siis tietoa siitä, että kirkollakin on tällainen hallinnollinen yksikkö, joka näitä maallisia asioita hoitelee, ja se on luterilaisella puolella kirkkohallitus ja ortodoksisella puolella nimeltään kirkollishallitus. Ne ovat virallisia tahoja, joita voidaan valiokunnassa kuunnella ja joita monena vuotena sosiaali- ja terveysvaliokunta on kuunnellut.

Arvoisa puhemies! Kiinnitin tähän huomiota siltäkin kannalta, että me olemme tehneet viime vuosina päätöksiä, joissa on kirkon ja valtion suhteita katkottu. Näitä katkomislakeja on täällä laajasti kannatettu. Itse olen puolustanut sitä periaatetta, että näitä suhteita päinvastoin luji-tettaisiin. On jotenkin surkuhupaisaa, että silloin, kun on kysymys rahasta, niin kuin nyt tässäkin käsiteltävänä olevassa laissa, aivan ilmeisesti kannatetaan kirkon ja valtion yhteistyötä siinä hengessä, että valtio saa jatkuvasti rahastaa kirkkoa eli sanoisinko, että kantaa valtion kolehtihaavia kirkon sisällä.

Ed. R. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Kuoppa sai herätettyä käyttämään paikalta lyhyen puheenvuoron. Samalla ajattelin kommentoida myös yhtä keskustan puheenvuorossa esille tullutta asiaa oikeudenmukaisuudesta. Kaikki tilastot kertovat siitä, että palkansaajien kohdalla viime kaudella tavalliset teollisuustyöntekijät olivat niitä ihmisiä, joiden verotus kiristyi kaikkein eniten. Se kiristyi myös toimihenkilöitten ja ns. akavalaisten ihmisten osalta mutta palkansaajien eniten. Lisäksi ed. Alaranta on viime kaudella todistanut, kuinka hyvin viljelijäväestön verotusta samaan aikaan helpotettiin. Tästä johtuen muun muassa Helsingin Sanomat on kirjoittanut siitä, kuinka jopa pelottavalta tuntuu palkansaajan näkökulmasta sellainen kehitys, jos se voi jatkua, joten on turha kovin isoa ääntä pitää oikeudenmukaisuudesta sen kauden jälkeen.

Ed. Kuopalle totean vain yhdestä asiasta, taitetusta indeksistä, jota itsekin en ymmärrä. Sen perustelunahan on ainoastaan se, että kansainvälinen käytäntö ei muualla kuin Suomessa tunne

sitä, että palkkaindeksi vaikuttaa eläkkeisiin. Mutta ei se, että indeksi on pienempi kuin jollakin toisella, ed. Kuoppa, tarkoita sitä, että silloin leikataan. Se vain nousee vähän vähemmän kuin sillä, jolla indeksi on suurempi, ja jos inflaatio kääntyy vaikka toiselle puolelle, se voi vaikuttaa päinvastoin.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Kun keskustelu on lopuillaan, erityisesti molemmille ed. Ojalolle haluaisin tehdä pienen yhteenvedon tästä asiasta, ettei jäisi epäselväksi, mitä tapahtui noin karkeasti ottaen Ahon hallituksen aikana ja mitä on tapahtunut Lipposen hallituksen aikana.

Ahon hallituksen aikana, kun maan talous oli romahtamassa edellisen sinipunahallituksen, sosiaalidemokraattien ja kokoomuksen hallitustoi-
mien vuoksi, keskustavetoinen hallitus joutui leikkaamaan ja asettamaan maksuja, mutta mikä tärkeätä, nämä leikkaukset ja maksujen asettamiset tapahtuivat siten, että ne kohtelivat tasa-
puolisesti koko sosiaalista kenttää, niin rikkaita kuin köyhiäkin. Etupäässä painotus oli varakaiden ja hyvätuloisten puolella. Tästä ei pääse mihinkään. Tämä on selvästi näkyvissä sekä tutkimuksissa että asiakirjoissa. Sen voi tarkistaa kuka hyvänsä.

Mitä tapahtui sitten Lipposen hallituksen aikana? Ensi töiksenne te leikkasitte lapsilisiä, kotihoidon tukea ja eri puolilla nimenomaan vähäosaisten tuloja. Syyksi te selititte, että rikkailta ei voi ottaa, koska heillä ei ole tulonsiirtoja. Vähätuloisilta voi ottaa, koska heillä on tuollaisia irrallisia tulonsiirtoja, jotka voidaan ottaa tällä tavalla pois. Rikkailta on vaikea ottaa, koska heillä ei tulonsiirtoja ole. Siis teidän työnne hallituksessa alkoi sillä, että vähäosaisia rokotettiin ja todella raskaasti. Kaikki näkyy selvästi tilastoista, asiakirjoista ja päätöksistä. Sen sijaan rikkailta ja hyvätuloisilta ei otettu mitään.

No, eräänä päivänä sitten Lipposen hallitus esitti suuren riuksanoman siitä, että suomalaisessa yhteiskunnassa verotusta voidaan alentaa. Silloin mekin keskustassa ajattelimme, että aivan selkeästi tulee tapahtumaan niin, että veronalennukset osoitetaan pieni- ja keskituloisille palkan-
saajille, eläkeläisille ja työttömille.

Mitä te teitte? Te annoitte markkamääräisesti huikeasti suuremmat veronalennukset suurituloisille, niin kuin muun muassa ed. Kuoppa aivan selkeästi on aikaisemmin esittänyt. Sen sijaan suuri osa eläkeläisistä ja työttömät jäivät näiden alennusten kohdalta pois vallan. Te olitte leikanneet hallituskautenne alussa vähäosaisilta, ja kun

tuli veronalennusten aika, te annoitte veronalennuksia suurituloisille.

Edustajat Reino Ojala, Arja Ojala ja kaikki muut, en minä tarkoita, että te pääsyyllisiä tässä olette millään tavalla. En minä tällä tavalla voi kohdistaa näitä syytteitä, mutta kun te olette täällä ainoina ahkerina paikalla, veisitte sosiaalidemokraatteina vähän viestiä siitä, mitä todella tapahtui. Tässä on teidän oikeudenmukainen linjanne, ja yrittäkääpä edes jollakin tavalla kumota tämä sillä tavalla, että tunnette olevanne itsenne kanssa rehellisiä. Jokainen sana on totta, ja se on nähtävissä asiakirjoista, tutkimuksista ja sillä selvä.

Paikalla on ed. Huuhtanen, edellisen hallituksen sosiaali- ja terveysministeri. Hän hallitsee tämän alueen siltä ajalta ja myös tältä ajalta. Hän voi vakuuttaa, että nämä puheet ovat totta. Näin ollen älkää puhuko sosiaalisesta politiikasta yhtään mitään!

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Ed. K u o p p a: Arvoisa puhemies! Ed. R. Ojalalle haluan lyhyesti todeta taitetusta indeksistä, että kyllä siinä leikattiin. Ensinnäkin yli 65-vuotiaat eläkeläiset asetettiin erilaiseen asemaan alle 65-vuotiaisiin eläkeläisiin nähden, ja se merkitsee sitä, että kun aikaisemmin indeksi laskettiin 50 prosenttia hinnoista ja 50 prosenttia palkoista, niin se muutettiin niin, että yli 65-vuotiaille eläkeläisille indeksi lasketaan niin, että 20 prosenttia on palkkojen osuus ja 80 prosenttia hintojen osuus. Tässä tapauksessa ensi vuonna yli 65-vuotiaat eläkeläiset saavat noin prosenttia pienemmän indeksitarkistuksen kuin alle 65-vuotiaat eläkeläiset.

Eli joka tapauksessa heidän kohdaltaan indeksi leikattiin. (Ed. R. Ojala: Samaan aikaan korotettiin!) Se muuttuu markoiksi. Nämä korotukset ovat 1—2 markan suuruisia, joten se todella muuttuu markoiksi, mutta siitä huolimatta nämä todella jäävät pieniksi ja erityisesti yli 65-vuotiaiden kohdalta, jos nyt oikein muistan, indeksi on 0,7 prosenttia ja alle 65-vuotiaille se on 1,7 prosenttia. Nämä TEL- ja Kela-indeksit ovat sitten vielä hieman eri kokoiset, että näissäkin vielä, kun oikein tarkkaan mennään, tulee pikku eroja. Mutta jotakuinkin tätä luokkaa, ja kaikissa tapauksissa yli 65-vuotiailta leikattiin. Siitä ei päästä mihinkään.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi puheenvuorossaan kehuu, kuinka tasapuolisesti Esko Ahon hallitus leikkasi niin rikkailta kuin köyhiltäkin. Vetoatte tilastoihin, kuinka oikeudenmukaisesti kaikki tapahtui. Minä en muistele tilastoja, mutta muistan ja me kaikki muistamme, kuinka tuolloin julkisuuteen tulivat leipäjonot. Kovasti siis kävitte myös köyhien kimpupun.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Rask, minä kysyn, ovatko teidän aikianne leipäjonot hävinneet? (Ed. A. Ojala: Vähentyneet!) Ne ovat jatkuneet ja kasvaneet. Leipäavustusta on annettu ennen Ahon hallitusta. Aina on ollut Suomessa autettavia ja sillä, että se otettiin viime vaalikaudella esille, oli ilmeisesti joku tarkoitus.

Mutta ed. Rask, te ette pääse mihinkään siitä, että tutkijoiden selvitysten mukaan viime vaalikaudella politiikkaa hoidettiin niin, että tuloerot eivät kasvaneet eikä tuloperusteinen köyhyys lisääntynyt. Mutta teidän aikianne kaikki tämä on tapahtumassa, vahvistumassa. Te ette pääse tästä perusasiasta mihinkään. Näillä päätöksillä te pahennatte koko ajan tätä kehitystä. Parin vuoden päästä näemme tämän raadollisuuden oikein kaikissa väreissään.

Ed. V i i t a m i e s : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi retosteli nykyisen ja edellisen hallituksen tekemisiä ja vertaili niitä mielestäni perin kummallisella tavalla. Viime vaalikaudella 1991—1995 merkittävin tyytymättömyyden aihe verotuksen osalta oli se epäkohta, että palkansaajien verotus kiristyi kiristymistään niin, että se saavutti silloin keskustan hallitessa maailmanennätystason ja samanaikaisesti pääomaverotusta pidettiin keinotekoisena alhaalla. Tätä epäkohtaa mielestäni on purettu tällä vaalikaudella aivan oikein.

Luetellessaan Lipposen hallituksen ensi töitä ed. Aittoniemi kyllä unohti esimerkiksi sen, että pääomaverotukseen tehtiin hetimiten sellainen korotus, joka mahdollisti omalta osaltaan sen, että nyt palkansaajien, myös keskituloisten ja pienituloisten palkansaajien, verotusta voidaan selvästi huojentaa. Voin siihen yhtyä, että toimenpiteet eivät välttämättä ole olleet vielä riittäviä, mutta suunta on oikea. Täytyy edetä siinä liikkumavarassa, jonka valtiontalouden yleinen tila sallii.

Eläkeindekseistä toteaisin sen verran, että millä perusteella sitten 65 vuotta täyttäneille vanhuuseläkeiän saavuttaneille eläkkeensaajille

eläkkeen vuotuinen indeksikorotus tulisi määritellä palkkatason kehityksen perusteella? (Ed. Kuoppa: Ei sitä tarkastellakaan, puoleksi vain!) Eikö nimenomaan hintataso ole se tekijä, jonka perusteella eläkkeiden korotusta indeksien kautta tulekin tarkastella.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa puhemies! Vaikuttaa tosin siltä, että tämä keskustelu ei nyt kauheasti mihinkään johda. Tätä voitaisiin varmasti kuppilan puolella jatkaa vähintään yhtä hedelmällisesti kuin täälläkin.

Mutta ed. Huuhtanen sanoi, että tuloerojen kasvu ei viime kaudella ollut mitään. Tekee mieleni kyllä kysyä, miten ne puoli miljoonaa työtöntä, jotka polkaistiin viime kaudella, eikö heidän tuloissaan tapahtunut mitään rohkeampaa pudotusta kuin muilla, ja että te vielä halusitte ansiosidonnaisen työttömyysturvan väkisin murtaa. Lakkouhan avullahan se estettiin. Jos siihen olisi vielä menty, niin väitän, että kyllä näiden ihmisten kohdalla olisi tuloerojen kasvu verrattuna niihin, jotka saavat töissä olla, ollut huomattavan suuri. Mielelläni kuulisin, onko tämä väite väärä.

Ed. R a s k : Rouva puhemies! Ed. Huuhtanen, minä en ole mielestäni kehumut Lipposen hallituksen töitä tänäkään iltana. Olen kyllä muistuttanut muutamista töistä, mitä edellisen hallituksen aikana tapahtui. Olette oikeassa, leipäjonot eivät ole loppuneet.

Muistan viime kaudelta, kun meillä oli eduskunnassa Lasten parlamentti. Silloin yksi terävä lapsi kysyi silloiselta hallitukselta, että eikö esimerkiksi ylimääräistä lihaa olisi voitu jakaa kouluille, koska todettiin, että kouluruokailussa oli säästetty. Ei se käynyt.

Olen samaa mieltä kuin ed. Reino Ojala, että keskustelun pitkittäminen ei asiaa auta. Muistutan kuitenkin siitä, että niin keskusta kuin sosialidemokraatitkin ovat yhdessä hyvinvointiyhteiskunnan rakentaneet. Hallituksia tulee ja menee, ja molemmilla puolueilla on hyvä tahto siitä, että myös tämän yhteiskunnan hyvänä hyvinvointiyhteiskuntana ja -valtiona edelleenkin tulisi jatkua.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Rask lopetti kauniisti puheenvuoronsa kertamalla historian, jolloin keskusta ja sosialidemokraatit ovat luoneet sosiaaliturvaa ja hyvinvointiyhteiskuntaa. Nyt te olette kuitenkin sitä purkamassa aivan erityisellä ja erilaisella vauhdilla

kuin mitä laman aikana keskusta joutui tekemään. Olen toistuvasti sanonut, millä tavoin tämä tapahtuu.

Ed. R. Ojala, kun te ihmettelette, että minä puhun työttömyyzeroista. Teidän täytyy muistaa, että niin suurituloisilla kuin pienempituloisilla työttömillä ja työssä olevilla kaikilla tapahtui elintason laskua. Hän ei ole paikalla, mutta ehkä kuulee tämän puheen. Tästä tulee se, että tuloerot eivät kasvaneet eikä myöskään tuloperusteen köyhyys kasvanut.

Mutta nyt näillä päätöksillä, kun te annatte suurituloisille verohelpotuksia, kun heiltä erilaiset maksut pienenevät, tuloerot lähtevät kasvuun, kun samanaikaisesti leikataan perusturvaa ja alemman sosiaaliturvan väestöryhmiltä tehdään kovia säästöjä. Tästä ne tuloerot tulevat ja tästä syntyy myöskin köyhyyden suhteellinen lisääntyminen. Tulette näkemään tämän jo ensi vuonna.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain ja eraiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 189/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 29/1996 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelu:

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys kansaneläkkeen pohjaosan poistamiseksi merkitsee 77 markan menetystä kuukaudessa sadoilletuhansille eläkeläisille vuoden 1997 helmikuun alusta alkaen. Ministerien taholta on eduskunnalle annettu ymmärtää, että leikkaus koskee vain suuria työeläkkeen saajia.

Toisessa kuntatalousryhmässä eläkeläispuolisot joutuvat eläkeleikkauksen kohteeksi jo, jos tulot ovat 3 605 markkaa työeläketuloa kuukaudessa. Yksinäisellä eläkkeensaajalla vastaavassa kuntaryhmässä raja on 4 198 markkaa kuukaudessa. Mielestäni on kohtuutonta väittää, että he ovat suurituloisia eläkeläisiä. Heidän eläkkeensä

ei parane sillä, että huomattava osa eläkeläisistä joutuu tulemaan toimeen vieläkin pienemmillä tuloilla.

Iän karttuessa sairaanhoito- ja lääkekulut kasvavat. Erityisen vaikeaksi on tilanne muodostunut juuri eläkeläisille, joiden eläkkeiden reaali-taso jäädytetään nyt useiksi vuosiksi eteenpäin. Ei riitä se, että hallitus lupaa, ettei kenenkään eläke markkamääräisesti alene, kun eläkeläisten tarvitsemien palveluiden, lääkkeiden, asumiskustannusten ja hoitojen hinnat ovat jatkuvasti nousseet.

Suurille eläkkeille ei edelleenkaan säädetä minkäänlaista kattoa. Hallituksen veroratkaisut suosivat myös hyvätulaisia, kuten jo aikaisemmin keskustelussa on käynyt ilmi. Pienituloiset eläkeläiset tarvitsevat sähköä siinä kuin muutkin. Energiaveroratkaisu myös lisää eläkeläisten asumiskustannuksia. Kansaneläkkeen pohjaosan leikkaamisen sijasta hallituksen pitäisi leikata ylisuuria eläkkeitä. Nyt suurituloiset ovat hallituspuolueiden erityissojeluksessa.

Arvoisa puhemies! Tulen asian toisessa käsittelyssä tekemään ehdotuksen, mikä merkitsee sitä, että kansaneläkkeiden pohjaosan leikkauksesta luovutaan.

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa vain lyhyesti joudun toteamaan, että pohjaosan leikkauksen myötä eläkeläiset menettävät vuosituhannen vaihteeseen mennessä 2 miljardia markkaa rahaa. Tätä menetystä hallitus yrittää kompensoida erilaisilla veroluonteisten maksujen pienennyksillä ottamalla indeksin avuksi ja joiltakin osin tulee myös verotus helpotuttamaan. Mutta hyvin useitten eläkeläisten kohdalla käy toisin kuin ministeri Mönkäre ilmoitti, että käteen jäävä eläke ei pienene.

Onneksi tätä varten joudutaan tekemään aivan erityisjärjestely, jossa voidaan taata se, että — ja toivon, että näin voidaan taata — eläke ei keneltäkään pienene, mutta sekin tarkoittaa erityistoimenpiteitä, sellaisia, jotka eivät ole järjestelmän mukaisia, mutta toistan, on hyvä, että näin toimitaan. Mutta se luonnollisesti aiheuttaa jälleen kerran byrokratiaa Kelan toimintoihin ja tässä mielessä asia ei tietenkään ole hyvä.

Me tulemme tukemaan ed. Kuopan tekemää esitystä, jonka hän äsken juuri kertoi.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Eläkkeiden osalta indeksien käyttöön otto käytännössä merkitsisi sitä, että eläkkeiden reaalinen ostovoima säilyisi ja tällaista kuvaa on tietysti

eläkeläisille haluttu antaa, kun eläkeindeksi on otettu käyttöön. Todellisuudessa se, niin kuin on täällä moneen kertaan selvitetty ja myös ed. Huuhtasen puheesta kävi ilmi, on yksi osa, jonka pitäisi korvata ja kompensoida täysimääräisenä kansaneläkkeen pohjaosan poistumisen.

Joka tapauksessa tulee käymään niin, että eläkkeet eivät seuraa reaalisesti ostovoiman nousutarvetta. Näin ollen koko ajan, vaikka erikoistoimenpiteillä korvattaisiin se, että käteen jäävä osuus ei pienene, reaalin ostovoima tulee väheneeseen joka tapauksessa. Minä olen sanonut, että tämä on eräs suuria puhalluksia koko homma Lipposen hallituksen toimenpiteissä. Toivotavasti eläkeläiset ainakin näkevät tilipussissaan tai eläkepussissaan, miten tässä loppujen lopuksi käy ainakin reaalisesti ostovoiman suhteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Hallituksen esitys eräiden kuntien ympäristönsuojelun hallintoa koskevien säännösten muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 212/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 7/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Hallituksen esitys maatalouden kansallista erityistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 221/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vuorensola: Arvoisa puhemies! Halusin käyttää puheenvuoron ainoastaan tie-

tystä erityisestä syystä, kun on kysymys lähetekeskustelusta: Käsitteksi mukaan hallituksen nyt antama esitys n:o 221, joka koskee maatalouden kansallista erityistukea, on yksi osa sitä ns. superpakettia, joka vastikään maatalouden osalta annettiin. Tässä yhteydessä oma käsitykseni on se, että tämä kokonaisuus sinällään, joka tässäkin esityksessä on vain osa superpaketista, ei tule varsinaisesti yhtenäisenä pakettina saliin käsitteilyyn, vaan erillisinä lakiesityksinä. Käsitteksi mukaan kokonaisuus, joka tähän liittyy, jää ilmeisesti aika monelta hahmottamatta. Ilmeisesti näin käy myös valtioneuvostossa, koska asiaa ymmärrykseni mukaan on käsitellyt hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta ja sen käsitteilyn jälkeen asia tulee myös hallitukseen vain erillisinä lakiesityksinä eikä suinkaan kokonaisuutena, jota erityisesti superpaketin osalta haluan korostaa.

Superpaketti sinällään pitää sisällään ensinnäkin 141 artiklan mukaiset toimet eli ns. vakaviin vaikeuksiin liittyvät toimet Etelä-Suomessa ja siihen sisältyvän investointiavustuspaketin. Sen lisäksi siihen kuuluvat budjettisäästöt vuonna 1997, maitokiintiöiden leikkaus, energiaverohuojennus ja myös ne sosiaalipoliittiset säästöt, jotka kohdistuvat maa- ja metsätalouteen.

Kun superpakettia ja kokonaisuutta miettii rahallisesti, niin pluspuolella, jos katsotaan elinkeinon kannalta, ovat tietyt 141 artiklaan liittyvät osat, joiden markka-arvoksi voidaan kaiken kaikkiaan laskea noin 1 400 miljoonaa markkaa. Ne jakautuvat tuotekohtaiseen tukeen sekä investointiavustukseen ja -tukeen. Toisena osana on energiaverohuojennus, joka markka-arvoltaan on 25 miljoonaa markkaa.

Miinuspuolella maatalouden kannalta, elinkeinon kannalta, ovat budjettisäästöt, jotka liittyvät kokonaispakettiin ja jotka on ututettu taitavasti sinne sisälle. Näiden säästöjen arvo on 725 miljoonaa markkaa. Lisäksi on maitokiintiön alentaminen 6,4 prosentilla tämän hetken tiedon mukaan, joka merkinnee noin 300:aa miljoonaa markkaa ja lisäksi aikaisemmin mainitsemani sosiaalipoliittiset säästöt arvoltaan arvioiden mukaan noin 150 miljoonaa markkaa.

Tämä kokonaisuus, plussat ja miinukset yhteensä, merkitsee käytännössä lähes plus miinus nolaa. Toisin sanoen se kuva, joka aika yleisesti julkisuudessa nimenomaan on luotu tai on muodostunut, että maatalous tässä ja tämän paketin myötä jotain erityistä saisi, ei ole paikallaan. Tässä pitää vain ehkä paikkansa se sanonta, että on pakko juosta, jotta pysyisi paikallaan. On tietysti

monia ongelmia, jotka tähän superpakettiin liittyvät. Tulos on mielestäni seuraavanlainen hiukan osatekijöitä analysoidakseni:

Ensinnäkin säästöt, jotka tähän budjettiin liittyvät, ovat käsitykseni mukaan vastoin tehty EU-sopimusta ja murentavat sitä sopimus-pohjaa, joka aikoinaan EU-sopimuksen myötä tehtiin. Nämä säästöt ovat niitä, jotka kerrannaisvaikutuksina näkyvät koko tässä superpakettissa.

Toiseksi artiklaa 141 koskeva ratkaisu on rakenteeltaan aivan erityyppinen, kuin EU-neuvottelujen yhteydessä keskusteltiin. Myönnän, että sitä ei mihinkään kirjattu. Mutta silloin keskusteltiin nimenomaan siitä, että vakavien vaikeuksien tuki, mikäli siihen päädytään — sehän oli tietyllä tavalla ehdollinen — suunnataan nimenomaan tuotteisiin ja sitä kautta nimenomaan maataloutta täällä eteläisessä Suomessa avustetaan ja annetaan sille tukea.

Kolmanneksi superpaketin se osuus, mikä tuotteisiin nyt suunnataan tukena, on minusta pohjaltaan oikea, ja annan pisteitä kyllä sille, että se on suhteellisen hyvin onnistunut. Niitä suuria rajoja taikka kynnyksiä, joita alun perin pelättiin syntyvän, ei onneksi ole kovin merkittävästi ainakaan aikaisempaan nähden syntynyt. Itse asiassa kynnykset ovat jopa pienentyneet verrattuna aikaisempiin aikoihin. Vallankin pitemmässä historiassa jos katsotaan, niitä on ollut.

Investointitukijärjestelmä, niin kuin totesin, on yksi osa tätä superpakettia, ja se on hyvin mielenkiintoinen asia. Jos olen oikein ymmärtänyt, investointitukipaketin tarkoitus ja lähtökohda on ollut se, että se suunnataan Etelä-Suomessa tietyille tiloille ja avustuksen määrä voi nykyisen käsityksen mukaan vaihdella ilmeisesti 30 ja 60 prosentin välillä hiukan tuotantosuunnasta ja tietysti siitä riippuen, kuinka paljon rahaa on loppujen lopuksi käytettävissä.

Tämä suuntaaminen aiheuttaa ilman muuta nykyisten kriteerien mukaan sitä, että suuremmat ja suuret tilat ovat ensisijaisia ja sellaiset, jotka kykenevät investointeihin, toisin sanoen jo nyt hyvin vauraat tilat. Kaikkein eniten epäilin sitä, mikä yleisesti on tunnustettu, että lähtökohdiana on se, että nämä tuet voivat kohdistua korkeintaan 15 prosenttiin eteläsuomalaisista tiloista. Tällöin koko investointitukipaketin periaate ja lähtökohda on, sanoisin, jossain määrin arveluttava. Kuka ratkaisee sen, mitkä tilat investointiavustusta tulevat saamaan? Onko niin, että sen saavat nopeimmat tai laskennallisesti parhaat tilat? Sitä sopii kysyä.

Joka tapauksessa, jos mennään aivan tilastojen mukaan ja katsotaan keskimääräinen suomalainen tila, se ei täytä näitä kriteereitä, ja silloin tietysti sopii kysyä, miten tämä investointitukijärjestelmä kehittää maatalouden rakennetta. Eikö päinvastoin pitäisi olla niin, että kannustetaan ja tuetaan rakenteellisesti kehittymään niitä, jotka ovat sen viivan alla? Minun käsitykseni on se, että hehtaarit tai eläinmäärät eivät suinkaan välttämättä ratkaise tilan tulosta. Sen ratkaisevat nimenomaan ne yrittäjät, jotka ammatilla siellä harjoittavat. Toisaalta eivät myöskään hehtaarit ja eläinmäärät ratkaise sitä järkeä ja yrittäjän tasoa, joka siellä tilalla on ja vallitsee. (Ed. Aittoniemi: Kyllä lehmälläkin joku osuus on!) — Kyllä lehmälläkin on joku osuus. Minä myönnän sen. — Mutta sitä sopii kysyä, miten rakenne tästä kehittyy parempaan päin niin, että se kuitenkin olisi sillä pohjalla, mistä tähän asti on lähdetty: että se olisi suhteellisen laajalla rintamalla.

Samaten hiukan olen miettinyt sitä, miten käy esimerkiksi meidän luomutuotantomme, jossa hehtaarimäärät koskaan eivät voi kovin suuria olla, koska luomutuotannossahan, kuten hyvin tiedämme, korvataan pääomaa omalla työllä aika merkittävästi. Näin ollen silloin mahdollisuudet hoitaa ns. suurta ja kriteerit täyttävää luomutilaa ovat käsitykseni mukaan varsin rajalliset.

Joku sana maitokiintiöiden leikkauksesta. Niin kuin totesin, niin kysymys on tällä hetkellä laskennallisesti noin 6,4 prosentin leikkauksesta, jota voi monessa mielessä pitää aika lailla kohtuuttomana ennen muuta siitä syystä, että siitä ei erillistä korvausta makseta. Niin olen ymmärtänyt. Ainakaan missään esityksessä ei korvauksen maksamisesta puhuta.

Tämä maitokiintiöiden leikkauskin on minun mielestäni ristiriidassa rakennemuutoksen kanssa. Se on kohtuuton ennen muuta nuorille tuottajille, jotka ovat vastikään tilan ostaneet ja samalla, täytyy huomauttaa: samalla, ostaneet myös maitokiintiön, ja tiedämme hyvin, että hyvin monet nuoret ovat sukupolvenvaihdoksen yhteydessä maksaneet lahjaveroa siitä, että heidän tilansa maitokiintiö on viime vaiheessa tilakaupassa realisoitu eli sille on laskettu selkeä markkarvo ja se on ollut selkeästi siirtyvää omaisuutta. Kohtuuton tämä leikkaus on myöskin tietysti niille, jotka ovat vastikään hankkineet lisäksi kiintiöitä. Tässä suhteessa voisi käyttää jopa niin voimakasta sanontaa, että se on perustuslain vastaista, koska se leikkaa sekä tuloa että omaisuut-

ta ja ymmärryksen mukaan ei suinkaan vähäisessä määrin.

Maitokiintiöiden leikkaus olisi ollut viisasta suorittaa ja hoitaa eurooppalaiseen malliin siten, että niitä olisi ostettu pois ja ostomäärä olisi ollut ehkä noin 150—160 miljoonaa litraa, markka-arvoltaan käsitykseni mukaan suunnilleen sama. Toinen mahdollisuus olisi ollut pitää parin vuoden paussi tässä asiassa, odottaa vuoteen 1998 tai 1999, jolloin ympäristökriteerit mautiloilla astuvat täysin voimaan. Tällöin käsitykseni mukaan hyvin monet tulevat maidon tuotannon lopettamaan, ja he ovat yleensä niitä, jotka tällä hetkellä ovat ns. jäähyttelijöitä.

Superpakettiin liittyy myöskin energiaverohuojennus, joka siihen viime vaiheessa tuli 25 miljoonan markan arvoisena. Se oli selvä kompromissi maatalouden kohdalla. Se kuitenkin merkitsi sitä, että maataloutta käsitellään eri tavalla kuin muuta yritystoimintaa.

Sosiaalipoliittiset säästöt ovat luonteeltaan tässä paketissa, vaikka ne eivät ihan suoraan siihen kuulu, sellaisia, että ne siirtyvät maataloudelle lisäkustannuksiksi. Ne ovat valtiontaloudellista säästöä, mutta siirtyvät pääosin lomien ja eläkkeiden osalta viljelijöiden aikanaan maksettaviksi.

Arvoisa puhemies! Maatalous ja elintarviketalous on tällä hetkellä markka-arvoltaan noin 50 miljardia markkaa, koko elintarviketalous. Tuossa ketjussa työskentelee 280 000—300 000 ihmistä. Tuo ketju muodostaa meidän elinkeinoistamme yhden merkittävimmistä tällä hetkellä. Metallin ja puunjalostuksen jälkeen se on markka-arvoltaan kolmas. Tämä elinkeino on myöskin tällä hetkellä täysin samassa asemassa markkinoilla kuin muukin yritystoiminta.

Maan hallituksen tehtävä on ymmärryksen mukaan hoitaa elinkeinopolitiikkaa siten, että se pyrkii tekemään ja parantamaan yleisiä edellytyksiä. Maatalouden ja elintarviketalouden kohdalla kuitenkin jää kysymään, missä on elintarviketalouden ja maatalouden elinkeinopolitiikka. Se elinkeinopolitiikka, jota meillä nyt harjoitetaan, merkitsee sitä, että sitä harjoitetaan niin, että elintarviketalous saa päivä päivältä yhä enemmän kustannuksia kannettavakseen.

Ed. Vihriälä: Arvoisa rouva puhemies! Tämä maatalouden ns. superpaketti, joka nyt on valiokuntaan lähtemässä, sisältää neljä merkittävää lakiesitystä maatalouden kannalta.

Tässä yhteydessä on syytä todeta kai se seikka, että äskettäin pidetyt kunnallis- ja europarla-

menttivaalit tietyllä tavalla, näin rohkenen väittää, vaikuttivat tähän pakettiin kokonaisuutena. Paketin anto siirtyi vaalien jälkeen, ja siinä oli varmaan sekä käytännöllisiä mutta ennen kaikkea myöskin poliittisia perusteita. Ei liene liioiteltua todeta sitäkään, että eräitten hallituspuolueitten edustajien aktiivinen toimintaa ehkä osaltaan aiheutti sen, että niitä pahimpia epäkohtia, mitkä oli julkisuudessa ennen näitä kaksia vaaleja, on voitu nyt näissä lakipaketeissa ja niihin liittyvissä päätöksissä korjata, joten ne eivät tule tähän saliin niin ikävinä kuin ne viljelijäväestön kannalta olisivat muuten tulleet.

Mutta keskeinen asiahan tässä koko lakipaketissa on kansallisen tuen leikkaus eli se 750 miljoonaa markkaa, jota nyt tullaan pienentämään 25 miljoonalla markalla energiaveron kohdalla. Mutta tämän tukipaketin leikkauksen kyllä tulevat viljelijät tuntemaan eri puolilla Suomea. Pitää paikkansa, mitä ed. Vuorensola edellä toi esille, että sekä pohjoisen tuen että A- ja B-tukialueiden kohdalla todennäköisesti saavutetaan sellainen tulos, että aivan kohtuuttomia eroja viljelijöiden kesken maan eri osissa ei tule. Lopullisia pennimääriähan me emme tällä hetkellä tiedä, mitä ne tullevat sitten olemaan, mutta joka tapauksessa eroja vielä jäämään.

Erityisesti jos tässä ajattelee nyt esimerkiksi naudanlihan tuotantoa, niin se tällä hetkellä tutkijoitteinkin mukaan, jos katsomme pitkällä aikavälillä, menestyy erittäin huonosti EU-markkinoilla, ja siihen ovat keskeisenä syyinä meidän korkeat tuotantokustannuksemme. Eräs tutkija arvioi, että meillä rehukustannukset ovat keskimäärin 60 prosenttia suuremmat, kun verrataan niitä esimerkiksi Tanskan rehukustannuksiin. Jokainen voi ymmärtää sen, että naudanlihan tuotanto ainakin tämän kokoisilla perhevilmillä, millä meillä sitä tällä hetkellä harjoitetaan, käy tulevaisuudessa kannattamattomaksi.

Arvoisa puhemies! Maitokiintiöasiaan en tällä hetkellä puutu tämän enempää, koska tämä asiahan elää ehdollisesti vielä ennen kuin varsinaiset ratkaisut tullaan tekemään, mutta pitää muistaa, että kyllä maitokiintiöistä on tullut merkittävä omaisuusosa myös niillä tiloilla, jotka maidon tuotantoa tänä päivänä harjoittavat, ja niiden ratkaisujen, mitä siinä suhteessa tehdään, pitäisi olla sen mukaisia, että niissä myös tätä näkökohdtaa kunnioitetaan.

Arvoisa puhemies! Kyllä tämä paketti, jolle tietenkin toivon ja uskoakseni me kaikki toivomme nopeaa ja asiallista käsittelyä eduskunnassa,

tietyllä tavalla nyt selkeyttää Lipposen hallituksen maatalouspoliittista linjaa. Tähän on koottu kaikki nämä ainekset. Jos sitä katsotaan ensinnäkin perheviljelmäpohjaisen maatalouden — voimme vielä käyttää ehkä jonkin aikaa sanaa ”pien-tila” — ja sen elinehtojen kohdalta ja koko maaseudun kannalta, kyllähän tässä merkittävät suuntaratkaisut nyt otetaan. Kyllä mielestäni tämä tarkoittaa sitä, kun sodanjälkeisenä aikana on harjoitettu maatalouspolitiikkaa, joka on vahvasti rakentunut ns. pien- ja perheviljelmille myös Itä- ja Pohjois-Suomessa, että tämä ratkaisu kokonaisuudessaan, kun tämä on täyttä asiaa, tulee vaikuttamaan niin, että meillä maataloustuotannon painopiste siirtyy Pohjois- ja Itä-Suomesta sekä osittain Väli-Suomestakin Etelä-Suomeen ja niille alueille, joilla on parhaat luontaiset edellytykset. Se on arvo sinänsä.

Jos tarkastelemme taas maataloustuotantoa ja, kuten ed. Vuorensola toi esille, koko elintarvikepolitiikkaa ja kysymme, pitääkö maan olla asuttuna ja pitääkö meidän kaikissa tilanteissa kantaa huolta omasta elintarviketuotannostamme, silloin voimme tietenkin ajatella toisella tavalla. Huomenna Roomassa alkaa huippukokous, jossa tapaavat johtavien valtioiden hallitusten päämiehet — Suomen pääministeri ei ole siellä mukana, mutta maatalousministeri on — ja heidän tarkoituksenaan on tiedotteen mukaan hyväksyä siellä julistus elintarviketurvan kuulumisesta tulevaisuudessa jokaisen ihmisen perusoikeuksiin. Ollaan tekemässä näin merkittävää päätöstä myös Roomassa. Siinäkin mielessä tämä lakiesityksen käsittely sattuu aika hyvään ajankohtaan.

Olisi syytä toivoa, että maa- ja metsätalousvaliokunta voisi myös tältä pohjalta näihin lakiesityksiin ja ennen kaikkea niiden perusteluihin joi-takin lausumia laittaa ja suunnata sitä, millä tavalla meillä maatalouspolitiikkaa harjoitetaan. Onhan mielestäni aivan selvää, että tämä paketti kokonaisuudessaan tulee aiheuttamaan sen, että saadaan tehdä monta Itä-Suomi- ja Pohjanmaapakettia, jos aiotaan ne työpaikat turvata, mitä maataloudesta, elintarviketuotannosta ja koko ketjusta lähtee pois, kun pien- ja perheviljelmät tulevat tästä maasta loppumaan.

Arvoisa puhemies! Näillä saatesanoilla haluan saattaa lakipaketin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Edustajien Vuorensola ja Vihriälä toteamuksiin maatalouden merkityksestä työllistäjänä Suo-

messa ja tässä muutenkin vaikeassa työttömyys-tilanteessa ei ole mitään lisättävää. Yhdyn täydellisesti näihin arvioihin. On karu todellisuus, että tämä yhteiskunta ei pysty niille reilulle parillesadalletuhannelle ihmiselle, jotka elintarvikelohkolla työskentelevät, tarjoamaan mitään vaihtoehtoa. Jos sellainen vaihtoehto olisi olemassa, totta ihmeellä edellinen hallitus ja tämä nyt istuva hallitus olisi sen käyttänyt hyväkseen. Siinä mielessä kaikki nämä ratkaisut, jotka nyt tehdään, ovat hyvin suurimerkityksisiä.

Muutamia näkökohtia, jotka liittyvät tähän asiaan. Se, mikä tässä taustalla on kaikkein kurjin puoli, on se, että Suomi ei valitettavasti onnistunut EU-jäsenyysneuvotteluissa maatalouden osalta sillä tavalla kuin aikoinaan onnistuivat muun muassa Espanja ja Portugali. Nehän onnistuivat hankkimaan ensiksi seitsemän vuoden siirtymäkauden ja sitten vielä vähän lisää aikaa ja hankkimaan muun muassa maitotalouden osalta sellaiset ehdot, että maidon tuottaminen EU-piikkiin kannatti ilman, että maitoa jalostettiin lainkaan. En tiedä, onko tämä maailmantaloudellisesti mitenkään fiksu ratkaisu, mutta se kuvaa vain suhteellisesti sitä ns. onnistumista, joka on todettava Espanjan ja Portugalin osalta näin taannehtivasti.

Siinä kurjassa tilanteessa, että tulos ei sen parempi ollut kuin nyt on, silloiselle ministeri Haavistolle on laskettava taitavaksi eduksi, että hän artiklan 141 lyijykynällä kirjoitti ja sai sille hyväksynnän. Se, mikä on tässä ollut virhetulkinta, on se, että siinä lukisi, että se koskee vain Etelä-Suomea. Sehän on avoin koko Suomea koskeva vakavien vaikeuksien tilanteen ulospääsytie neuvotteluihin. Jos tällainen tilanne tulisi pohjoisen Suomen osalta, tietysti sitä artiklaa 141, joka kuuluu nyt Rooman sopimukseen, toisin sanoen se poistuu vain yksimielisen kannan kautta, siten aktivoitaisiin.

Kun Suomi onnettomuudeksi tässä tilanteessa ajautui sellaiseen tilanteeseen, että jouduttiin budjettileikkauksiin — tämän päivän lisäbudjet-tikeskustelun yhteydessä kävi erinomaisen hyvin selville se, mikä Suomen taloudellinen tila on, kuinka alijäämäisiä meidän tilinpäätöksemme tulevat olemaan eli velkarahalla tasapainotettuja — tällaiset tilanteet eivät ole voineet jäädä heijastumatta myös maatalouden lohkolle. Siitä sitten seuraa nyt valitettavasti se, minkä ed. Vuorensola totesi 725 miljoonana markkana, olkoon sitten tämä tai 750 miljoonaa, koska siinä on kysymys eräiltä osin laskennallisesta arvioinnista, mitä se loppujen lopuksi on, koska siitä osa on jo toteu-

tunut muutoin maa- ja metsätalousministeriön pääluokan osalta.

Nyt ollaan tässä tilanteessa. Merkittävää tässä kokonaispaketissa on se, että Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto on sen hyväksynyt lukuun ottamatta maitokiintiöasiaa ja SLC:kin lie-nee sen samalla tavalla vastaavasti hyväksynyt, vaikka sitä koskevaa mainintaa en ole missään nähnytkaan.

Täällä aivan oikein ed. Vihriälä totesi, että tässä asiat ovat vähän muuttuneet sinä aikana, kun tätä pakettia on hallituspuolueitten poliittisella puolella hierottu. Siihen itse asiassa on saatu eräitä muutoksia ja eräiden muutosten osalta on valitettavasti jouduttu myös kirjeenvaihtotilanteeseen julkisuuden kautta, mikä ei niin kovin hyvää kuvaa anna asiasta. Kommentoin muutamia näkökohtia.

Ensinnäkin investointitukipaketista. Siinähan on ongelmana käytäntöön soveltamisen tilanteessa se, minkä ed. Vuorensola totesi, kuinka tämä kohdennetaan, ja kun prosenttiluvut ovat erittäin korkeaa luokkaa ja rahaa on vähän, ongelmana on sitten se, käykö jopa niin, että pitäjässä yksi ainut tila, ensiksi ehtinyt, on potin korjaajana ja kaikki muut jäävät lehdellä soitteluun. Henkilökohtaisesti pidän tätä avointa veksellä kyllä erittäin arveluttavana, eli kun ed. Vihriälä viittasi siihen, että eduskunnan täytyy tässä vastuuta ottaa ja hoitaa asiaa eduskuntaohjauksessa, niin olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä. Näin me joudumme tekemään ja mietiskelemään myös eri varallisuuslähteiden käyttämistä hyvin tarkkaan ja mietintöön kirjailemaan näitä asioita. Ongelma ei ole siinä, etteivät prosentit olisi edustavaa luokkaa, vaan kysymys on siitä, mistä ne rahat otetaan ja kuinka sitten varoja käytetään.

Täällä puhuttiin hyvin paljon siitä, johtaako tämä vain siihen, että ns. suuria tiloja tässä edesautetaan parempaan tulokseen. Toivottavasti asian laita ei ole näin, vaan se linjaus, minkä ed. Vuorensola totesi tässä kohdassa, on lähinnä oikea. Paketissahan kävi sillä tavalla, että minun ja ed. Rajamäen vaatimuksesta pohjoisen tuen alueella muun muassa tilojen lehmälukumääräkohta muuttui vastoin aikoinaan Maatalous 2000 -ohjelmassa tehtyä ratkaisua, joka on ollut meidän nykyiselle ministerillemme pyhä asia. Hän joutui tässä antamaan periksi juuri sen takia, että tässä pitää katsoa alueellisesti toiminnalliset mahdollisuudet ja projisoida ne paikalliseen rehutuantoon jnp. Tässä suhteessa tilanne on muuttunut.

Lopettamistuen osalta oli tilanne sellainen, että edellisessä versiossa oli rajana, että tila on valmis luopumaan puolesta maatilansa pelloista. Totesin tähän valmisteluun, että ei se kyllä nyt käy, tätä ei kestä kukaan. Tästä voi tulla keinotellun kohde, ja nyt se on sitten kaksi kolmasosaa, minkä jälkeen siinä on jo sitten paljon rationaalisemmasta menettelystä kysymys. Muutenkin suhtaudun varsin skeptisesti koko lopettamistukikäytäntöön tässä yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Sitten maitokiintiöistä. Tässä suhteessakin se paperi, mikä nyt on olemassa, on aika tavalla toisenlainen kuin oli se luonnos, joka ministeriöstä lähti talouspoliittiseen ministerivaliokuntaan.

Ed. Vuorensola totesi, että siellä ei luvata korvata, mutta siellä aikaisemmin luki, että "ei korvata", ja se poistettiin eli aukaistiin korvausmahdollisuus ja samalla muuttui yksi hyvin merkittävä asia. Kun edellisessä versiossa luki, että "leikataan kuudella prosentilla", se muuttui ilmaisuksi "tekninen leikkaus". Kun ministeri sitten tätä sovittua paperia meni vähän julkisuudessa rusikoimaan, ansaitsee tulla pöytäkirjaan merkityksi maa- ja metsätalousvaliokunnan hallituspuolueiden valiokuntavastaavien asiasta viime perjantaina antama kannanotto. Tämä kuuluu:

"Talouspoliittinen ministerivaliokunta hyväksyi 7.11. suunnitelman maidon tilakohtaisten viitemäärien (kiintiöiden) sopeuttamiseksi EU:n Suomelle hyväksymän maakiintiön. Ministerivaliokunnan hyväksymä ratkaisu on yhtäpitävä allekirjoittaneiden kanssa sovitun kanssa. Tällä sopimuksella poistettiin aiemmasta päätösehdotusluonnoksesta maininta korvauksien suorittamattomuudesta ja sana 'leikkaus' muutettiin käsitteeksi 'tekninen leikkaus'. Nämä ovat kaksi olennaista muutosta, jotka on lisäksi kytketty komission päätökseen pohjoisen tuen alueen maidontuotantokaton poistamisesta. Kanssamme sovittu malli mahdollistaa ainakin kolmella eri tavalla hoitaa asia käytännössä niin, että aktiivituottajat saavat viime kädessä pitää kiintiönsä ja muilta käyttämättömät kiintiöosuudet hankitaan valtiolle ministerivaliokunnan hyväksymän hallinnollisen kaupan järjestelmän avulla." Allekirjoittajina ovat Kari Rajamäki, Jari Koskinen, Eila Rimmi, Ola Rosendahl ja Erkki Pulliainen.

Tämä tarkoittaa sitä, että todellakin on olemassa ainakin kolme eri mallia, joilla voimme hoitaa tämän asian. Yksi näistä menettelytavoista on se, että me ostamme nämä kiintiöt ja luovutamme optiolla ne takaisin samalla hinnalla. Se

on minusta kaikkein järkevin tapa hoitaa tämä asia. Samalla silloin valtiolle jäävät tyhjät kiintiöt hoitamaan sen, että meijerikiintiö ja maakiintiö tulevat vastaamaan toisiaan.

Toisin sanoen tällä tavalla on katsottu, että tämä asia on asiallisesti hoidettavissa oleva. Olennaista on se, että sellainen tilanne ei edes teoriassa ole mahdollinen, että sellainen, joka on äskettäin ostanut kiintiöitä tilansa maidontuotannon lisäämiseksi, joutuisi luopumaan korvauksetta näistä kiintiöistä. Sitä emme kerta kaikkiaan pidä mahdollisena. Elikkä tulemme valvomaan, että tämä asia tulee asiallisesti hoideksi pois, ja siinä hallinnollisen hinnan järjestelmä on se, jolla se asia hoidetaan.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Edellä olevista puheenvuoroista on käynyt jo hyvin ilmi, että hallituksen maatalouspolitiikka, elintarvikkepolitiikka ja maaseutupolitiikka ontuvat pahasti. Ed. Pulliainen toi puheenvuoronsa alussa esille, miten tärkeä maatalous- ja elintarvikesektori on meillä työllisyyden kannalta. Haluan, arvoisa puhemies, korostaa, että se on hyvin tärkeä myös maaseudun kannalta, muiden maaseudun elinkeinojen kannalta ja myös alueellisen kehityksen kannalta.

Kun hallitus aloitti, se teki mielestäni pahan virheen leikkaamalla kansallista tukea. Sen kipuja on nyt monin tavoin jouduttu kestäämään maataloilla. Kaikki eivät valitettavasti ole kestäneet. Tulot ovat alentuneet hyvin voimakkaasti ja epätoivo, epävarmuus tulevasta on hyvin raastava. Siitä itse kukin varmasti on saanut palautetta yllin kyllin. Kun samaan aikaan hallitus on vielä vähentänyt määrärahoja lomituksesta, saattanut koko järjestelmän epävarmaan tilaan, niin erityisesti karjatalouksilla tulevaisuus näyttää hyvin ongelmalliselta.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvittaisiin sellaisia toimia, joilla todella luotaisiin varmuutta tulevasta ja vahvistettaisiin koko tilarakenteen kehitystä eikä vain tähdättäisi suuriin, oloihimme sopimattomiin tiloihin. Meidän pitää huolehtia siitä, että maaseudulla säilyisi tulevaisuusosko.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kun tämä maitokiintiöiden leikkausta koskeva asia tuli aikanaan julkisuuteen, niin maaseudulla niissä piireissä, jotka entisyyden perusteella tunsin, otettiin aika paljon yhteyksiä juuri siitä syystä, että monet, jotka olivat hiljattain hankkineet lisäkiintiöitä, tunsivat joutuneensa tietylä tavalla petoksen kohteeksi ja vetosivat ni-

menomaan siihen, että heillä pitää olla jonkinlainen perustuslain suoja. Tuntuu kyllä aika erikoiselta tämä lukumäärä, mitä esitetään maitolitroista. Tämän ei tarvitse olla suhteessa todellisuuteen, mutta jos tilalla on ennestään 94 000 litran maitokiintiö, siihen ostetaan 6 000 litraa lisää ja maksetaan siitä varsin mittava hinta ja viikon kuluttua ilmoitetaan, että tämä 6 000 litraa leikataan pois tämän säännöksen perusteella, niin se tuntuu tavattoman pahalta, vaikka periaatteessahan kysymys on ihan samasta asiasta kuin se, että leikataan sellaiselta, joka ei juuri ole mitään lisää hankkinut, vaan se leikataan peruskiintiöistä. Mutta tällaisen ihmisen osalta, joka on juuri ostanut ja maksanut siitä suuren hinnan, jos suunnilleen leikataan sama määrä mitä hän on hankkinut, niin kyllä siinä ihminen todella tuntee joutuneensa, jos ei nyt petoksen kohteeksi, niin joka tapauksessa vaille perustuslain suoja.

Minä tein aikanaan tästä ministeriölle kirjallisen kysymyksen, yhden niistä harvoista, joita olen tehnyt, ja ministeri Hemilä siihen vastasi. Näki kyllä ihan selvästi, että hän oli kovin tuskiinsa eikä tiennyt, mitä siihen vastata. Oikeastaan tämä keskustelu täällä on nyt tuonut siihen valoa, että on erilaisia mahdollisuuksia vielä olemassa edes jollakin tavalla tämä maanviljelijän oikeudenmukaisuus vielä toteuttaa.

Ed. Vuorensola: Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että ed. Pulliaisen puheenvuoro tulee todella pöytäkirjaan. Minä olen aikaisemmin jossain lehdessä nähnyt vastaavanlaisen juhlallisen vakuutuksen, jossa todetaan, että hallituspuolueet ovat sitoutuneet siihen, että kiintiöitä ei leikata. Kuitenkin täytyy myöntää, että minä olen suhteellisen skeptinen siihen, että leikkaamisella ja teknisellä leikkaamisella olisi jotakin todellista eroa.

Ed. Pulliainen sanoi, että tässä on kolme mallia. Minun käsitykseni on aivan realistisesti se, että tähän ei jää kuin yksi malli, ja se on todennäköisesti malli, jolla kiintiöitä leikataan. Tämä johtunee lähinnä siitä, että pidän hyvin todennäköisenä, että tuo maakiintiö, joka meillä tällä hetkellä on, tulee ylitetyksi siitä aivan yksinkertaisesta syystä, että aina syksyllä jokainen maidontuottajayrittäjä pyrkii täyttämään oman tilansa kiintiön täyteen määrään, ja kun sen tietty määrä joka tapauksessa ylittää, niin maakiintiö menee myös tällöin yli. Tällöinhän tämä rotanloukku, joka tähän on tehty, laukeaa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Kysymyksen on siitä, mikä on lopputulos, ei se tekniikka silloin, jos tulos on oikeudenmukainen. Minä tarkoitan tällä sitä, että sellaista mallia nyt ei taida olla olemassakaan, etteikö niin sanotusti leikata, mutta olennaista on se, kun teknisesti on suoritettu tämä operaatio, koska pitää siivota tämä pois, mitä on sen jälkeen jäljellä, kun se operaatio on suoritettu. Jos silloin aktiivituotajilla on kiintiönsä olemassa ja niiltä, jotka eivät sitä ole käyttäneet, on hankittu ne valtiolle, niin asiahan on silloin kunnossa.

Minä totean, että tässä talossa on tämän salin keskiviivan siltä toiselta puolelta tuotu minulle hyvin selkeä kannanotto siitä, miksi kannetaan näistä käyttämättömistä kiintiöistä niin valtavasti huolta. Siis on näkemyksiä tähänkin suuntaan olemassa. Toisella puolella on todettu myös se, että ne ovat lainojen vakuutena jnp. Jos näin on, kuin tämä jälkimmäinen väite, niin silloin oli suuri virhe siirtyä tähän kiintiökauppaan. Vastustin sitä aikoinaan. Onneksi silloin saatiin tämä 50—50 sääntö. Mutta nyt on pakko sen kanssa valitettavasti elää.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus jätti tietoisesti EU-jäsenyysneuvotteluissa avoimeksi tämän lähinnä eteläistä Suomea koskevan maatalouden tukiasian, ja nyt sitten viime kesänä se jäi nykyisen hallituksen neuvoteltavaksi aika avoimelta pohjalta. Molempienkin hallitusten toiminnan tuloksena tilanne ja näkymät maatalouden ja sitä kautta koko maaseudun osalta ja loppujen lopuksi koko maassa ovat aika synkät ja toivo on varsin vähäistä. Tämä on murheellista, kun ajatellaan, kuinka tärkeää meille on sekä maatalous että elintarvikehuolto kaiken kaikkiaan.

Nämä kysymykset ovat hyvin vakavia ja kauaskantoisia. Siksi toivoisin, että tässä yhteydessä, kun hallituksen esitystä nyt käydään valiokunnassa läpi ja sen jälkeen täällä uudelleen ehkä paremmin tiedoin, voitaisiin todella menettellä hyvin vakavasti ja tehdä kaikki se, mitä maaseudun näkymien parantamiseksi on mahdollista.

Valitettavasti vain EU-jäsenyys ei anna mitään valoisaa näkymää maaseudun elämisen kannalta. Siksi täytyy vain toivoa, että sellainen linja, joka heti alussa Lipposen hallituksella oli, että leikataan niin paljon kuin mahdollista maatalouden kotimaista tukipakettia, ei enää jatkuisi, vaan lähdetäisiin aivan uudelta pohjalta katsomaan tulevaisuuteen niin, että meillä säilyisi

maaseutu elävänä ja asuttuna ja elintarvikehuolto mahdollisimman hyvin omissa käsissä.

Ed. Vuorensola: Arvoisa puhemies! Kun kuulin ed. Pulliaisen puheenvuoron, tulin vähän murheelliselle mielelle yhdestä syystä. Se on se, että minusta se oli kovasti hallinnon tai hallinnoinnin puheenvuoro. Totta kai asia on juuri niin kuin ed. Pulliainen selitti, niin kuin päätöstä pitääkin selittää, että yhteiskunnan ja hallinnon kannalta homma toimii näin. Mutta minä haluaisin korostaa ja tuoda omalla puheenvuorollani esille sen, että kyllä maaseutu- ja maatalousyrittäjän näkökulma on kokolailla toinen. Kyllä hän painii aivan toisenlaisten ongelmien kanssa, kuin mitä valtionalous nyt painii. Sen vuoksi minusta olisi tarvinnut miettiä sisältöä.

Voin suoraan sanoa, että uskon siihen, että se 55—58-vuotias viljelijä, joka jo jäähyttelee tuotantoaan muutoinkin, kyllä tulee pärjäämään, vaikka häneltä leikataan kuusi prosenttia. Mutta kuinka pärjää se, joka on juuri ostanut tilansa, ostanut kiintiötä tai muutoin investoinut tilalle? Kyllä tämän tyyppistä elinkeinopolitiikkaa myös maatalouspolitiikkaan voi sisältyä, niin minä olen ymmärtänyt.

Ed. Vihriälä: Arvoisa puhemies! Keskustelemme nyt lainsäädännöstä, ja näinhän on, että se luo pohjan maatalouselinkeinon harjoittamiselle, mutta hyvin tärkeä näkökohta, joka tulisi aina muistaa, on tietenkin se, miten viljelijä, talonpoika, emäntä ja isäntä tilalla pärjää ja miten he saavat työnsä palkan, että tulevat toimeen. Viljelijän palkkakysymys on jäänyt erittäin vähälle. Toki näinhän se jääkin, koska tämä talo ei suoraan palkasta päättä.

Ed. Kankaanniemi toi esille kansallisen kysymyksen. Kyllä täytyy taas kerran todeta, että kansallista konsensusta maatalous- ja elintarvikepolitiikasta tässä maassa ei valitettavasti ole vielä saatu aikaan. Nyt tämän hallituksen aikana meillä istuu työryhmä, jossa myös ed. Pulliainen on mukana, joka valmistelee maatalouspoliittisia kysymyksiä. Mielestäni on valitettavaa, että hallitus katsoi asian niin yksipuolisesti, että tässä työryhmässä ei oppositiopuolueiden edustajia ole mukana lainkaan. Olisi varmasti ollut viisasta kokonaisuutta ajatellen, että löytäisimme kansallisen yksituumaisuuden koko maatalous- ja elintarvikealoudesta. Se olisi aivan selvästi, niin minä uskon, eduksi tälle kansakunnalle ja ennen kaikkea sille väestöosalle, joka tässä maassa elintarvikkeita tuottaa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! On sen verran isosta asiasta kysymys, että kannattaa keskustelua vielä vähän jatkaa.

Ensinnäkin, mikä koskee aikataulua, niin oli äärimmäisen suuri tyhmyys, että tämä partiopoika-Suomi lähti hännäämään ensi vuoden huhtikuun alun päivämääräksi, johon mennessä asia pitää olla kunnossa. Kun tällainen partiopoika, joka ei hallitse itseään pienimmänsäkään asiassa, kumartaa ja on rähmällään Brysseliin yötä päivää, niin tämä käy tälle valtiolle kalliiksi. Tämä on oikein loistava esimerkki siitä, miten tyhmää suomalainen hallinnointikäytäntö voi olla. Jos ed. Vuorensola äsken tarkoitti tätä, niin me olemme äärettömän tarkoin samaa mieltä.

Sitten, kun nämä tyhmyydet on kerran menty tekemään, niin, arvoisa edustajatoverini Vuorensola, on pakko yrittää sen jälkeen, kun on loukkuun itsensä vienyt, hoitaa itsensä sieltä ulos. Nyt tässä on kysymys siitä operaatiosta. Toivoisin, että tässä tilanteessa ed. Vuorensolakaan ei antaisi suorituspisteitä taiteellisesta vaikutelma-
sta, vaan lopputuloksesta, ja unohtaisi mahdollisimman nopeasti sen, miten lopputulokseen on tultu.

Niin kuin puhujakorokkeelta sanoin, toivon hartaasti, että siinä lopputuloksessa lukee, että näiltä aktiivituottajilta ei ole kiintiöitä leikattu ollenkaan, vaan he pystyvät jatkamaan tuotantoaan, niin kuin te kaikki Suomen keskustassa toivotte, niin kuin toivon myös Vihreän liiton puolesta, että asianlaita on. Hyvin merkittävä on, että muun muassa ed. Rajamäki on ollut täsmälleen samaa mieltä tästä asiasta.

Ed. Malm: Rouva puhemies! En tule puolestamaan hallituksen maatalouspolitiikkaa. Mutta se on valitettavaa, että on leikattu pois 750 miljoonaa markkaa tuesta, se on aivan selvä. Mutta toisaalta päätös on tehty, on pakko elää sen mukaan. Nyt meidän asiamme on löytää ratkaisu niin, että viljelijät pärjäävät taloudellisesti jatkossakin.

Voimme todeta, jos olen ymmärtänyt oikein, että kukaan ei ole luopunut omasta ruoantuotannosta EU:ssa. Jokainen maa tuottaa sen, mitä kansa suurin piirtein syö. Näin on totuus. Mistä syystä me luovuttaisimme tässä maassa?

Sitten maitokiintiöt. On aivan selvää, että emme voi leikata ilman jonkinlaista korvausta. Yhteiskunta on kerran sanonut, että maitokiintiöllä on hinta. Sitten on pakko todeta sekin, jos leikataan.

Rouva puhemies! Kansa luottaa siihen, että

kansanedustajat ovat oikeassa, ja jos me olemme pessimistejä, jos me odotamme, että tilanne Suomen maataloudessa on synkkä, kansa on samaa mieltä ja he luulevat, että näin todellinen tilanne on. On meidän asiamme täällä hoitaa asiat niin, että maanviljelijät pystyvät tuottamaan ruokaa tässä maassa. Tietysti hallitus tekee esityksiä, mutta on eduskunnan asia muuttaa esitykset, jos katsomme ratkaisumme paremmaksi kuin hallituksen esitys. Emme voi sanoa, että se on hallituspuolueiden tai opposition syy, on eduskunnan asia hoitaa nämä asiat.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Ed. Malm kiinnitti huomiota siihen, että jokaisen itsenäisen kansakunnan tavoitteena on tuottaa itse elintarvikkeensa. Minusta tämä on erityisesti Suomen oloissa äärimmäisen tärkeä asia. Kyllä tämän pitäisi olla koko kansakunnan kannalta yhteinen kansallinen kysymys, ja siitä pitäisi eri toimin, kaikin mahdollisin keinoin pitää kiinni.

Maatiloilla ja maaseudulla tämänhetkinen tilanne on paljon huolestuneempi kuin me kenties jaksamme uskoakaan. Siellä koetaan tällaiset jatkuvat, lisääntyvät epävarmuustekijät hyvin syvällisesti. Tietysti yhdyin siihen, että meidän pitäisi nähdä myös myönteisiä puolia, mutta valitettavasti niitä on ollut hyvin vähän osoitettavissa. Tulotasoa on alentunut, kustannukset ovat nousseet, palvelut ovat heikentyneet, lomitussjärjestelmää ollaan ajamassa alas. Kaikki tällaiset ongelmat kasaantuvat monin tavoin. Siitä syystä nyt pitäisi todella hallituksen minusta ottaa selkeästi sellainen rooli, mikä EU-oloissa sille kuuluisi. Sen tulisi puolustaa suomalaista maataloutta, suomalaisia viljelijöitä, suomalaista elintarviketaloutta. Niinhän muutkin hallitukset tekevät. Nyt hallituksen asema on tässä paljon vaativampi ja tärkeämpi kuin aiemmin konsanaan. Sen takia olisi erittäin tärkeää, että hallituksessa nähtäisiin maaseudun työllistävä merkitys kokonaisuudessaan. Nythän se on paljolti unohdettu.

Ed. Vuorensola: Arvoisa puhemies! Minä pyrin toimimaan juuri niin kuin ed. Pulliainen sanoi, että odotan tuloksia ja teen loppupäätelmäni vasta sen jälkeen. Näin todella ajattelen.

Ed. Pulliainen puhui myös, että on jouduttu loukkuun. Se on mielenkiintoinen sana. Minusta se loukku on kaksiosainen: Toisaalta elinkeinopoliittinen. Lähinnä sitä voi korostaa kysymällä, minkälaista elinkeinopoliittikkaa, minkälaista elintarvike-elinkeinopoliittikkaa hallitus nyt harjoittaa. Ei ainakaan kehittyvää sellaista.

Toisaalta tämä loukku on myöskin poliittinen. Minä nostan hattua hallituspuolueiden kansanedustajille, jotka olivat tämän vetoituksen allekirjoittaneet, siitä syystä, että he ovat pyrkineet ottamaan poliittista vastuuta asiasta. Minusta se on hieno asia, kun me kaikki tiedämme sen, että nykyinen ministeri ei, ikävä kyllä, poliittista vastuuta ota eikä hän sitä myöskään voi ottaa.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena tähän lakipakettiin sisältyy tietyllä tavalla EU-tukipaketin romuttaminen ja se leikkaus, mikä tässä tapahtuu. Olen hyvin paljon miettinyt, että jos leikkausta ei olisi toteutettu ja kaikki se energia, mikä on käytetty tämän asian tiimoilta sen selvittämiseen, millä tavalla se tullaan kohdentamaan jne., olisi käytetty siihen, ettei olisi purettu kansallista tukipakettia, vaan kehitelty maataloutta, niin olen vakuuttunut siitä, että varmasti maatalouden puolelta kansalliseen varantoon olisi kertynyt moninkertaisesti tuo summa. Se olisi ollut tukemassa yhteiskuntaa ja ennen kaikkea maaseudun kehittämistä, joka on erittäin tärkeää. Varmasti meillä ei siitä tässä salissa erimielisyyttä olekaan, vaan niistä näkökulmista, millä tavalla sitä tulisi toteuttaa.

Ed. Pulliaiselle sen verran, että tämä tekninen leikkaus maitokiintiössä ei ole minulle avautunut millään tavalla, että se rauhoittaisi minua, että tästä ei sanktioille jouduta. Itse asiassa tämä pitää raadollisesti sisällään sen, että 6 prosenttia kun mahdollisesti leikataan, se tietää sitä, että esimerkiksi Kuopion läänissä kun tuotetaan 270 miljoonaa litraa maitoa kertaa 3 markkaa, joka on tällä hetkellä markkinahinta kiintiöillä, se on 48 miljoonaa markkaa, joka otetaan maidontuottajilta pois. Toisin sanoen maidontuottajilta pitäisi löytyä 48 miljoonaa markkaa seuraavana päivänä rahaa, että päästäisiin lähtötilanteeseen, mikä edellisenä päivänä oli. Tämä kyllä askarruttaa maidontuottajia erittäin paljon.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä. Jos haluatte jatkaa, niin puhujakorokkeelle!

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Tätä synkkyyttä ei maaseudulle tarvitse todellakaan nyt erityisemmin maalailla. Kyllä se sieltä löytyy valitettavan synkkänä tosiasiana.

On totta, mitä ed. Malm sanoi, että jokainen EU-maa pyrkii säilyttämään oman maataloustuotantonsa. Toki tänä hetkenä joutuu mietti-

mään, onko Suomi kuitenkin EU-maiden joukossa poikkeuksena, kun näitä esityksiä lukee.

Tosiasia on myös se, että meillä ei ole täällä, ei hallituksella, ei hallituspuolueitten eduskuntaryhmillä, ei oppositiolla, ei koko eduskunnalla, todellista päätösvaltaa maatalouspolitiikan kysymyksissä, vaan se todellinen päätösvalta on näissä asioissa Brysselissä EU:lla. Siihen me emme näköjään pysty riittävästi vaikuttamaan, vaikka vaikuttamisen mahdollisuutta kovasti pari vuotta sitten korostettiin.

Mieleeni muistuu kolmen vuoden takaa, kun silloinen ministeri Heikki Haavisto Brysselistä tultuaan muutaman kerran totesi, että meidän ei tule olla sinisilmäisiä, vaan nähdä se, että Keski-Euroopan maat haluavat ajaa tilanteen siihen, että Pohjoismaissa ostetaan ruoka Keski-Euroopasta ja täällä ajetaan oma maataloustuotanto alas mahdollisimman nopeasti. Tämä on ilmeisesti se tosiasia, jolla tiellä ollaan, mutta tämän tien kulkemista pitäisi vastustaa niin paljon kuin mahdollista. Siinä tarvitaan sitä kansallista yhteishenkeä ja eduskunnankin yksimielisyyttä, jonka puolelta itse haluan voimakkaasti vedota.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä poliittisen vastuun käsitteestä. Tilannehan on äärimmäisen persoonallinen sillä tavalla, että eihän ministeri Hemilä kannan mitään vastuuta mihinkään. Hänen puolueensa on erittäin kapealla pohjalla seuraavissa vaaleissa. Nämä hallituspuolueet kantavat kaiken vastuun. Sen takiahan tässä on vähän kuin persoonallinen tilanne keppaloida näitten kanssa, kun me joudumme aina puuttumaan asiaan siinä vaiheessa, kun ministeri esikuntansa kanssa on tehnyt pakeitin ja me joudumme neuvottelemaan sen tavalla tai toisella, välillä puhelimesta, välillä hänen johdustaan avulla, miten nämä hommat hoidetaan. Tämä on kuitenkin sellainen realiteetti, jossa joudumme nyt valitettavasti elämään. Tämä on käytännön päivänpolitiikkaa, ja vastuukysymys on juuri näin.

Toinen on maatalouspuolen kehittämisasia. Siinä suhteessa on sitä varten olemassa laajapohjainen työryhmä, jossa on Suomen keskustan jäsenkirjan haltijoita kylläkin jäsenenä, joskaan ei puolueen nimeäminä, niin että viesti varmasti menee siellä perille. Ainakin se on minun vieressäni istuvalta henkilöltä hyvin selvästi tullut esille, että se on siellä koko ajan pelipöydässä mukana.

Tämä kehittämispolitiikka on sen kansallisen

osan osalta siinä pöydässä aivan eri asia. Juuri niin kuin ed. Kankaanniemi ehätti jo sanoamaan, sitten on tämä EU:n harjoittama maatalouspolitiikka. Siinä suhteessa meillä on kyllä äärimmäisen paljon terävöittämisen varaa Suomen osalta. Tämä asia ei ole sinne päinkään tällä hetkellä kuin sen pitäisi olla. Kun seuraa ministerineuvoston asiakirjoista muitten jäsenvaltioitten käytäytymistä, niin kyllä Suomi jää ihan ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Ed. Pulliainen, kaksi minuuttia on täynnä. Jos haluatte jatkaa, siirtykää puhujakrokkeelle, olkaa hyvä!

P u h u j a (korokkeelta): Arvoisa puhemies! Tämä on sen verran tärkeä asia kuitenkin, että virkkeeni lopetan enkä kesken heitä, niin kuin tapana täällä yleensä on tällaisessa tilanteessa.

Nimittäin tilanne on sen laatuinen, että oteetaan yksi ainut sellainen valaiseva esimerkki, durum-vehnä, joka esiintyy jatkuvasti erityiskomitean ja ministerineuvoston listoilla. Kaikki ne valtiot, siis EU:n jäsenvaltiot, joittenka maantieteellisellä alueella durum-vehnää pystytään tuottamaan, ovat keksineet mitä mielikuvituksellisimmat keinot ulosmitata varallisuutta EU:lta sen durum-vehnän viljelyn avulla. Minä olen sanonut, että tämän tasavallan merkkiä Suomi EU:n jäsenvaltiona pitää kehittää oma durum-vehnänsä sillä tavalla, että me sen erityiskohteen avulla kuppaamme EU:n rahastot niin kuiviin kuin ne kupattavissa ovat. Se on ainoa oikeaa EU:ssa toimimisen maatalouspolitiikkaa, mitä olla voi. Näin tekevät kaikki muutkin, ja Suomen pitää tehdä tällainen politiikka.

Minä olen huomannut, mikä on mielenkiintoinen ilmiö, että ministeriön virkamiehistön kohdalla on ruvennut tällainen haloo-ilmiö tulemaan esiin viime aikoina joissakin kahdenkeskisissä keskusteluissa, että nyt ei tämä voi jatkua. Tämä tarkoittaa sitä, että politiikanteon tapaa, tyyli ja voima, kaikki, muuttuvat. Kysymys on silloin selvästi kansallisesta edusta.

Ed. V i h r i ä l ä: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo todettu, meillä ei ole omaa maatalouspolitiikkaa. Mutta toki voimme päättää kansallisista tukitoimista, miten juuri tässä talossa teemme.

Mielestäni ed. Malm kiinnitti erittäin tärkeään asiaan huomiota siinä, kuka päättää tässä tapauksessa kansallisesta maatalouspolitiikasta. Sehän on juuri tämä talo. Totta kai hallitus antaa

lakiesityksiä, tuo niitä tänne niin kuin nytkin on tuotu. Mutta sitä erityisesti toivoisi, että tuolla valiokunnassa, jossa ed. Pulliainen on varsinaisen vaikutusvaltainen jäsen, löytyisi näistä kysymyksistä sellainen yksituumaisuus ja tehtäisiin myös niitä korjauksia, joita tähän koko pakettiin voidaan tehdä, jotka ovat Suomen elintarviketuotannon ja Suomen maatalouden edun mukaisia eikä niin, että pidetään tiukasti kiinni. Minusta on tiettyjä elämisen merkkejä tapahtumassa tässä talossa, että eduskunta on voinut päättää, vaikka hallitus on antanutkin esityksiä, jos on todettu, että niitä voidaan ja pitää yhteisen edun nimessä korjata. Ed. Malm nosti erittäin tärkeän kysymyksen esille, ja se varmasti tarvitsee myös saatesanoja matkalle.

Ed. V u o r e n s o l a: Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa, mitä ed. Vihriälä sanoi, koska meillä on nyt käsitellyssä juuri maatalouden kansallista erityistukea koskeva lainsäädäntö.

EU, Suomen hallitus ja komissio ovat asiasta neuvotelleet, ja sen tuloksena on syntynyt tietty raamiratkaisu, jonka puitteissa voidaan tämä kansallinen järjestelmä panna kuntoon. En ole huomannut, että tässä keskustelussa esimerkiksi olisimme kukaan oikeastaan esittäneet, että menisimme tämän raamin ulkopuolelle. Sen sijaan maan hallitushan toimii tämän raamin sisällä miinus 10 prosenttia. Se on nyt syytä muistaa, mistä lähtökohdista lähdetään, ja syytä muistaa se, että tämä nyt on mitä suurimmassa määrin meidän omaa kansallista päätöksentekoamme ja se on sitä elinkeinopolitiikkaa, jota elintarviketalous kaiken kaikkiaan kokonaisuudessaan ymmärtääkseni odottaa.

Mitä ed. Pulliainen sanoi keskustan asemasta työryhmässä, minulla ei ole siihen mandaattia muuten puuttua, mutta sen minä totean, että keskusta puhuu puolue- ja eduskuntaryhmän kautta ja näiden nimeämien edustajien kautta, ei muuta kautta. Jos jollakulla sitten sattuu olemaan keskustan jäsenkirja, mikä on kieltämättä toivottavaa, toivon sitä kovasti, ei hänellä ole silti mandaattia puhua keskustan puolesta.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Tämä talo päättää niitten rajoittimien sisällä, jotka Euroopan unioni meille asettaa. Euroopan unioni asettaa taas rajoittimet sillä perusteella kuin on aikoinaan velvoittavasti ja sitovasti sovittu, niin kuin monet muut ja kaikki maat Euroopassa Suomea lukuun ottamatta, näin arvelen, ovat

sopineet asiasta. Siellä on paperilla selkeät asiat, missä liikutaan ja minkä rajoitteiden puitteissa neuvotellaan.

Ongelma on meillä se, että meillä ei ole mitään sovittua muuta kuin pöydässä keskusteltua, ei mitään sellaista selkeätä ratkaisua paperilla, johon esimerkiksi artiklan 141 neuvottelut olisivat aikoinaan johtaneet, että tuossa ovat kaavat ja tästä sovitaan ja sillä siisti. Me olemme täysin tuuliajolla maatalouden osalta. Minä en mene nyt osoittamaan keitään henkilöitä sormella, eikä se minun tehtäväni olekaan, mutta olen vahvasti sitä mieltä, että meillä ei aikoinaan osattu neuvotella, oltiin metsäläisiä Euroopan unionin kanssa käydyissä neuvotteluissa erityisesti ja myös maatalouden osalta, ja nyt sitten syödään niitä hedelmiä niiltä ajoilta. Euroopan unioni käyttää niitä valtuuksia, joita sillä on, ja koska meillä ei ole mitään sopimusta tehty asioista siinä vaiheessa, kun Euroopan unionin jäsenyys hyväksyttiin, me olemme kulkukoiria ja juoksupoikia siinä systemissä. Näin minä asian arvelen olevan, enkä varmaan kovin kaukana kyllä siitä ole. Me olemme epäonnistuneet perusteellisesti aikoinaan maatalousneuvotteluissa, kun ei ole mitään sovittu eikä ratkaistu.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Minäkin totean saman, mitä ed. Aittoniemi kylläkin jo sanoi, että ei tässä ole kysymys kuitenkaan mistään todellisesta kansallisesta itsenäisestä päätösvallasta. Kun lukee hallituksen esityksen ja katsoo jo sen neljänneltä sivultakin nämä kohdat siitä alkaen, nähdään, että kaikki on pitänyt sopia Brysselin kanssa, ennen kuin on tänne tuotu yhtään mitään. Todellinen päätösvalta on siellä, ja se on nimenomaan siksi, että EU:lla on yhteinen maatalouspolitiikka, eikä siihen mitään poikkeamia liittymissopimuksessa saatu eikä yritettykään varsinaisesti, ainoastaan artikla 141, joka sekin jäi sitten niin avoimeksi, että nyt joudutaan sekin toteuttamaan Brysselin määräämien ehtojen ja rajojen mukaisesti. Itsenäisyys tältä osin on meidän käsistämme poissa, ja se on tuhoisaa, se on äärettömän tuhoisaa suomalaiselle maataloudelle.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Vielä muutama ajatus siihen, mitä ed. Kankaanniemi toi esille, että tämä on Brysselin sanelemaa, ettei ole kansallista päätäntävaltaa. Kyllähän tukipaketin leikkaus oli täysin kansallisen päätöksen varassa ja kansallisin päätöksin myös tehtiin. Kansallisin päätöksin myös toteutetaan nyt tämä pa-

ketti, joka on käsiteltävänä. Meillä on kansallista päätäntävaltaa. Haluan korostaa sitä, niin kuin kuvaannollisesti tuotiin esille EU-neuvottelujen yhteydessä, että me menetämme 85 prosenttia kansallisesta päätäntävallasta Brysseliin. Olkoonkin näin, mutta jos sen 15 prosenttia, joka koskee myös tätä asiaa, jota nyt käsittelemme, me todella haluamme käyttää tehokkaasti suomalaisen maatalouden hyväksi, mutta pystymme aika paljon tekemään sen hyväksi, vaan nyt toimitaan päin vastoin. Sillä 15 prosentilla on iso merkitys kaiken kaikkiaan, vaikkakin tällaisissa pitkissä linjauksissa ja suurissa kuvioissa on sanan paikka ja sanelu Brysselistä, mutta kaikki se, mikä sisältyy kansalliseen tukipakettiin, hyvin pitkälle voidaan kansallisin päätöksin tehdä.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Vielä ihan muutama näkökohta: Siis ratkaisevaahan oli, niin kuin ed. Kankaanniemi totesi, että kun EU-rahoitteista tukijärjestelmää ei saatu, se oli ratkaiseva menetys. Nyt velkarahalla yritetään sitä sitten paikata.

Sitten on kysymys siitä, millä tavalla sitä yritetään velkarahalla paikata. Ed. Lämsä, mielenkiintoistahan tässä on se, että maatalousministeriössä pitäisi olla tasavallan parhaat asiantuntijat miettimään, mikä on Suomen maatalouden etu. Olemme nyt puhtaan kaulan kanssa tässä tilanteessa, että joudumme tätä parsimaan koko ajan niillä kansallisilla varallisuuksilla, jotka on Japanista lainattu.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Jos meillä olisi todellista päätösvaltaa, minä ainakin haluaisin heti muuttaa nämä vuosiluvut, jotka tässäkin esityksessä ovat, vuoden 2001 ja toisaalta vuoden 1999, joihin tukiajat päättyvät. Ne ovat aivan kohtuuttoman lyhyitä aikoja ajatellen maataloutta, erityisesti investointeja ja tilannetta, jossa on ihmisten työpäikasta, lainanhoitokyvystä, tulevaisuudesta, perheiden elämästä, koko maaseudun elämästä ja koko kansan elintarvikehuollosta kysymys. Jos meillä olisi todellista päätösvaltaa, nämä viimeiset vuodet pitäisi poistaa ja tehdä pysyvää, pitkäaikaista maatalouspolitiikkaa. Tämä on EU:n vaatimuksesta, että nämä ovat vain kaksi tai kolme tai neljä vuotta voimassa ja sen jälkeen kaikissa tilastoissa lukee 000 eli ei ole mitään sovittua tukitasoa, tukipolitiikkaa tämän osalta. Kaikki pitää neuvotella, kaikkeen pitää saada lupa Brysselistä. Sen sisällä, mihin lupa saadaan, on omaa harkintavaltaa, sen myön-

nän totta kai, mutta se on sitten sitä, jota hallitus juuri käyttää niin väärin kuin voi olla tuhotakseen suomalaisen maatalouden, ja se on edesvastuutonta.

Ed. L ä m s ä : Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen sanon vielä sen verran, kun hän toi esille, että tässä on kysymys nyt sitten siitä velasta, joka ulkoa otetaan, ja että nyt sitten, kun valtion budjetin säästötoimet toteutettiin, myös maataloudelta tuli leikata. Mutta niin kuin ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin, jos kaikki se energia, joka nyt käytetään tämän pohtimiseen, millä tavalla tämä leikkaus kohdennetaan ja mitä vuoden varrella on tapahtunut, olisi käytetty maatalouden kehittämiseen eikä leikkausta olisi kohdennettu tukipakettiin, olen vakuuttunut siitä, että maatalous olisi kansalliseen varantoon tuonut niin paljon arvoa, että se velka olisi tullut maksetuksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

12) Lakialoite laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 65/1996 vp (Jorma Huuhtanen /keskym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystoimikuntaan.

Keskustelu:

Ed. H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti lakialoitteesta, jossa minun nimeni on ensimmäisenä ja mittava joukko muita nimiä, voi todeta, että hallitus on tässä asiassa pudonnut tyhjyyssloukkuun. Niin tyhjän päällä hallituksen esitys eduskunnalle pienten lasten hoidon tukemista koskevan lainsäädännön uudistamiseksi on. Hallituksen esityksestä ministeri Huttu-Juntunen sanoikin suoraan, että se on kyhäelmä, josta ei ole käytännön ongelmien ratkaisuksi. Lähetekeskustelun yhteydessä kävi ilmi, että lain suhteen odotukset ovat siirtyneet sosiaali- ja terveystoimikuntaan, jossa laki pitäisi val-

mistella loppuun saakka ja yrittää saada siitä toimiva.

Hallituksen piirissä näytetään olevan erilaisia odotuksia eduskunnan käsittelyn suhteen. Poliittisessa vasemmistossa ymmärrän haluttavan palauttaa nollamaksuluokka päivähoitomaksuihin. Hallituksen oikeistossa taas lasten kotona tapahtuva hoito saa jonkinlaista arvostusta, mutta kaiken kattavaa on hallituksen esityksen sekavuus. Näyttää siltä, että Kelan rooli erityisesti maksujen määrittämisessä aiheuttaa hyvin paljon epäilyksiä. Tätä sekoilua voitaisiin korjata mielestäni lakialoitteella, jossa päivähoitomaksut määritellään jossakin määrin vanhalla tavalla mutta niin, että päästäisiin eroon vanhan päivähoitomaksukäytännön heikoista puolista.

Siellä selvästi heikkouksia ovat muun muassa kuntien erilainen maksukäytäntö. Toinen merkittävä asia on maksuluokkien väliset suuret erot, jotka todella aiheuttavat kannustinongelmia, joita hallitus lähti korjaamaan. Lakialoite lähtee siitä, että päivähoitomaksuissa voidaan ja siellä pitää säilyttää nollamaksuluokka, niin että esimerkiksi yksinhuoltaja, jolla on yksi lapsi ja alle 5 000 markan tulot, ei joudu maksamaan päivähoitomaksuaan. Tämä ottaisi huomioon kotitalouksien ja perheiden maksukykyyn siitä eteenpäin perheeseen kasvaessa niin, että päivähoitomaksusta tulisi bruttotuloihin sidottu lineaarinen maksu. Alin maksu, jota kannattaisi periä, on mielestämme 200 markkaa ja korkein, jota on mahdollista periä, 1 200 markkaa. Tälle välille päivähoitomaksut sitten tulisivat bruttotuloihin sidotusti sijoittumaan. Tämä periaate on sosiaalisesti oikeudenmukainen. Se on myös kannustava, koska suurin maksu putoaa nyt 1 200 markkaan yli 1 400 markan suuruudesta.

Me olemme myös lähteneet siitä, että lastenhoidon kokonaisuus tulisi järjestää siten, että vaihtoehtoiselle hoidolle olisi vartenotettava mahdollisuus tässä järjestelmässä. Kannatamme toki kunnallista päiväkotihoidoa, mutta haluamme palauttaa kotihoidon tuen sille tasolle, jolla se oli vuonna 95, jolloin perheet valitsivat laajassa määrin lasten kotona hoitamisen vaihtoehtokseen. Kokonaiskustannukset saatiin vielä tuoloin pysytettyä sekä kuntien että valtion osalta kohtuullisina pelkästään sen vuoksi, että kotona tapahtuva hoito on yli kaksi kertaa halvempaa kuin kunnallinen päivähoito.

Kun näin toimitaan, saadaan kokonaisuus, jossa perheellä on valinnaiset lastenhoitomahdollisuudet, jossa voidaan huomioida perheiden maksukyky ja jossa erityisesti kaikkein pienitu-

loisimmat perheet voivat myöskin päiväkodissa saada lapsensa hoidettua ilmaiseksi. Olen kuullut sellaisia esityksiä, että päivähoitomaksuja ei pitäisi käyttää tasausjärjestelmänä, vaan sitä tulisi olemaan toimeentulotuki. Tätä en voi hyväksyä, koska se on jo muutoin ongelmissa olevien perheiden nöyryyttämistä. Sitä meidän lainsäädännöllämme ei tule missään tapauksessa edistää. Hallituksen esityksessä käy niin, että 50 000 lasta maksuttomuuden piiristä siirtyy maksujen pariin. Se saattaa olla hyvin monille tuhansille lapsiperheille se viimeinen korsi, joka murtaa selkärangan.

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona voi todeta, että se vuosien mittaan rakennettu käytäntö, jossa meillä on ollut kotihoidontukijärjestelmä ja jossa meillä on lasten kunnallinen päivähoitojärjestelmä, yksityinen hoitojärjestelmä ja jossa meillä on myös kokeiluja palveluseleleistä, on perustuksiltaan hyvä. Tähän tarvitaan korjaukset lähinnä päivähoitomaksukäytäntöihin, jolloin siitä saadaan huomattavasti toimivampi, huomattavasti kannustavampi kuin miten tähän saakka järjestelmä on toiminut. Tämä ratkaisi, voi sanoa, myös sen poliittisen pattitilanteen, johon eduskunta on joutumassa, kun, voi sanoa, varsin vaatimattomasta kyhäelmästä toivotaan, että eduskunnassa syntyisi vielä toimiva lakipaketti.

Ed. L i n d q v i s t : Arvoisa puhemies! Hallitus on harjoittanut ympäristöoppia ja askartelua kannustinloukkujen purkamisen ja lasten päivähoiton järjestämisen yhteydessä.

Lipposen hallitus kannustaa kotona arvokasta hoitotyötä tekeviä työelämään, jossa on huutava pula tälläkin hetkellä työpaikoista. Lopputuloksenahan hallituksen esitys on ollut kannustinloukkujen purkamisen osalta täysin torso ja epäonnistunut kyhäelmä, jonka täällä on asiaa valmistellut ministerikin todennut. Köyhyysloukkujen purkamisen peruslähtökohtahan olisi ollut verohelpotusten antaminen pieni- ja keskituloisille perheille. Aloitteemme pyrkii omalta osaltaan tätä onnetonta kyhäelmää parantamaan niiltä osin, että nämä 50 000 heikommassa asemassa olevaa henkilöä, joita aiotaan laittaa hyvätuloisten helpotusten maksajiksi, saisivat oikeudenmukaisemman kohtelun.

Tuntuu aika erikoiselta se, että meillä on hyvin laaja hallitus tässä maassa ja olisi ajatellut, että siellä on tietämystä perheiden erilaisesta tilanteesta, erilaisista odotuksista päivähoiton järjestämisestä ja ennen kaikkea erilaisista arvoista.

Jos yhteiskunnassa on niin paljon pahoinvointia kuin tällä hetkellä on, pitäisi jokaisen miettiä, eikö perheiden ja lasten aseman parantaminen kaikilta osin ole ensimmäinen askel paremman elämän alkuun. Juuri tämän tyyppiset esitykset, joita aloitteemme pyrkii parantamaan, ovat olleet kyllä Lipposen hallitukselle tyyppillisiä. Niissä on haluttu hakea yksisuuntaisesti hyväosaisille vielä enemmän, niissä on haluttu laitostaa enemmän ja valinnanvapaus torjua.

Toivon todella, että siinä vaiheessa, kun käsitellään tässä talossa tätä lakialoitetta, eri puolueiden edustajat pohtisivat hyvin syvällisesti ja perusteellisesti sitä, mistä tässä on kysymys yksittäisten lasten ja perheiden kannalta, kuntien palveluiden järjestämisen kannalta, mikä ei ole lainkaan yksioikoinen asia. Tämähän tietää joillekin helpotuksia ja silloin päivähoidosta tulevat verkertymät tai tulokertymät pienenevät ja se tietää sitä, että niitä paikataan joillakin menoilla.

Toisaalta varsinkin isoissa kaupungeissa on ongelmia ylipäänsä saada järjestettyä millään keinolla päivähoitolain mukaiset palvelut. Juuri silloin ihmettelee, miksi ei kaikkein edullisin palvelu, joka on kotien itse järjestämä vaihtoehtoinen hoitomuoto, saa omaa osaansa. Se on taloudellisin ja valinnanvapautta antavin vaihtoehto.

Jotenkin tulee mieleen, että Aristoteleen etiikan ydinkysymys: Mikä on hyvää ja hyväksi ihmiselle; se olisi hyvä viitekehys kaikelle lainsäädännölle.

Ed. Karjula merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A u l a : Arvoisa puhemies! Jo monta vuotta on ollut tiedossa, että päivähoitomaksujärjestelmä kaipaa uudistamista. Hallitus on kuitenkin esittäessään oman ehdotuksensa luonut samalla, kun se on näitä ongelmia yrittänyt korjata, myös uusia. Tämä lakialoite, jossa ehdotetaan, että päivähoitomaksut kerättäisiin prosentiosuutena perheen tuloista, on mielestäni monelta kohtaa paljon parempi kuin hallituksen esitys. Otan vain kaksi esimerkkiä:

Ensinnäkin hallitushan halusi luopua nollamaksusta pienituloisimmille. Keskustan ryhmän mielestä tämä on säilytettävä eikä nollamaksun perimistä pidä jättää kunnan armeliaisuuden ja harkinnan varaan. Tässä aloitteessammehan esimerkiksi yksilapsinen perhe 6 300 markan tuloilla vasta joutuisi maksamaan 200 markan vähimmäismaksun.

Toiseksi: Hallitus kohtelee monilapsisia perheitä epäoikeudenmukaisesti. Hallituksen päivähoitomaksuesityksen seurauksena monilapsisten perheiden päivähoitomaksut nousisivat nykyisestäään.

Muutoinkin hallituksen pienten lasten hoitojärjestely on perheitä eriarvoistava. Kotihoidon tuen kohdalla sorsitaan yksilapsisia perheitä ja päivähoitomaksuissa monilapsisia. Tästä tulee mieleen, että ilmeisesti hallituksella tässä taustalla on semmoinen filosofia, että yhdet lapset hoidetaan kunnallisissa päiväkodeissa ja useampilapsisissa perheissä sitten lapset hoidetaan kotona. Tämähän ei vastaa perheiden elämäntilannetta eikä perheiden äitien tai isien elämäntilanteita, vaan keskustan mielestä kaiken kokoisille perheille pitäisi taata nämä valinnanmahdollisuudet ja sen tämä lakialoite tarjoaa. Se on samalla sekä oikeudenmukaisempi pienituloisia kohtaan että myös perheeseen kannalta neutraalimpi kuin hallituksen esitys.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Kun lainsäädäntöä tehdään käytännön muutosvaatimusten pohjalta ja lainsäädäntöä säätämässä ovat ammatti-ihmiset, yleensä syntyy hyvää lainsäädäntöä. Jos peruslähtökohta on ideologinen ilman käytännön vaatimuksia, niin vaikka olisi lainsäädäntöpuoli sellaisenaan teknisesti kunnossa, niin ei synny hyvää lainsäädäntöä teknisesti eikä myöskään käytännön elämään soveltuen.

Tässä asiassa on selvästi erityisesti sosialidemokraattien puolelta kysymys ideologisesta ratkaisusta. Hehän eivät ole koskaan pitäneet siitä, että lapset hoidetaan kotona vaan ovat etupäässä katsoneet siihen suuntaan, että lasten laitoshoidoista tai toisesta olisi sekä lapselle että yhteiskunnalle parempaa. Kyllä tässä tämä asia on selvästi nähtävissä ja ihmettelen, että erityisesti sosialidemokraatit ja vasemmisto eivät ole näiden vuosikymmenien aikana luopuneet tuosta ajatuksestaan, ideologisesta perusajatuksestaan, joka tässäkin tapauksessa on vinyt sekä lainsäädännön että käytännön toteuttamisen hakoteille.

Siinä mielessä toivottavasti, kun tätä asiaa käsitellään sosiaalivaliokunnassa ja aikanaan täällä salissa, ne viitteet, joita on tämänkin asian kohdalta erityisesti vasemmistoliiton puolelta tullut esille, sitten purkautuvat täällä salissa ja valiokunnassa sillä tavalla, että tähän asiaan saadaan muutoksia siihen suuntaan, mihin tämä lakialoite tähtää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

13) Hallituksen esitys laiksi laintarkastuskunnasta annetun lain ja asetuksen kumoamisesta

Hallituksen esitys 119/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 14/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys vuoden 1997 veroasteikko-laiksi

Hallituksen esitys 104/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 36/1996 vp
Lakialoite 43/1996 vp
Toivomusaloite 24/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 105/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 37/1996 vp
Lakialoite 5, 6, 8, 12, 58, 63/1995 vp, 10, 12, 24, 36, 40, 42, 44, 47, 60/1996 vp
Toivomusaloite 34, 43, 45, 49, 50, 56/1995 vp, 17, 19, 22, 25, 36, 39, 41, 43/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys laiksi varallisuusverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys 107/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 38/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

17) Hallituksen esitys laiksi kalastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys 141/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 14/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

18) Hallituksen esitys laiksi puutavaranmittauslain muuttamisesta

Hallituksen esitys 140/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

19) Hallituksen esitys laeiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 178/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

20) Hallituksen esitys laiksi korkeakoululaitoksen kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 137/1996 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 12/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 20.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio